PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni »Doberdob« v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni »Slovenija« pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

primorski dnevnik

TRST
Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600
Tlx 460894 PD I
Fax 040/772418

GORICA
Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382-535723
Fax 0481/532958

ČEDAD
Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190
Fax 0432/730462

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 1.200 lir - Leto XLVII. št. 172 (14.002)

Trst, četrtek, 5. septembra 1991

Zagreb je napovedal, da v naslednjih dneh pričakuje odločilen napad »jugoarmade« in četnikov

Iz Bonna ponovno grožnja, da Nemčija ne bo več prenašala kršenja premirja

Minister Genscher je opozoril, da ima Evropa še eno možnost: priznanje Slovenije in Hrvaške
Pariz pa svari pred neuspehom evropske mirovne pobude, ki bi sprožil »razmnoževanje držav«

ZAGREB — Bolj se bliža konferenca o miru v Jugoslaviji, bolj besnijo spopadi na Hrvaškem. V treh dneh od podpisa beograjskega sporazuma o ustavitvi ognja so našteli že več kot sto smrtnih žrtev, od katerih jih je dobra polovica iz vrst civilnega prebivalstva. Koliko jih bo še potrebno, da bo mednarodna javnost končno priznala hrvaško suverenost, se sprašujejo v Zagrebu, kjer so včeraj tudi napovedali, da v naslednjih dneh pričakujejo odločilni udarec vojske.

Hrvaški zunanji minister Zvonimir Šeparović je za nespoštovanje ustavitve ognja včeraj znova obtožil »jugoarmado in četniške sile«, za najbolj aktualni problem pa je označil priznanje Hrvaške in Slovenije, saj so taki poskusi po njegvih beseda doslej propadli. Vendar sodimo - je dodal - da je to samo začasni zastoj, saj bo Evropa naposled morala spoznati, da je ena najbolj gotovih poti do miru prav priznanje neodvisnosti in suverenosti republik Hrvaške in Slovenije. Evropa je storila premalo in prepozno - je zaključil Šeparović - in se vprašal, ali bo morda potrebno, da bodo srbski teroristi prišli do zagrebške katedrale in porušili katerega od njenih zvonikov, da se bo Evropa končno zavedela, da gre res za pravo vojno in da je nujno ukrepati, da bi jo ustavili.

V Beogradu pa medtem zvezni izvršni svet neprekinjeno zaseda, predsednik zveznega predsedstva Mesić pa je za danes sklical novo razširjeno sejo. Slovenski predsednik Milan Kučan je ob tem že sporočil, da ga v Beograd ne bo, ker ni zagotovljen mir, ki je po njegovem prepričanju temeljni pogoj za sporazumno rešitev krize. Dokler ta pogoj ne bo izpolnjen, se Kučan ne bo udeleževal teh sestankov.

Pred sobotnim začetkom mirovne konference v Haagu pa se že pojavljajo različna stališča med članicami ES, ki naj bi zagotovile učinkovitost njenega poteka. Medtem ko je Nemčija na stališču, da je prekinitev ognja pogoj za začetek konference, pa v Parizu menijo, da se mora konferenca začeti ne glede na spopade v teku, saj bi njen neuspeh Evropo prisilil, da pristane na »razmnoževanje« evropskih držav. Iz Bonna, kjer je včeraj zasedal nemški parlament, pa prihaja povsem nasprotno stališče, ki sta ga izrazila tako kancler Kohl kot šef diplomacije Genscher. Prvi je poudaril, da bo Nemčija postavila vprašanje mednarodnega priznanja Slovenije in Hrvaške, če dialog in mirno sožitje ne bosta več mogoča, medtem ko je Genscher šel še dlje in dejal, da neodvisnosti ni mogoče doseči s pogajanji. Tega ne bomo več prenašali, je pribil nanašajoč se na nadaljevanje spopadov in dodal, da se za Nemčijo z vsakim strelom približuje dan, ko bo samostojnost republik v celoti priznala.

Vojna se stopnjuje

OSIJEK — Na Hrvaškem tudi včeraj ni bilo miru. Posamični spopadi, predvsem v Slavoniji in Baranji, sicer pa negotovost na vseh kriznih območjih in nove žrtve so rezultat tretjega dne papirnatega premirja. V okolici Osijeka, kjer so včeraj divjali najhujši spopadi so se tudi včeraj spopadle enote jugoslovanske armade s hrvaškimi gardisti in policijo **(na sliki: telefoto AP pripadnik hrvaške policije opazuje položaje armade)**. V poveljstvu tamkajšnje garnizije razlagajo novo kršitev premirja z nestrpnostjo hrvaške strani, ki da je napadla vojaško kolono, umikajočo se proti »poligonu C«, južno od Osijeka. Enota zvezne armade se je le, kot trdijo, prebijala do poligona, kjer so nameščene njihove enote. Sicer pa je predsednik kriznega štaba za Slavonijo in Baranjo Vladimir Šeks včeraj na tiskovni konferenci v Osijeku ponovno obtožil okupatorsko vojsko in njene pomagače, da ne spoštujejo prekinitve ognja, da so z minometi navsezgodaj napadli vas Laslovo, zatem pa tja poslali tudi pehoto. Šeks je opozoril na delovanje petokolonašev v Osijeku in pozval vse prebivalce, naj prijavijo vsako sumljivo osebo. Namestnik ravnatelja osiješke

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Kongres se bo nadaljeval danes, Gorbačov formalno priznal Baltiške republike

Ustavna reforma in nova delitev oblasti ne ustrezata zahtevi ljudskih poslancev

MOSKVA — Tako kot izredno zasedanje vrhovnega sovjeta se tudi kongres ljudskih poslancev ni zaključil v predvidenem roku. Poslanci bodo namreč še danes nadaljevali razpravo, kajti dva med najpomembnejšimi zakonskimi osnutki nista dosegla kvoruma. Osnutka se nanašata na ustavne reforme in na nova državna telesa oblasti. Poslanci so imeli do 21. ure čas, da predložijo posamezne amandmaje, potreba po spremembi okvirnih tekstov, ki sta jih predložila Gorbačov in Jelcin, pa je prišla do izraza prav med živahno in občasno kar burno razpravo, med katero so številni delegati protestno zapustili dvorano.

Nekaj pozitivnih sporazumov pa so delegati le dosegli in se nanašajo predvsem na gospodarsko reformo. Večina predstavnikov petnajstih republik se je na primer strinjala s potrebo po gospodarskem sodelovanju z ozirom na zmogljivosti posameznih republik. Po mnenju opazovalcev gre za nekakšno inačico EGS, ki spominja na predlog gospodarske reforme, ki jo je že lani predstavil Šatalin.

Medtem so predsedniki baltiških republik od Gorbačova prejeli osnutek odloka o priznanju neodvisnosti. V besedilu je med drugim poudarjeno, da sovjetsko predsedstvo »zavrača odločitev vodstva leta 1939 o aneksiji baltiških republik in jim priznava državno neodvisnost«. Zaenkrat ni še znano, kdaj bo odlok postal uraden, predsedniki treh republik **(na sliki AP litovski predsednik Landsbergis)** so potezo Gorbačova pozitivno ocenili.

Po obisku ministra Rupla v pribaltskih državah in v Grčiji

Slovenske diplomatske pobude

LJUBLJANA — Po vrnitvi iz Aten so na Zunanjem ministrstvu Republike Slovenije pripravili tiskovno konferenco, na kateri je minister Dimitrij Rupel predstavil aktivnost slovenske diplomacije v zadnjih dneh.

Minister Rupel je podrobno opisal potovanje slovenske delegacije v Rusijo in baltiške države, še posebej pa je predstavil izmenjavo dokumentov o priznanju in navezavi diplomatskih ter gospodarskih odnosov s temi državami. Poročal je tudi o včerajšnjem obisku v Atenah, kjer se je srečal z grškim zunanjim ministrom Adonisom Samarasom.

Srečanje se je dogodilo na izrecno željo grškega gostitelja, ki je nato popoldne odpotoval v Beograd, kjer se je srečal z predsednikom Miloševićem ter nato v Pariz. Minister Rupel je grškemu kolegu pojasnil argumente za samostojnost Slovenije, skupaj pa sta ugotovila, da je po propadu državnega udara v Sovjetski zvezi ter po vse večji eskalaciji spopadov na Hrvaškem, vse manj argumentov proti neodvisnosti Slovenije. Nekoliko se je zapletlo le ob vprašanju možne razglasitve samostojnosti republike Makedonije, a je minister Rupel zopet zatrdil, da načelo naroda do samoodločbe nikakor ne bi smelo biti sporno.

Največ pozornosti pa je zunanji minister namenil sobotni Konferenci o Jugoslaviji, o kateri se je včeraj že telefonsko pogovarjal z zunanjima ministroma Nemčije in Avstrije Genscherjem in Mockom. »Nihče pravzaprav še ne ve, koliko časa bo trajala Konferenca,« je dejal Rupel. »Nekateri trdijo tri mesece, drugi ne vedo nič, najpomembneje pa je, da bodo sklepe Konference sprejeli po načelu soglasja.« ES je v pripravo Konference vložila izredno veliko, vodil jo bo lord Carrington, poleg jugoslovanskega predsedstva, predsedstva vlade in predsednikov republik pa se je bodo udeležili vsi zunanji ministri držav članic ES.(STA)

Krvavim spopadom na Hrvaškem ni videti konca

Pričevanje hrvaškega gardista

WALTER ŠKERK

SISAK — Na Hrvaškem je bilo tudi včeraj vroče. Srbske sile očitno sploh ne spoštujejo premirja, tako da so se bojne aktivnosti vrstile ves dan na vsej bojni črti, od Slavonije, preko Siska, Banije in Knina, pa vse tja do dalmatinske obale. Izgleda celo, da je najava mirovne konference, ki naj bi se začela v soboto, še dodatno pospešila vojne akcije armadnih, četniških in martičevskih sil.

Srbski ostrostrelci so med vasmi Okučani in Novsko prekinili avtocesto, ki jo še zmeraj dokaj evfemistično imenujemo »Bratstva in enotnosti«. Srbski ostrostrelci so streljali na mimoidoča vozila. Med drugim so obstreljevali tudi avtomobile, v katerih so se peljale razne televizijske novinarske ekipe. Hrvaška policija je zaradi varnostnih razlogov avtocesto zaprla že ob 7. uri zjutraj. Malo po Okučanih naj bi čez cesto postavila tovornjak, da bi blokirala promet. V blokado naj bi se zaletel turški avtobus. Šofer zaradi megle naj ne bi pravočasno opazil cestnih znakov, ki so opozarjali na blokado.

V Osijeku so srbski prostovoljci s pomočjo tamkajšnje garnizije izstrelili nekaj granat na mesto. Po

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Leoluca Orlando je potrdil prepričanje, da sicilsko sodstvo pozna marsikatero skrivnost

Višji sodni svet bo raziskal domnevne mafijske zločine s političnim ozadjem

RIM — Podpredsednik Višjega sodnega sveta Giovanni Galloni je včeraj sprejel bivšega palermskega župana Leoluca Orlanda **(na sliki AP)**. Slednji je pred dnevi z intervjujem v dnevniku L'Unità povzročil novo afero o domnevni povezavi med mafijo in politiko. Predlog, da bi Galloni in Orlando pojasnila vsak svoje stališče, je podprl predsednik Cossiga, medtem ko je sporno jabolko afere Orlandova izjava, da imajo sicilski sodniki v predalih skrbno spravljene dokaze o dejanski povezavi med mafijo in politiko.

Galloni je po pogovoru z Orlandom potrdil, da bo uvedel preiskavo, vendar predvsem zato, ker »tovrstne preiskave ni še nihče naročil«. Orlando vztraja pri prepričanju, da je treba preveriti profesionalno korektnost nekaterih sicilskih sodnikov. Na vprašanje novinarjev, ali pozna imena sumljivih sodnikov, je Orlando dejal, da je sedaj vse v rokah pristojnih komisij. Kar se pobude tiče, pa je lider demokratične Mreže povedal, da je treba odpraviti predvsem negotovost in dvome nekaterih sodnikov, ki so se zaprli v molk. »Zadržanje nekaterih posameznikov meče slabo luč na vse demokratične institucije in na pošteno delo večjega dela sicilskih sodnikov. Prav zaradi tega je sodstvo zajelo malodušje, ki postane lahko zelo nevarno čustvo,« je opozoril Orlando. Poleg tega se med ljudmi vse bolj vsiljuje prepričanje, da so nekaznovani mafijski zločini vselej povezani s političnimi interesi.

Orlanda sta na srečanju z Gallonije spremljala odvetnik Alfredo Galasso in bivši turinski župan Novelli. Tudi Galasso je prepričan, da so vse dosedanje preiskave v zvezi z mafijskimi zločini potekale enosmerno in se niso nikoli lotile gospodarsko-političnega področja, razen v »primeru Ciancimino«, in še takrat so vso zadevo klavrno utišali.

Polemike o vsetirolski manifestaciji na Brennerju

BOCEN — Vsetirolska manifestacija, ki bo 15. septembra na Brennerju, ne bo protiitalijanska. Tako je na včerajšnji predstavitvi prireditve zagotovil eden od njenih pobudnikov in tajnik mladih Južnotirolske ljudske stranke (SVP) Christian Waldner. To bo manifestacija za združeno Tirolsko (torej tudi avstrijsko) v bodoči Evropi regij, skratka za Tirolsko, kakršna je obstajala v habsburški monarhiji. Glede na pridržke in dvome znotraj SVP in še posebej pri predsedniku stranke Ronaldu Ritzu, ki se boji, da bi se manifestacija sprevrgla v tribuno za samoodločbo in odcepitev od Italije, pa je Waldner izrazil veliko presenečenje in dodal, da Ritz ni vsa SVP in da bo stranka o tem odločala 9. t.m. O samoodločbi pa se bo vsekakor govorilo, in to na glasen način, je zaključil.

V to polemiko so se seveda nemudoma vključili misovci, ki že pripravljajo svojo istočasno protimanifestacijo v Bocnu.

Različna stališča o lastninski politiki še razdvajajo stranke v Sloveniji

LJUBLJANA — Stranka demokratične prenove je predstavila svoja stališča do lastninske zakonodaje, ki jo predlaga slovenska vlada in ki jo bo Skupščina Slovenije obravnavala sredi tega meseca. Po mnenju SDP je predloženi zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij nesprejemljiv zato, ker ne omogoča avtonomnega lastninskega preoblikovanja podjetij, kar pomeni vsaj prehodno podržavljanje velike večine družbenega kapitala in zato, ker na podlagi razdelitve delnic delavcem in vsem državljanom ne omogoča upravljanja konkretnih podjetij, temveč le investicijskih družb. To pa je posredno upravljanje v bistvu paradržavnih institucij. Zato je SDP pripravila amandmaje k temu zakonu, na katerih bo vztrajala, da bi na ta način prisilila vladajočo koalicijo, naj zakon spremeni v izhodiščih. SDP meni, da sedanji vladni predlog pomeni neodgovorno početje, pri katerem omenjena stranka ne namerava sodelovati, zato tudi ne bo prevzela odgovornosti za sprejetje takšne zakonodaje.

Emil Milan Pintar je predstavil alternativni predlog zakona o lastninskem preoblikovanju, ki ga je pripravila vlada v senci. Za takšno potezo se je skupina poslancev slovenske Skupščine odločila zato, ker je postalo jasno, da republiška vlada vztraja na političnih rešitvah in se za opozorila in nasvete razvojnih strokovnjakov ne meni. Ker pa je vprašljiv celoten koncept lastninskega zakona, so se odločili, da pripravijo nov zakon, ne pa le posamezne amandmaje. Skupščinski poslovnik namreč omogoča tudi obravnavo alternativnih zakonov, ki naj bi jih skupščinska delovna telesa in zbori obravnavali hkrati s predlogom vladnega zakona, tako da se bodo jasno pokazale prednosti ene ali druge predlagane rešitve. Zakon, ki ga predlaga vlada v senci se od vladnega predloga razlikuje v tem, da zajema tudi lastninjenje v predelovalni industriji na področju kmetijstva. Delavce upošteva kot dejanske solastnike in dopušča podjetjem, da do 35 odst. vrednosti delnic ali razdelijo ali pa ponudijo v interni odkup ter s tem pridobijo sredstva za dekapitalizacijo podjetja. Pri tem predvidevajo razmerje 1:5 in zgornji limit 20 tisoč DEM na posameznika. Večino sredstev od prodaje delnic naj bi se zadržalo v podjetjih, da bi se s tem okrepila njihova kapitalna moč in poslovna sposobnost. Iz preostalih sredstev iz prodaje delnic pa predlaga formiranje Sklada za pospešeni tehnološki razvoj. Posebej pomembno je, da zakon v nobeni točki ni retrograden in omogoča, da podjetja, ki so privatizacijo že začela po zvezni zakonodaji, z njo tudi nadaljujejo in se obenem vključijo v postopek lastninjenja po tem zakonu. S tem zakonom bi dobili model, ki uravnoteveša vse glavne dejavnike v podjetju: delavec, poslovodno strukturo, lastnike in državo, meni Emil Milan Pintar kot predsednik vlade v senci. (dd)

Srbsko prikrajanje zgodovinskih meja

BEOGRAD — *Na včerajšnji tiskovni koferenci v Mednarodnem press centru v Beogradu, je Milan Paroški, voditelj Narodne stranke novinarjem predstavil resolucijo o prenehanju vojnih spopadov v »zgodovinskih srbskih deželah«: Liki, Dalmaciji, Krajini, Kordunu, Baniji, Slavoniji, Sremu in Baraniji. V njej se stranka zavzema za popolno državnost srbskega naroda - za neodvisno suvereno Srbijo. Istočasno naj bi se ustvarili pogoji za priznavanje neodvisnih držav Slovenije in Hrvaške v zgodovinskih in etničnih mejah slovenskega in hrvaškega naroda.*

Resolucija Narodne stranke je predstavila idejo o naslednjih srbskih mejah: od Reke preko slovenske maje do krajev nad Karlovcem, po meji Moslavine in Korduna, zahodno od Siska in Virovitice, do današnjih mednarodno priznanih meja Jugoslavije z Madžarsko, Romunijo, Bolgarijo, Grčijo in Albanijo ter Jadranom.

Stranka podpira prisotnost dvestotih opazovalcev in nadzor ustavitve ognja v teh »zgodovinskih srbskih deželah«. Svoje opazovalce naj bi poslale tudi ZDA, SZ, Izrael in Romunija. Istočasno zahtevajo, da o vlogi skupine opazovalcev razpravlja KVSE in Varnostni svet OZN, »saj Evropska skupnost ni mednarodno-pravni subjekt, s katerim bi lahko Jugoslavija kot nečlanica sodelovala.«

Neodvisna Srbija naj bi prevzela tudi vse zvezne institucije, njihove pravice in obveznosti in sicer po podpisu mirovne pogodbe s Hrvaško in Slovenijo. Stranka pričakuje razrešitev vprašanja legitimnosti »zvezne komunistične vlade Anteja Markovića, ki je v Jugoslaviji izvedla državni udar ter si neustavno podaljšala mandat v šesto leto diktature.« V zvezi z vojaško-politično situacijo v Jugoslaviji, je na novinarski konferenci poudarjeno, da je Evropska skupnost padla pod nemški vpliv, torej države, ki je neposredno vpletena v vojaški spopad v Jugoslaviji. Nemčija naj bi, po besedah predsednika odbora za obrambna vprašanja, zaradi svojih političnih ambicij odstopila orožja »hrvaškim nacionalistom«. (STA)

Albanski bojkot referenduma v Makedoniji?

OHRID — Albanski mediji pa poročajo, da Albanci v Makedoniji najverjetneje ne bodo sodelovali na referendumu za samostojnost Makedonije, ki bo 8. septembra. Albanske politične stranke naj bi se za takšno potezo odločile zato, ker niso izpolnili njihovih zahtev, dve izmed njih pa že pred tem nista hoteli sodelovati pri popisu prebivalstva v Makedoniji

Z odločanjem za suvereno in neodvisno državo Makedonijo državljani te republike niso proti nobeni drugi republiki in narodu Jugoslavije, marveč se odločajo za svoje resnične interese in potrebe v gospodarski krizi, ki se najbolj dramatično odraža v vsem jugoslovanskem prostoru, gospodarskega sodelovnja republik in njigovega povezovanja na gospodarski osnovi ni treba razumeti kot izdajo. Teh vezi ni treba prekiniti, saj ni gospodarskega napredka brez vzpostavljanja visoke kakovosti življenja državljana, pa je med drugim dejal predstavnik Makedonije v zveznem predsedstvu Vasil Tupurkovski, ko je v Prilepu govoril o pomenu referenduma za suvereno in samostojno Makedonijo. (dd)

nadaljevanji s 1. strani - nadaljevanji s 1. strani - nadaljevanji s 1. strani

• Vojna

bolnišnice pa je navedel tragične podatke predvčerajšnjih spopadov: v tamkajšnjo bolnišnico so prepeljali 16 mrtvih in 28 ranjencev. Sicer pa iz Osijeka poročajo tudi o ostrostrelskih napadih, v katerih je izgubilo življenje več civilistov in tudi dva vojaka.

Tudi na območju Siska so včeraj zabeležili nove eksplozije min. Med tiskovno konferenco, na kateri je načelnik policijske uprave Djuro Brodarac pojasnjeval položajh na tem območju, pa sta bili cilj napada tudi tamkajšnja železarna in rafinerija nafte. Slednja za zdaj ni utrpela resnejših poškodb, ki bi lahko glede na to, da so tamkajšnji rezervarji polni, povzročila tudi hudo ekološko katastrofo.

Iz Kninske krajine oziroma Dalmacije so včeraj prijahala poročila o relativnem miru, dopoldne pa so tudi odprli Masleniški most, kjer so se ponoči slišale eksplozije, vendar so tamkajšnji cestni delavci ugotovili, da objekt ni poškodovan. Avtocesta Beograd - Zagreb je bila že vedno zaprta za promet, po poročilih Tanjuga pa na območju Oskučanov, Nove Gradiške in Starega Varoša potekajo posamezni spopadi, medtem ko armada odstranjuje barikade in mine na avtocesti.

Sklep o premirju morajo spoštovati vsi, kajti šele takrat bo prišlo do resnične prekinitve ognja, je na včerajšnji konferenci v poveljstvu 5. armadnega območja dejal generalmajor Milan Aksentijević. Dodal je, da Hrvaška uporablja »slovenski scenarij« in da ima armada največ žrtev prav v času prekitev ognja. Aksentijević je v nadaljevanju ocenil, da hrvaški vladi ustreza vojno staje ter da je povzročila najhujšo prekinitev premirja v Sisku, kjer so hrvaške enote zavzele vojaško skladišče. Ta objekt je bil po njegovih besedah napaden, vendar vojaki in starešine prav zaradi premirja niso odgovorili z ognjem.

Glede smrti treh vojakov v avtomobilu v Mičovcu pri Zagrebu je Aksentijević odgovoril, da mora na vprašanje o tem incidentu odgovoriti hrvaška policija oziroma zbor narodne garde, saj so bili ti vojaki ubiti, eden pa je bil ranjen. Glede vrnitve vojske v vojašnice, je general Aksentijević dejal, da bo to storila takrat, ko bodo razorožene paravojaške formacije. (dd)

• Pričevanje

vsej Slavoniji pa je prihajalo do manjših spopadov. Vojska je iz vojašnice v Petrinji s topovi in minometi večjega kalibra izstrelila nekaj granat proti naftni rafineriji in železarni v Sisku, ki sta oddaljeni približno 5 km v zračni liniji od Petrinje. S kolegi smo se podali v Sisak, da bi iz prve roke preverili novice. Tu smo naleteli na večjo enoto hrvaškega zbora narodne garde, sestavljeno pretežno iz rezervistov. Iste vojake smo srečali dan prej, ko je večina njih bila oborožena s starimi puškami M 48 (jugoslovanska predelava znamenitega mauserja) ter z raznoraznimi lovskimi karabinkami vseh kalibrov. Včeraj pa so bili oboroženi z novimi avtomati crvena zastava (jugoslovanska varjanta znamenitega kalašnikova), ki so Hrvatom prišli v roke, ko so v torek zvečer zavzeli v Sisku manjšo kasarno in ujeli približno dvajset vojakov in oficirjev jugoslovanske armade. S tem si je zbor narodne garde poleg avtomatov oskrbela tudi z drugim vojaškim materialom, začenši s kar veliko količino ročnih protitankovskih minometov. Enoto smo srečali ravno v trenutku, ko je zapuščala zaklonišča, da bi se vkrcala na avtobuse, s katerimi naj bi jo pripeljali na nove položaje. Od poveljnika, približno 40 let starega poročnika, smo skušali izvedeti, kam so namenjeni. Častnik nam je dokaj prijazno dal razumeti, da ne bo odgovarjal na nobeno naše vprašanje. Ker pa je enota avtobuse čakala kar nekaj časa, nam je uspelo pregovoriti enega izmed gardistov. Najprej smo mu ponudili cigareto. »V enoto,« nam je povedal naš sogovornik, »sem bil vpoklican pred petimi dnevi. Takoj so nas pripeljali na tukajšnje položaje, kjer smo praktično v zasedi čakali pet dni. Bali smo se, da bo vojska s tanki poskušali kak izpad. To čakanje je zelo utrudljivo. Brezdelje in napetost te razjedajo. Zdaj pa nas bodo nekam premestili. Povelje smo dobili pred pol ure. Ne vem, kam nas pošiljajo. Odkar sem v enoti nisem niti enkrat videl žene in otrok. Vem pa, da jo občinske oblasti vsak dan obvestijo, da je z mano vse v redu in da sem živ in zdrav. To me tolaži, saj vem, da moja družina ima vsaj nekaj novic o meni. Tako so postopali pred štirinajstimi dnevi, ko sem v gardi služil teden dni. Bojim se, da bom tokrat v enoti več časa.« Vprašali smo ga, kaj meni o tej vojni in če vidi kakšen izhod. Odgovor je bil dokaj pesimističen in barvit: »Žal, bo to sranje trajalo še dolgo. Srbi so te dni pokazali, da njih nič ne briga. Vojna bo še trajala, tudi zaradi tega, ker je med ljudmi vse več sovraštva. Pred nekaj leti nisem verjel, da je kaj takega mogoče. Kar se meni tiče bi vse te generale najraje obesil za j.....« Vprašali smo ga, ali je v Sisku veliko gardistov. Naš sobesednik je že hotel odgovoriti tudi na to vprašanje, ko ga je tovariš, ki je do takrat samo poslušal, s pretvezo prekinil klepet. Gardist je razumel namig in nas pozdravil. Za slovo smo mu ponudili paket cigaretov. Odklonil ga je: »Ne hvala, s cigareti smo dobro založeni. Te dni, ko smo čakali na položajih, smo stalno kadili, tako da če nas ne bodo ubili četniki, nas bo zagotovo pokončal tobak,« je z nasmehom zaključil pogovor.

Odbornik Di Benedetto in Bernini bosta proučila vprašanje prometa v FJK

TRST — Deželni odbornik za prevoze Giovanni Di Benedetto se bo 12. t.m. sešel z ministrom Carlom Berninijem in mu predočil nujnost zagona tovornih prevozov v naši deželi s posebnim ozirom na hitre železniške zveze. Deželna vlada označuje prevozni sektor kot strateški, zlasti glede na bodoči razvoj prometa z vzhodom. Minister se bo sestal tudi z deželnim odborom (predvidoma 14. oktobra).

V ponedeljek pa se bodo srečali v Bocnu italijanski, avstrijski in nemški minister za prevoze, da proučijo problem uresničenja brenerskega železniškega predora in bodočega razvoja prometa na tej važni mednarodni trgovski osi.

Minister Carlo Bernini

TV: kdaj slovenski programi?

TRST — Deželni svetovalec SSk Bojan Brezigar je naslovil deželni vladi vprašanje v zvezi s slovenskimi televizijskimi programi. Ker je pristojni minister poslal Deželi načrt o razdelitvi radiotelevizijskih frekvenc s pogojem, da Dežela odgovori v 30 dneh, in glede na obvezo deželnega odbora, da bo čimprej zagotovil izvajanje člena 10 zakona št. 103 od 14. aprila 1975, ki predvideva slovenske televizijske oddaje za Slovence v Italiji, želi Brezigar vedeti: če ministrov načrt predvideva tudi dodatne frekvence za televizijske programe v slovenščini; če ni tako, kaj namerava ukreniti Dežela za izvajanje zakona 103 in kaj za to, da se v najkrajšem zagotovijo manjšini v vsej deželi televizijski programi v slovenščini.

Viljem Černo: Stopimo v prihodnost svobodneje in še bolj demokratično!

Prof. Viljem Černo

ČEDAD — **S prof. Viljemom Černom, predsednikom videmskega pokrajinskega odbora Slovenske kulturno gospodarske zveze, smo se pogovarjali o nekaterih aktualnih vprašanjih, ki neposredno zanimajo tudi organizacijo, ki jo predstavlja, in stvarnost v Beneški Sloveniji. Najprej smo hoteli izvedeti za njegovo mnenje o zadnjih dogodkih v Sloveniji oziroma v Sovjetski zvezi.**

»Zgodovinske spremembe v svetu, ki smo jim priča v zadnjih dveh letih, gotovo vplivajo tudi na posameznika. Pri nas v Benečiji ti dogodki prinašajo določen preobrat, ki je vsekakor pozitiven. Biti pri nas Slovenec, ljubitelj svoje zemlje, je do nedavnega imelo negativen predznak z vsem, kar je sledilo. Sedanji dogodki pa potrjujejo, da smo bili na pravi poti, saj je naša težnja bila vedno usmerjena k špotovanju svobode posameznika, kakor tudi skupnosti. Slovenci v videmski pokrajini smatramo, da večja demokratizacija prostora, ki nas obdaja, bo bistveno prispevala tudi k naši rasti.«

SKGZ bo konec leta pripravila svoj občni zbor, ki naj bi prinesel nekatere bistvene novosti. Kako se pripravljate na to skupščino?

»Naš pokrajinski odbor je že izdelal okvirni načrt, kako obogatiti našo prisotnost in prispevati k splošni rasti beneškega človeka. Predvsem smo želeli večje sodelovanje z našimi ljudmi, ki naj sami izvolijo svoje predstavnike v okviru naše organizacije. Na podlagi tega načrta naj bi vsak Slovenec v videmski pokrajini imel možnost soodločati o našem delu. Ob tem smo posebno pozornost posvetili našim duhovnikom, našim Čedermacem, da bi jim nudili vse pogoje, da bi se vključili v naše delo. Vse možnosti naj bi imeli, da bi postali sestavni del naših struktur in naših organizacij. Istočasno dajemo tudi beneškim županom priložnost, da se vključijo v naše tkivo in s skupnimi močmi poiščemo najprimernejše poti, da bi slovenska skupnost v teh krajih dosegla največ.«

Pred kratkim so na Deželi odobrili člen zakona za obmejna območja, ki nekaterim našim ustanovam zagotavlja določeno finančno pomoč. Mislite, da smo na dobri poti stvarnega priznanja slovesnke narodnostne skupnosti?

»To je le začetek. Kar zadeva Beneške Slovence je treba reči, da do včeraj nas niso priznavali. Bili smo neke vrste praslovani, vsekakor pa nismo bili Slovenci. Sedaj je sama Dežela le priznala, da smo ljudje slovenskega izvora. To je pomemben znak. Drugo, kar je za nas pomembno, zadeva špetrski otroški vrtec, ki so ga tudi pravno priznali. To je začetek naše rasti in našega priznanja. Upajmo, da tudi Država ne bo iskala težav pri priznavanju Slovencev na Videmskem. Nekateri občinski sveti so pokazali razumevanje do teh vprašanj in v statute vključili skrb za vrednotenje slovenskega jezika in kulture. Če jutro napoveduje sončen dan, potem lahko pričakujemo, da bomo tudi na Videmskem dosegli isti nivo kot naša skupnost na Goriškem in Tržaškem.«

Kljub tem pozitivnim znakom pa obstajajo sile, ki v Benečiji nasprotujejo vsakršnemu napredku in sploh obstoju slovenskega človeka. Nedavni primeri pri sestavljanju občinskih statutov ter nasprotovanje dvojezičnim tablam v Špetru to samo potrjujejo.

»Smatram, da Krščanska demokracija, ki je večinska stranka v naših javnih upravah, predstavlja najbolj zaostali del demokratičnega življenja v naših dolinah. Vztraja na nekaterih osnovah, ki so jasen znak trikolorizma, nacionalizma in šovinizma. Sploh se ni posodobila in stopila v korak s časom. To pa je v samem nasprotju s tezami KD v Vidmu in na deželni ravni, kar pomeni, da ta stranka v Benečiji predstavlja suho vejo tega gibanja. Sicer sem prepričan, da bodo ljudje kaj kmalu spoznali, da so te teze zmotne in da ni časa za sovražnost do slovenskega človeka. Spoznali bodo, da predstavlja slovenstvo v teh krajih pozitivno specifiko.«

SKGZ gre veliko zaslug, da je tudi na Videmskem prišlo do bistvenih napredkov v naši skupnosti. Kakšen je zdajšnji položaj te organizacije?

»Naša težnja je, da bi združili vse aktivne elemente naše skupnosti. Ustvariti je treba enotnost, ki naj bo izraz politične širine. Danes predstavljamo res vodilno telo, ki ga v bistvu večina tudi priznava. Naša organiziranost pa je prešibka v Kanalski dolini, v Reziji in tudi v Terskih dolinah. Sicer moram reči, da prav začrtana reforma naše organizacije bi morala zagotoviti večjo povezanost in akcijsko enotnost. Smatram, da si moramo zagotoviti določene osnove, ki bodo posamezniku nudile možnost za delovanje. To pa mora nastati ob najširši demokratičnosti, ob upoštevanju svobodnih izbir. V tem mora biti naša moč. Ob tem ne smemo pozabiti na zavezništva. Sodelovati moramo z vsemi tistimi silami italijanske večine, ki so nam prijateljice in nam pomagajo. Ravno tako moramo splesti nove stike s predstavniki demokratičnih sil v Sloveniji. Dobro se moramo zavedati, da brez takšne povezave nas bo kmalu konec; hitro bi nas izolirali in naš glas utišali. Čas je, da se še bolj okrepimo, da napravimo svobodnejši, demokratičnejši skok v našo prihodnost.«

Pogovor zapisal RUDI PAVŠIČ

V Sežani prvi begunci s Hrvaškega

SEŽANA — Tudi v sežansko občino so prišli prvi begunci iz Pakrca, kjer divjajo strahoviti boji. Tako se je deset beguncev pred dnevi naselilo v Svetem, medtem ko jih je pet v Krepljah.

Ena izmed nalog Rdečega križa je seveda tudi skrb za begunce. Tega se zavedajo tudi na Sežanskem, žal pa Občinski organizaciji RKS primanjkuje finančnih sredstev. Spričo finančnega stanja jim nudijo skromno pomoč, ki se odraža v zagotavljanju bonov za prehrano. Da bi jim zagotovili vsakodnevna živila, pa so stopili v stik s trgovinami z živili in jih prosili, da bi jim darovali vsakodnevne jestvine.

V akciji pomoči beguncem jim pomagajo tudi krajani, saj so poskrbeli za prenočišča in oblačila za begunce.

Sicer pa aktivnosti sežanskega Rdečega križa potekajo tudi pri organizaciji jesenske redne krvodajalske akcije, ki bo potekala od 17. do 20. septembra. Pričela se bo 17. septembra v Senožečah in na Kozini, nadaljevala naslednja dva dni (18. in 19. septembra) na stari osnovni šoli (prostori delavske univerze) v Sežani in zaključila v Komnu v petek, 20. septembra.

Krvodajalske akcije se lahko udeležijo vsi zdravi polnoletni občani. Prijave sprejemajo na sedežu OO RKS Sežana, Partizanska cesta št. 15, ali pa aktivisti RK po delovnih organizacijah. (-oks-)

Medtem ko reška SDP poziva k splošni mobilizaciji

Deželno Združenje za mir o zaščiti možnih beguncev

TRST, REKA — *Deželni koordinacijski odbor Združenja za mir je izrazil globoko zaskrbljenost zaradi možnosti, da se prelije v Furlanijo-Julijsko krajino množičen val beguncev z jugoslovanskih območij, kjer divjajo srditi boji. Odbor je pravzaprav zaskrbljen zato, ker ne ve, kako bi rimska vlada na to reagirala v pogledu spoštovanja in obrambe človekovih pravic. Kljub izjavi ministrice Boniver, da bodo morebitnim jugoslovanskim pribežnikom priznali status političnih beguncev, odbor ni prepričan, da se bo to tudi zgodilo; to pa zaradi grenkega izkustva z Albanci. Združenje za mir poziva deželno upravo, naj jasno pove, kako namerava ukrepati za primer množičnega dotoka beguncev, prefekture in strukture civilne zaščite pa vabi, naj pripravijo vse potrebno, seveda ob strogem spoštovanju ustreznih mednarodnih določil, ki jih je podpisala tudi Italija. Zaskrbljenost združenja za mir upravičuje tudi poziv predsedstva reške občinske organizacije Stranke demokratične prenove krajevnemu prebivalstvu, naj se pripravi na najhujše — na osvobodilno vojno proti okupatorju!*

Rabeljski rudarji še zmeraj čakajo na izpolnitev obljub

TRBIŽ — Rabeljski rudarji spet stavkajo. Po njihovem 17-dnevnem protestnem bivanju v rovih so Dežela (lastnica rudnika), družba SIM (upraviteljica rudnika) in sindikati podpisali sporazum glede dopolnilne blagajne za 20 rudarjev in pridobitve novega delovnega mesta za druge, odvišne rudarje z zagonom nove proizvodne dejavnosti. Če pa izvzamemo obvezo podjetja Weissenfels, da odpre konec tega meseca obrtno delavnico, je vse ostalo na papirju, družine rudarjev pa se morajo preživljati! Izkop v rudniku se je prenehal v natančno dogovorjenem roku (30. junija), toda problem dopolnilne blagajne je še zmerom odprt, prav tako tudi vprašanje zavarovanja strojev in naprav pa še problem sanacije okolja. Sindikati čakajo zdaj na sestanek z deželno upravo, jutri pa se bodo sešli s predstavniki družbe SIM - Società italiana miniere. Srž problema: kdaj odprejo tovarno, ki naj nadomesti rudnik?

ZOI 2002 so spet ogrožene avstrijski olimpijski odbor hoče kandidirati Innsbruck!

DUNAJ — Prizadevanja pristojnih komisij Furlanije-Julijske krajine, Slovenije in avstrijske Koroške, da zagotovijo priredbo zimskih olimpijskih iger leta 2002 na Tromeji, sicer hkrati na Trbižu, v Beljaku in na Jesenicah, so trčila ob novo zaprekо. Avstrijski olimpijski odbor jim je obrnil hrbet in sklenil kandidirati Innsbruck! Predsednik tega odbora je Leo Wallner, lastnik avstrijskih kazinojev, kar daje misliti nekaterim, da so Avstrijci klonili tirolskemu lobiju; kazinoja v Kitzbühlu in Seefeldu bi pač med ZOI 2002 krepko služila. Sicer pa se je nekaj kuhalo že med obiskom ministra De Michelisa v Beljaku pred dvema mesecema: sprejel ga je le deželni podpredsednik Ambrozy, ki je naklonjen kandidaturi beljaka, ni pa bilo predsednika Zernatta. Tudi sicer so ondotni krogi nekam čudno zapeti.

400 milijonov opazovališčem divjadi v FJK

TRST — Deželni odbor je nakazal 400 milijonov lir pokrajinskim opazovališčem divjadi: 80 milijonov goriškemu, 103 pordenonskemu, 70 tržaškemu in skoraj 146 videmskemu. S temi sredstvi bodo observatoriji krili 85% stroškov za lastno delovanje v smislu deželnega zakona št. 46 (1984), ki jim nalaga skrb za popis divjačine, označevanje posameznih živali in zbiranje ustreznih biometričnih, bioloških ter etoloških podatkov. Opazovališča upravljajo pokrajinski lovski odbori.

Mladi plesalci in godci iz Belorusije navdušili furlansko prebivalstvo

Te dni je bil v gosteh pri znanem podjetju Danieli v Buttriu množičen plesno orkestrski ansambel dečkov in deklic iz Belorusije. Imel je več nastopov, tako tudi v Nimisu, od koder je gornji posnetek. Poleg tradicionalnih folklornih baletov in pesmi, s katerimi so resnično navdušili občinstvo, so mladi Belorusi zapeli tudi toplo pesem, posvečeno Rusiji, ki je izzvenela v himno življenju.

Z elektrifikacijo na Ukuški planini še nove razlastitve

TRBIŽ — Družba ENEL hoče razpresti po celi Ukuški planini 20-kilovatno električno napeljavo. Za to je dala pobudo Gorska skupnost, ki je že pred leti nakazala 123 milijonov lir in ki ji je predsedoval tedaj naborješki župan Anton Erlich. Gospod Simon Preschern s Trbiža nam piše, da se lastniki Ukuške planine sprašujejo, komu na čast toliko elektrike, ko bi zadostovala le stotinka načrtovanega. Kakšni umazani posli se skrivajo za tem, se vprašuje Preschern. Električni drogovi bi bili protiestetski v tako naravnem in nedotaknjenem okolju — elektriko naj bi zato napeljali pod zemljo! Projekt najbolj ogroža sedem gospodarjev, ki jim bodo razlastili zemljo in jim postavili gol drog pred hišo. Ne samo, nekateri lastniki sami proizvajajo električni tok, zato bi imelo korist od načrta ENEL le malo ljudi. Prizadeti so sprožili vrsto protestov, prefektu in predsedniku deželne vlade Biasuttiju so poslali dve brzojavki, toda zaman, brez odgovora. Simon Preschern zaključuje svoj zapis takole: »Kličemo na pomoč vso slovensko javnost, ki pozna naše planine, da bi nam pomagala preprečiti sramotne namene, s katerimi bodo razlastili še to, kar je ostalo slovenskega«.

Torkov političnih vrh se je končal brez konkretnih rezultatov

Slovenščina še vedno razdvaja devinsko-nabrežinsko večino

Vprašanje dvojezičnega poslovanja občinskega tajnika in občanovega pravobranilca še vedno razdvaja politične sile, ki upravljajo devinsko-nabrežinsko občino. Torkov vrh občinskih tajništev KD, Slovenske skupnosti in PSI se je končal brez otipljivih rezultatov, saj so se v glavnem sporazumeli le za postopek obravnave občinskega statuta, s katerim se bo občinski svet, če ne bo prišlo do novih zapletov, ukvarjal na seji 23. septembra. Vsi trije zavezniki so se izrekli proti krizi občinske uprave, vsakdo pa vztraja na svojih stališčih. SSk po besedah občinskega tajnika Antka Terčona ne misli na noben način popustiti pri tajniku in pri pravobranilcu, demokristjani in socialisti pa so za »mehkejše rešitve«, ki vsaj do tega trenutka ne zadovoljujejo slovenskega sogovornika v upravi. Če se bodo razhajanja zaostrila ali ugladila pa bomo videli v prihodnjih dneh, vsekakor v sredo, 11. septembra, ko je sklican občinski svet, pred to sejo pa bo znova večinski vrh posvečen statutu in drugim upravnim problemom Občine.

Župan Rino Caldi je glede morebitnih iztekov tega soočanja zelo previden, čeprav upa, da konec koncev ne bo prišlo do krize in da bodo zavezniki, četudi v zadnjem trenutku, našli vendarle pot do kompromisa. Sam pa se očitno zaveda, da je ta občinski odbor nastal bolj iz nuje, kot iz realnih skupnih upravnih ter političnih gledanj KD, SSk in PSI. Na tapeti trenutno namreč ni samo občinski statut, ki pa igra v tem momentu bistveno vlogo, saj ne gre zanemariti proračuna in niti Sesljanskega zaliva, o katerem se sedaj malo govori in piše.

Včeraj dopoldne je zasedala komisija (v njej sedijo zastopniki vseh strank v občinskem svetu), ki ima nalogo, da oblikuje osnutek statuta, zadnja beseda o njem pa seveda pripada občinskemu svetu. Svetovalec Zelene liste Alessandro Sgambati je izdelal in predložil skoraj dvajset strani dolgi dokument, pravzaprav predlog za alternativni statut, ki posveča veliko pozornost rabi slovenščine v poslovanju občinskih uradov. Sgambati je ta svoj dokument za sedaj ponudil takorekoč v razmišljanje ostalim strankam, morebitne popravke pa bo predložil kasneje, seveda če bo večina zavrnila te svoje predloge. Načelnik Demokratične stranke levice Giorgio Depangher pa je na včerajšnji seji komisije formalno predložil dvajset amandmajev, pri čemer je dejal, da DSL popolnoma podpira zahtevo, da morata občinski tajnik in občanov pravobranilec (gre za novo funkcijo, ki jo predvideva reforma krajevnih uprav) obvezno obvladati tudi slovenski jezik. To pa nista edini sporni vprašanji, ki zadevata rabo slovenščine in pravice občanov slovenske narodnosti v tej občini. V marsičem je namreč še odprto vprašanje obveznega (ali pa ne) znanja slovenščine v nekaterih občinskih službah, kar je direktno povezano z natečaji za sprejem v službo novega osebja.

V Devinu—Nabrežini se, kot vidimo, znova bije bitka za slovenščino in za dvojezično podobo občinske stvarnosti, ki jo spet marsikdo postavlja v dvom. Zadnjič se je to zgodilo lansko jesen, ko je tedanji demokristjanski župan Dario Locchi skušal v bistvu čez noč korenito spremeniti povojno prakso izdajanja dvojezičnih osebnih izkaznic. Nacionalistični manever je na srečo spodletel, afera pa se je končala z njegovim političnim porazom. Sedaj je pod udarom statut in vse, kar je z tem za upravo zelo pomembnim dokumentom povezano.

Spominsko obeležje bazoviškim žrtvam v Kranju

Za spomenik bo odslej skrbela kranjska občina

Spomenik žrtvam v Bazovici (foto Magajna)

Že leta 1930 (nekaj dni po usmrtitvi štirih rodoljubov v Bazovici) je bil v Prešernovem gaju v Kranju postavljen leseni spomenik štirim junakom. Delo so opravili študentje ubežniki iz celotne Primorske, ki so živeli v Kranju. Kasneje je bila postavljena granitna piramida z odsekanim vrhom. To je bil prvi spomenik v Evropi postavljen v spomin žrtvam porajočega se fašizma. Dolga leta je bil spomenik praktično pozabljen, dokler ni odbor za proslavo bazoviških žrtev sklenil, da bo prirejal tudi v Kranju spominske svečanosti. Pri organizaciji teh proslav so pristopile k sodelovanju že od samega začetka tako mladinska kot borčevske organizacije, a vendar niso nikoli določili, kdo mora dejansko skrbeti in vzdrževati spomenik, ki pomeni spomin in opomin na tragično preteklost slovenskega naroda.

Celotno problematiko je rešila sedanja občinska uprava z županom Grosom na čelu, ki je lanskega decembra sprejela odlok o razglasitvi Prešernovega gaja v Kranju za kulturni in zgodovinski spomenik. V tem odloku (Ur. list. R. Slovenije 3/91) so navedeni vsi važnejši spomeniki in obeležja, ki se nahajajo v gaju,objavljen je tudi njihovopis. O spomeniku bazoviškim žrtvam piše v odloku takole:

Spomenik Bazoviškim žrtvam

Spomenik je v obliki piramide (96x96x275 cm), okrog njega so štirje stebrički povezani z verigo. Na piramidi je kovinska plošča (25x31 cm) z napisom:

»Pulj 17. oktobra 1929 - Gortan Vladimir

Bazovica 6. sept. 1930 - Miloš Zvonimir, Marušič Franjo, Bidovec Ferdo, Valenčič Vekoslav«

Spomenik je posvečen članom Tajne organizacije Borba, ki so bili ubiti zaradi svoje antifašistične dejavnosti. Spomenik iz umetnega kamna so postavili člani primorskega emigrantskega društva Zarja leta 1931 po načrtu Draga Žerjala in je prvi spomenik žrtvam fašističnega nasilja v Evropi.

V odloku je navedeno tudi, da sredstva za vzdrževanje spomenika zagotavlja občina Kranj iz svojega proračuna. Tudi ta spomenik ima svojo zgodovino. Domačini so nam znali povedati, da so Nemci med drugo svetovno vojno iskali ploščo z napisom, da bi jo uničili, a vendar so jo domačini skrili in ohranili nepoškodovano do naših dni. Ravno tako je znano, da so člani društva zbirali sredstva za postavitev spomenika, hkrati pa so ga tudi sami izseljenci sezidali brezplačno.

Srečanja ob tem spomeniku so nevadno ganljiva. Prav zanimivo je bilo prvo, ki ga je priredil odbor. Med prisotnimi je bilo slišati še primorsko govorico, prisotni so bili tudi nekateri bivši člani Zarje, ki so sodelovali pri postavitvi spomenika. Seveda se z leti redčijo vrste teh prič, a vendar ostajata duh in izročilo nespremenjena. Tudi letos bo delegacija odbora položila venec na spomenik v Kranju v petek 6.9. dopoldne.

(M. Ž.)

Drevi redna seja glavnega odbora Kmečke zveze

Danes se bo ob 20. uri na svojem sedežu v Trstu prvič po poletnem premoru sestal Glavni svet Kmečke zveze. Med glavnimi temami na dnevnem redu bo deželni kongres Zveze obdelovalcev (Confcoltivatori), ki bo to soboto v Vidmu.

Kongresa se bo udeležila tudi delegacija Kmečke zveze, šlo pa bo za pomembno zasedanje, saj se uokvirja v priprave na skorajšnji vsedržavni kongres, na katerem bo ta kmečka organizacija spremenila svoje ime, kakor tudi svoje programske in organizacijske prijeme.

Poleg tega bo glavni svet KZ na drevišnji seji pregledal aktivnosti v drugem polletju, v katerem KZ namerava med drugim povečati svoje stike s krajevnimi upravami in drugimi ustanovami v pričakovanju deželnih zakonskih določil za razvoj in zaščito Krasa. Na drevišnji seji bo tudi govor o raznih organizacijskih in drugih vprašanjih, s katerimi se trenutno srečuje Kmečka zveza in z njo včlanjeni kmetje in celotna naša skupnost.

Tržaški posl. Coloni je ponovno opozoril na hude posledice jugoslovanske krize

Politična prizadevanja za vladne prispevke ki naj bi omilili krizo tržaškega gospodarstva

Tržaški parlamentarci vse bolj iščejo v Rimu rešitve za hudo gospodarsko krizo, ki je zajela Trst, potem ko je junija z vso silo izbruhnila jugoslovanska kriza. Njen val je pljusknil vse do mesta v Zalivu, ki se je kar čez noč dejansko znašlo brez običajnega denarnega doprinosa kupcev z onstran meje; poplavil je celo morje uvozno-izvoznih mednarodnih transakcij, pretrgal že leta ustaljene avtoprevozne zveze.

Oškodovanci — v prvi vrsti trgovci na drobno, uvozniki in izvozniki, avtoprevozniki, pa tudi gostinci in drugi, ki se preživljajo z delom v terciarnem sektorju — so ob skokovitem upadu dobičkov takoj dvignili svoj glas, ki so ga tržaški izvoljeni politični predstavniki ponesli vse do rimske vlade.

Med temi je bil včeraj tudi demokrščanski poslanec Coloni, ki je na dveh srečanjih v Palači Chigi in na ministrstvu za industrijo orisal ministru Bodratu in podtajniku Cristoforiju nadaljnje poslabšanje tukajšnjega gospodarskega položaja zaradi jugoslovanske krize. Parlamentarec KD je podčrtal negativne posledice krize tako na zaposlitveni kot tudi na proizvodni ravni in zahteval od vlade, naj se zavzame, da bi čimprej stopili v veljavo učinkoviti ukrepi proti sedanji krizi.

V tem smislu je ponovil zahteve, ki jih je že julija predočila vladi delegacija izvoljenih političnih predstavnikov in predstavnikov krajevnih uprav iz Trsta in Gorice. Gre za izboljšanje zakonskega osnutka ministra Marinija, v katerega naj bi vključili davčne olajšave za zaposlene na gospodarsko ogroženem področju.

Podtajnik Cristofori se je po srečanju obrnil na generalnega tajnika pri predsedstvu republike Berlinguerja, da bi vladni ukrep čimprej »poromal« v poslansko zbornico. Obenem je formalno zagotovil posl. Coloniju, da bo vlada pred obnovitvijo parlamentarnih del zahtevala, naj o tem ukrepu razpravljajo po hitrem postopku.

Poleg tega je tudi možno, da bo vlada še razširila obseg svojih posegov za omilitev posledic jugoslovanske krize na Tržaškem in Goriškem.

Vsekakor je pri reševanju krize potrebna hitrost postopkov, saj kriza naglo prizadeva podjetja in trgovine, ki morajo zaradi tega odpuščati delavce. Marsikdo je zahteval, naj bi vlada izdala dekret, ki bi pričel veljati takoj. Očitno pa ta varianta ni naletela na odobravanje, saj bo zakonski osnutek romal v parlament, čeprav po hitrem postopku, kot je to potrdil tudi podtajnik Cristofori. Za tržaško gospodarstvo je sedaj bistveno, da se postopek ne bo "zataknil", saj je v sedanjih trenutkih vedno težje izbojevati zakone, ki nudijo širšim območjem finančne olajšave. Trst pa potrebuje danes, kot že mnogo časa ne, neko pomoč, saj je treba krizo trgovskega sektorja prišteti krizi v raznih industrijskih obratih. Skratka, mestu grozi velika brezposelnost, na katero opozarjajo tudi sindikati, ki morajo vsak dan skrbeti za usodo številnih delavcev in njihovih družin (glej primer tovarne Iret). Brezposelnost v trgovskem sektorju pa je še toliko bolj nevarna, ker gre mnogokrat za majhna podjetja, kjer so delavci brez moči, še posebno zato, ker za trgovinski sektor ni predvidena niti dopolnilna blagajna.

CEPAS-ACLI poziva Slovenijo naj bo pozorna do beguncev

Predsednik Centra za mir in razvoj pri tržaškem odseku združenja ACLI Walter Citti je pred časom poslal predsedniku Republike Slovenije Milanu Kučanu in predsedniku slovenske vlade Lojzetu Peterletu pismo, v katerem ju poziva, naj se zavzameta, da bi Slovenija bila pozornejša na problematiko beguncev.

Povod za pisanje je Cittiju dal komunike, v katerem naj bi slovenska vlada konec junija izjavila, da je prvenstvena naloga novih mejnih prehodov med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško ta, da prepreči prehod tujcem, ki nameravajo nezakonito vstopiti v Italijo ali Avstrijo. Tržaški CEPAS-ACLI meni, da so težnje slovenskega naroda po samoodločbi nedvomno upravičene, obenem pa se boji, da bi bilo postavljanje novih mejnih preprek z omenjenimi nameni nova ovira za dostop pribežnikov iz Tretjega sveta v potencialne azilantske države. Na tak način pa bi bila po oceni te organizacije ogrožena tudi mednarodno priznana pravica do pravne zaščite beguncev iz držav, v katerih so kršene človekove pravice, so v teku civilne vojne in sploh je ogrožen pravni red.

Po mnenju CEPAS-ACLI bi morali vprašanje migracijskih tokov, ki gredo iz Tretjega sveta in Vzhodne Evrope preko Balkanskega polotoka na Zahod, obravnavati v okviru mednarodne in meddeželne kooperacije. Med drugim ne bi smeli pozabiti, da spada med temeljne človekove pravice pravica do zatočišča tistih, ki zapuščajo svojo domovino iz političnih, verskih ali narodnostnih razlogov. To izhaja iz 14. člena Obče izjave o človekovih pravicah, iz Ženevske konvencije iz leta 1951 ter iz Newyorškega protokola o statusu beguncev iz leta 1967.

Citti v svojem pismu med drugim opozarja Kučana in Peterleta, da so nekatere države, med temi Italija in Nemčija, zajamčile pravico do azila v svojih ustavah. CEPAS-ACLI izraža upanje, da bo podobno storila tudi Republika Slovenija, ko bo v bližnji bodočnosti sprejela novo ustavo.

Za vilo Primc ustanovili posebno rajonsko komisijo Sedaj je na vrsti izdelava prvega programa prireditev

Rajonski svet Rojan-Greta-Barkovlje se je v torek zvečer sestal s predstavniki organizacij, društev in krožkov, ki delujejo na območju tega mestnega predela. Javni sestanek je bil v dvorani vile Primc, glavna točke dnevnega reda pa je bila prav razprava o uporabi in upravljanju pritličnih prostorov tega poslopja, za katere je po dogovoru s tržaško občinsko upravo odgovoren rajonski svet. Sejo sta vodila podpredsednik sveta Giuliano Brandolin (PSI) in svetovalka Giuditta Giraldi (DSL), ki v okviru sveta načeljuje komisiji za vilo Primc. Komisijo bodo poleg Giraldijeve sestavljali še štirje rajonski svetovalci, za boljši odnos s krajevno stvarnostjo pa bo v njej tudi šest predstavnikov organizacij. Komisija, ki sicer še ni dokončna - v smislu, da je na torkovem srečanju šele »nastajala« - se bo v kratkem sestala za izoblikovanje prvega, šestmesečnega delovnega načrta za uporabo dvorane v prenovljeni vili.

Eden izmed prvih predlogov, ki so na torkovem javnem sestanku prišli do izraza, je prirejanje stalnih tedenskih srečanj kulturnega, informativnega in izobraževalnega značaja, ki naj bi se odvijala ob četrtkih. Sicer je to le del predloga svetovalke Giraldijeve, ki se v okviru rajonskega sveta zavzema za nekoliko drugačno uporabo dvorane. Kot smo že v prejšnjih dneh poročali, je njen poglavitni namen izkoristiti razpoložljivi prostor z dejavnostmi, ki bi ne bile zgolj večerno-prireditvenega značaja. V tem smislu je predlagala usposobitev dvorane tudi za branje dnevnega časopisja in revij. Žal pa predlog zahteva drugačno opremo (trenutno je primerna le za prisotvovanje raznim prireditvam) in osebo, ki bi bila v čitalnici vedno prisotna. Ob tem pa so v rajonskem svetu še nasprotovanja nekaterih političnih predstavnikov.

Ob nizu četrtkovih srečanj so se iz občinstva oglasili še drugi predlogi za uporabo vile Primc. Predvsem pa je prišla do izraza nujna potreba sploh po uresničitvi katerihkoli pobud, ki bi poživile rajonsko stvarnost, ponudile krajevnemu prebivalstvu doslej pomanjkljivo možnost, da se srečujejo in spoznava. Izražena je bila želja po večji skrbi za starejše prebivalce, ob dosedanjih občasnih rekreativnih srečanjih naj bi v vili Primc delovala tudi nekakšna posvetovalnica, predstavnik sindikata upokojencev je predlagal celo usposobitev stalne zdravstvene službe za ostarele. Posegi predstavnikov organizacij (baje jih je kar precej in z dovolj raznoliko interesno dejavnostjo) so po drugi strani odražali željo po srečanjih za vse občane, da bi res dosegli vzpostavljanje medsebojnih stikov. Giraldijeva je posebej zastavila tudi vprašanje o gojenju sožitja med slovensko in italijansko govorečimi prebivalci, ki se lahko zrcali tudi v kulturni dejavnosti.

Ob vsem tem pa mora rajonska komisija sedaj izdelati šestmesečni program. Zaenkrat bo vila Primc konec septembra doživela le proslavo Biagia Marina, dejansko pa mora biti prva skrb vzpostavljanje stikov med vsemi krajevnimi organizacijami, ki naj bi bile pri upravljanju teh prostorov soudeležene, še posebno glede na težave, v katerih se nekatere znajdejo zaradi pomanjkanja primernega sedeža.

DAMIANA OTA

Ukrep o cenejšem bencinu se bo letos iztekel

Tržaški župan posegel za bencin po znižani ceni

Tržaški župan Richetti se je pred dnevi v kraju Lavarone pri Trentu zavzel pri ministru za industrijo Bodratu, da bi tržaški pokrajini tudi v prihodnjem letu preskrbeli bencin po znižani ceni. Obenem je tržaški prvi občan pisal tudi finančnemu ministru Formici, da bi tudi pri njem izprosil pošiljke cenejšega bencina za prihodnje leto. Obema — tako Bodratu, kot Formici — je Richetti predočil pozitivne učinke ukrepa o cenejšem bencinu v zadnjih letih.

Ta ukrep je v veljavi že štiri leta in je blagodejno učinkoval ne le na tržaške avtomobiliste, ki so tako prihranili lep kupček denarja in jih odvrnil od tankanja v bližnji, bencinsko cenejši Jugoslaviji, pač pa predvsem na črpalkarje. Bencin po znižani ceni je zavrl padajočo krivuljo bencinskih poslov na Tržaškem. Bil je rešilna bilka za sektor, ki je dolga leta životaril v senci jugoslovanskega bencina; črpalkarjem je dal novega kisika, da so si opomogli od že kronične krize, omogočil pa je tudi odprtje novih distribucijskih centrov in povečal zaposlitev v tem gospodarskem sektorju.

Prav zaradi vseh teh pozitivnih plati bi morala vlada — po mnenju tržaškega župana Richettija — obnoviti ukrep o bencinu po znižani ceni, oziroma še več: celo povečati bi morala pošilke cenejšega bencina, da bi tako dejansko krili vse bencinske potrebe avtomobi istov tržaške pokrajine.

Flota Tržaškega Lloyda se bo pomnožila še prej, kot je bilo predvideno: iz dobro obveščenih virov se je namreč izvedelo, da bo upravni svet v prihodnjih dneh po vsej verjetnosti ratificiral nakup dveh kontejnerskih ladij, ki so ju zgradili v Gdansku za družbo Polish ocean line. Z ladjama, vredni naj bi bili 65 milijard lir, naj bi Tržaški Lloyd ponovno postal konkurenčen na progah Sredozemlje-Daljni Vzhod, na katerih sta doslej vzdrževali stike ladji Nipponica in Lloydiana, ki sta zaradi dotrajanosti motorjev na suhem. Kaže, da jih pri LLoydu nameravajo čimprej prodati.

Poljski ladji se imenujeta Wenda in Cegielski: prva ima 30.488 brt., druga pa 25.251. Obe sta opremljeni z dizelskimi motorji.

Uradna otvoritev bo 10. septembra

V teku je seminar za slovenske šolnike

S predavanji za učitelje osnovnih šol in vzgojiteljice vrtcev se je v ponedeljek začel letošnji seminar za šolnike na Tržaškem, ki se je tudi včeraj nadaljeval s predavanji za vzgojiteljice otroških vrtcev v prostorih učiteljišča A. M. Slomšek pri Sv. Ivanu.

Prvi in drugi dan seminarja je bil, razdeljen v različni skupini. Za učitelje - kar po šestdeset v dveh skupinah - sta imeli predavanje psihologinja Neva Pahor in pedagoginja Slavica Bragato, ki sta, skupno s pedagoginjo Natašo Škrt-Leban, avtorice zanimive, za šolnike izredno vzpodbudne in močno inovativne knjige z naslovom »Delavnica ustvarjalnosti«, ki je naletela na zelo velik odmev v Sloveniji. Knjiga bo prav gotovo vzbudila zanimanje tudi med slovenskimi tržaškimi učitelji,saj sta obe predavanji pokazali na vrsto zanimivih problemov in rešitev.

Obe predavateljici sta, s pomočjo videokaset, pa tudi z zanimivim posredovanjem lastnih izsledkov in izkustev ob preučevanju tako pomembnega področja, kot je delo z nadarjenimi učenci na raznih šolah, nakazali našim šolnikom, in to tudi s pomočjo delavnic ustvarjalnosti, nove možnosti poučevanja takšnih nadarjenih učencev, ki so lahko le v korist in vzpodbudo tudi ostalim součencem.

Dokaz zanimanja za predavanje je bil tudi ta, da sta avtorici prodali tudi nekaj izvodov svoje knjige. Prav gotovo bi jih kupili še več, če bi jih imeli še na razpolago.

V drugih učilnicah učiteljišča so medtem potekala predavanja o pomenu poučevanja materinščine v osnovni šoli v okviru dodiplomskega in postdiplomskega študija učiteljev iz zamejstva. Predavanje sta uvedli prof. Olga Bertok in prof. Janek Musek

Vzgojiteljice slovenskih vrtcev so včeraj poslušale dve predvanji. O novih koncepcijah predšolske vzgoje v Sloveniji je spregovorila Marička Mamšek, pedagoška svetovalka OE Koper, o motivaciji za govor v materinščini pa je imela predavanje Jana Kolarič, pedagoška svetovalka OE Murska Sobota. Vzgojiteljice so imele hospitacijo v Kopru.

Naslednji ciklus predavanj o odnosih do problemov mladostnikov bo na programu 6. septembra. Predavanja pa bodo na programu še 9. septembra, medtem ko bo uradna otvoritev seminarja v torek, 10. septembra v tržaškem Kulturnem domu. Šolnikom bo spregovoril minister za Slovence v Tujini Janez Dular. (N.L.)

Kmalu bodo delili nove dovolilnice za vožnjo po zaprti Terezijanski četrti

V ponedeljek, 9. t. m., se bo na občinski izpostavi v Ul. Battisti pričela prva faza širše akcije občinske uprave za ureditev dovolilnic za vožnjo po Terezijanski četrti, v kateri je, kot znano, avtomobilski promet omejen. Že takoj naj poudarimo, da ostanejo v veljavi stare dovolilnice, potreba po obsežnejši ureditvi pa se je pojavila tudi in predvsem zato, ker je v zadnjih časih stopila v veljavo odredba tržaške občine z dne 28. februarja 1991, ki znatno razširja primere, v katerih je mogoče doseči dovolilnice za vožnjo po Terezijanski četrti v primerjavi z določili občinske odredbe z dne 3. oktobra 1990.

Akcija za ureditev oziroma za razdelitev novih dovolilnic se bo odvijala v treh fazah. Od 9. do 14. septembra bodo interesenti lahko na občinski izpostavi v Ul. Battisti dvignili obrazce, s katerimi bodo zaprosili za dovolilnice. Od 16. do 21. septembra bo nato mogoče izpolnjene obrazce vložiti, in sicer vedno na isti občinski izpostavi, nove dovolilnice pa bodo na le-tej delili od 7. do 12. oktobra stanujočim v Terezijanski četrti, od 14. do 19. oktobra pa drugim kategorijam upravičencev. Podrobnejše informacije je mogoče dobiti na sami občinski izpostavi.

Dolinčan prijavil MSI zaradi plakata o Istri

Tržaško vodstvo neofašistične stranke, ki je ohranilo vzdevek Federacija MSI za Trst, Istro, Dalmacijo in Reko, je v prejšnji dneh natisnilo in razmnožilo po mestnih ulicah plakate, v katerih poziva vlado, naj med drugim tudi vojaško zaščiti varnost ogrožene italijanske skupnosti v Sloveniji in Hrvatski. Dolinčan Primož Sancin, ki se je včeraj zglasil v našem uredništvu, je mnenja, da vsebuje ta plakat kaznivo dejanje in zato je zadevo prijavil tržaškemu sodišču. Njegovo sodno prijavo objavljamo v izvlečku:

Dne 30.9.91, ko sem se sprehajal po Drevoredu XX. Septembra sem z zaprepadenostjo zapazil ogromno letakov z grbom politične stranke MSI-DN, ki jo delno tudi jaz vzdržujem s svojimi davki. Navedeni letaki so bili nalepljeni na nedovoljenih mestih (na zidovih hiš), na njih pa je med drugim pisalo sledeče:»... il MSI—DN chiede al governo di tutelare anche militarmente la sicurezza degli Italiani minacciati in Slovenia e in Croazia ...« kar je po mojem mnenju zgovorno in čisto ščuvanje k vojni Italije proti Sloveniji in Hrvatski, kar je v nasprotjuo s členom št. 11 sedanje italijanske Ustave in torej hudo kaznivo dejanje. Pri tem vidim zelo resno motenje javnega reda, tudi zato, ker je v sosednji republiki že skoraj državljanska vojna.

Isti večer so bili zgoraj navedeni letaki, razen enega, še vsi na svojih mestih. Zato sem najprej telefoniral na kvesturo, kjer sem imel zèlo dolg, korekten in prijazen, ampak neouspešen pogovor z nekim podoficirjem. Zatem sem telefoniral karabinjerjem (112), ki so odgovorili, da bodo poslali eno izvidnico, nato sem še telefoniral na mestno policijo, ki pa mi ni nič točnega odgovorila. Dežurni me je le vprašal če sem telefoniral na 113, in končal, da v tistem času (približno ob devetih zvečer) ni imel nobene izvidnice na razpolago.

Ker na dne 31.8.91 in na dne 1.9.91, navedeni letaki niso bili še odstranjenini ali pokriti z belimi listi, se mi je zdelo umestno, da vso zadevo prijavim sodnim oblastem z možnostjo hitrega postopka.

Dobitniki študijskih štipendij ob 45. zdravniških dnevih

Kot vsako leto bo Tržaško zdravniško društvo (Associazione Medica Triestina) tudi letos priredilo Tržaške zdravniške dneve, in sicer konec tega meseca. Ob tej priložnosti bodo podelili tudi študijske štipendije, ki jih gmotno omogočajo razni dobrotniki in podporniki.

Dobitniki desetih študijskih štipendij, ki jih daje na razpolago znani tržaški podjetnik in dobrotnik Primo Rovis in ki znašajo po milijon lir vsaka, so naslednji: Marina Valenti za kardiologijo, Gerardina Lardieri za kardiokirurgijo, Silvia Della Corte za splošno kirurgijo (v spomin na prof. G. F. Montija), Fulvia Virgili (v sodelovanju z Eurom Piucom in Fabriziom Bisianijem) za internistiko, Maura Tonutti za radiologijo ter Stefano Bianco, Alessandra De Stefano (v sodelovanju z Marino Rizzi in Santejem Rovedo), Angela Marzari, Elisabetta Pincetti (v sodelovanju z Mario Matessi) in Ariela Sacerdote za razne kirurške specializacije. Zadnjih pet štipendistov bo moralo s pomočjo štipendije izdelati specialistične raziskave.

Tržaško zdravniško združenje bo nadalje podelilo še naslednje štipendije: v znesku milijona lir Micheleju Emilii Morettiju za gastroenterologijo v spomin na prof. Gina Macchiora in soprogo, v znesku milijona lir Marini Bollini in Paolu Bordinu za internistiko v spomin na prof. Enrica Tagliaferra, v znesku 700 tisoč lir Francescu Franzinu za hematologijo v spomin na dr. Bruna Vitaliana ter Caterine in Giulia Tagliaferra, v znesku milijona lir Gianniju Lavaroniju za dermatologijo v spomin na dr. Marcella Ravalica ter v znesku milijona lir Eliani Grande in Claudii Adamo za diabetologijo kot dar tržaške sekcije Združenja žen zdravnikov.

Štipendije bodo slovesno podelili ob otvoritvi 45. tržaških zdravniških dnevov v nedeljo, 22. septembra, ob 17.30 v kongresnem središču na tržaški pomorski postaji. Za podrobnejše informacije se je mogoče obrniti na Tržaško zdravniško združenje, tel. 370678 in 371678.

Na osnovi pričevanja očividca je policija že aretirala domnevnega požigalca

Podtaknjeni požar uničil trgovino s kavbojkami

Silovit požar je v noči na sredo popolnoma uničil trgovino »Jean's shop Pino« v Ulici Trento 5 **(na sliki)**, last 48-letnega Pierpaola Zamarina. V plamenih, ki so bili očitno podtaknjeni, je zgorelo na kupe kavbojk, majic, trenirk in drugih oblačil, ki so bila namenjena pretežno jugoslovanskim in madžarskim kupcem. Škoda znaša več sto milijonov lir.

Ko so nekaj po 1. uri zjutraj gasilci dobili alarmni klic, se je požar že močno razbohotil, tako da kljub štirim avtocisternam jim ni uspelo preprečiti velikega razdejanja v trgovini. Njihov hitri poseg pa je rešil hujšega stanovalce, ki živijo nad njo. Nekaj stanovanj so policijski agenti in karabinjerji zaradi varnosti izpraznili, vendar že po nekaj urah, ko so gasilci sanirali požarišče, so družinam dovolili povratek na dom. Za dva člana družine Lombardo — 75-letnega Gaetana in 16-letno Francesco, pa se je izkazalo, da sta potrebna zdravniške pomoči. Z rešilcem Rdečega križa so ju prepeljali v glavno bolnišnico, kjer so ju zaradi lažje zastrupitve z dimom sprejeli na zdravljenje na oddelku za urgentno medicino. Ded bo ozdravel v desetih dneh, nečakinja pa v treh.

Preiskovalci nimajo dvomov, da je bil požar podtaknjen in vse kaže, da so požigalca tudi prijeli. Na kvesturi so nam potrdili, da so okrog 2.15 aretirali v Terezijanski četrti osebo, ki je osumljena, da je podtaknila požar. Po nepotrjenih in neuradnih vesteh naj bi to bil Tržačan Andrea Ditto, ki naj bi dobavljal trgovcem na drobno čevlje in usnjene izdelke. Kaže, da naj bi zadnje čase skušal plasirati na tržaškem tržišču novo znamko čevljev. Preiskovalci naj bi ga aretirali na osnovi pričevanja nekega očividca, ki je opazil, kako se je pred trgovino v Ulici Trento ustavil avtomobil z milansko registracijo, iz katerega je izstopil moški, ki je snel s tečajev polkna, razbil šipo in nato odvrgel v notranjost steklenico oziroma nek goreči predmet. Preiskavo vodi namestnik državnega tožilca Reinotti, ki mora v sodelovanju s preiskovalnim sodnikom potrditi aretacijo. Ker do tega včeraj ni prišlo — sodniki so očitno hoteli dobro preveriti indice — imena aretiranega moškega niso uradno sporočili.

Pierpaolo Zamarin je že imel nekaj neprijetnih izkušenj s kriminalci. Pred tremi leti je namreč nekdo skušal podtakniti požar pred trgovino, vendar poskus je bil tako nerodno izveden, da je spodletel. Ni pa spodletel rop, katerega žrtev je bil trgovec 24. februarja 1990, ko se je na pustno soboto vračal domov v Ulico dei Papaveri 3/b na Opčinah. S seboj je imel celodnevni inkaso — okrog 200 milijonov lir. Ko se je skupaj z ženo in malim otrokom pripravljal, da zapusti avto in vstopi v hišo, so ga obkolili trije oboroženi moški, ki so od njega zahtevali telovadno torbo z denarjem. Včeraj se je razširila tudi informacija, ki je na kvesturi sicer niso potrdili, da so Zamarina v preteklosti na prikrit način izsiljevali, da bi plačeval »varščino«, kar je v deželah, kjer ima mafija oblast, dobro poznan pojav. Ali primer požara Zamarinove trgovine opozarja na to, da se uveljavlja tudi med tržaškimi »jeansinari«? Vprašanje smo obrnili na inšpektorja policije Luciana Scozzaia, ki je potrdil, da je preiskava o požaru odprta v vse smeri. Policiji je znano, da so v nekaterih krogih skušali uveljaviti monopol nad določenim tržiščem, da pa so bili primeri osamljeni in izven mafijskega sistema »varščine«. Resnici na ljubo je treba priznati, da so se v tem trgovskem sektorju (do vojne v Jugoslaviji) zbirali veliki interesi in da je večina trgovcev s kavbojkami prišla iz drugih italijanskih dežel, tako da ne bi bilo čudno, da se je tudi v Trstu, prav spričo velikih zaslužkov, začelo izsiljevanje.

†

Nenadoma nas je zapustil

Alberto Furlan

Pogreb bo danes, 5. septembra, ob 10.15 iz mrtvašnice glavne bolnišnice na pokopališče v Sesljanu.

Žalostno vest sporočajo žena Elodia, sin Maurizio, brat, sestre, svaki, svakinje, nečaki in ostalo sorodstvo.

Trst, Vižovlje, 5. septembra 1991

Ob nenadni izgubi člana Alberta Furlana izreka globoko sožalje ženi, sinu in svojcem

VZPI-ANPI
sekcija Devin-Nabrežina

1. obletnica smrti

Fulvio Mauri

Spomin nate bo vedno v srcih tvojih dragih in prijateljev.

Jutri, 6. septembra, ob 19.30 bo sv. maša v cerkvi v Boljuncu.

Trst, 5. septembra 1991

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

RUZANTE

MOSCHETA

Režija *Boris Kobal*

PREDSTAVE NA PROSTEM

danes, 5. t. m., ob 20.30 ZGONIK - igrišče pod županstvom
jutri, 6. t. m., ob 20.30 - PREBENEG - v parku
v soboto, 7. t. m., ob 20.30 - BAZOVICA - Gospodarska zadruga
v nedeljo, 8. t. m., ob 20.30 - PROSEK - Kulturni dom

Za predstavo prispevala

TRŽAŠKA HRANILNICA

CASSA DI RISPARMIO DI TRIESTE

gledališča

Gledališče Verdi
Jesenska simfonična sezona 1991
Jutri, 6. septembra, ob 20.30 (red A) otvoritveni koncert letošnje simfonične sezone. Pod vodstvom Lü Jia bosta nastopila orkester in zbor Gledališča Verdi. Koncert se bo začel z Mašo K 49 W. Amadeusa Mozarta, ki jo je napisal, ko je bil star komaj 12 let. Drugi del koncerta pa bo posvečen Prokofievu.

Predprodaja vstopnic je v teku pri blagajni gledališča Verdi, od 9. do 12. in od 16. do 19. ure. Na dan koncerta bo blagajna odprta od 9. do 12. ure in od 18. do 21. ure.

koncerti

Glasbeni september
Danes, 5. t. m., ob 20.30 bo na sporedukoncert sopranistke Marie SOKOLINSKE.Ob spremljavi pianista Silvia SIRSENA bo zapela 25 liedov R. Straussa in S. Rachmaninova.

Grad sv. Justa
Danes, 5. septembra, ob 21. uri v sklopu prireditev "E...state in città« bo na sporedu celovečerni koncert AMEDEA MINGHIJA.

Grad sv. Justa
V nedeljo, 8. septembra, ob 21. uri koncert nagrajencev Mednarodnega natečaja »Castello di Duino«, ki je bil letos posvečen klarinetu.

Štivanska cerkev
V ponedeljek, 9. t. m., ob 20.30 se bo v štivanski cerkvi pričel ciklus TIMAVSKE NOTE 91, ki ga organiziraŠola-Združenje Punto Musicale iz Sesljana. V začetnem koncertu bo nastopil klavirski duo Carla Agostinello in Reana De Luca. Na sporedu bodo Beethovnove, Schubertove in skladbe Stravinskega.

razstave

V TK galeriji je na ogled skupinska poletna razstava s posebnimi popusti.

Na sedežu letoviščarske ustanove v Miljah je na ogled razstava izdelkov, ki so jih pripravile udeleženke tečaja ENCIP za slikarstvo pod vodstvom Gabry Benci. Prvič razstavljajo Daniela Coga, Patrizia Del Fabbro, Patrizia Iacono, Elena Marcusa, Editta Tagliarini in Marina Zullich. Razstava bo odprta do 12. t. m., ob delavnikih od 10. do 13. ure.

Na sedežu letoviščarske ustanove v Sesljanu bo do 10. septembra odprta razstava furlanskega slikarja ERMANNA ROSSIJA. Urnik: od 9. do 13. ure.

V galeriji Juliet's Room v Ul. della Guardia bo do 13. septembra, od 18. do 21. ure, na ogled razstava DOMENICA BONIELLA.

V Devinu je odprta razstava izdelkov VI. tečaja slikarstva, ki ga je organiziral Nino Perizzi. Razstava bo na ogled do 12. septembra.

V občinski razstavni dvorani v Miljah je na ogled skupinska razstava Giuliana Babudra, Giannija Bacchettija, Giuliane Balbi, Rada Jagodisa, Marinelle Perosa in Alberta Rocca.

V galeriji Bernini - Ul. Bernini 4 (Trg Sansovino) bo od 9. do 19. t. m. razstavljal svoja dela slikar Giacomo CIRAMI.

razna obvestila

Zveza slovenskih kulturnih društev sporoča, da bodo tržaški uradi od 10. septembra odgovarjali na novo tel. št. 635626.

Letniki leta 1921 iz Proseka, Kontovela, Gabrovca in Briščikov javite se v baru Lukša na Proseku v soboto, 7. t. m., ob 18. uri, da se dogovorimo za skupno slavje. Tel. 225217.

MePZ M. Pertot vabi stare in nove pevce na prvo pevsko vajo, ki bo jutri, 5. t. m., ob 20. uri v društvenih prostorih v ul. Cerreto 12.

Tržaška knjigarna obvešča cenjene odjemalce, da bo od 10. septembra dalje odgovarjala na novo tel. št. 635954 ali 635969.

MPZ upokojencev iz Brega obvešča, vse pevce, da bo prva vaja danes, 5. t.m., ob 20. uri v gledališču »F. Prešeren« v Boljuncu in vabi vse upokojence, ki bi radi peli, da se priključijo zboru.

Glavni svet Kmečke zveze se bo sestal danes, 5. septembra, ob 20.30 na sedežu v Trstu, ul. Cicerone 8/b.

Narodna in študijska knjižnica sporoča, da bo od 10. septembra dalje odgovarjala na novo telefonsko številko 635629.

Odbor MPZ »V.Mirk« obvešča vse člane, da se pričnejo vse vaje za sezono 91/92 danes, 5. t.m. ob 20.30.

MPZ »F. Venturini« od Domja obvešča svoje člane, da bo prva pevska vaja v torek, 10. septembra ob 20. uri.

izleti

Zveza upokojencev CGIL iz Nabrežine organizira ob priliki praznika grozdja izlet v VO (Colli Euganei) v nedeljo, 15. septembra. Za informacije tel. št. 200036 ob uradnih urah.

ŠD Zarja organizira 7. t.m. enodnevni izlet na Koroško (Avstrija).Na razpolago je še nekaj mest. Informacije na sedežu krožka ŠD Zarja od 18. do 22. ure ali po telefonu 226608.

PD Slovenec obvešča, da bo odhod avtobusa v Tabor v nedeljo, 8. t.m., ob ob 7. uri iz križišča v Borštu in ob 7.15 iz Ricmanj. Na razpolago je še nekaj prostih mest. Telefon 228629.

kino

ARENA ARISTON (poletni kino) - 21.00 **Il marito della parrucchiera.**
EXCELSIOR - 17.30, 22.15 **Un bacio prima di morire**, r. James Dearden, □
EXCELSIOR AZZURRA - 17.30, 22.00 **Perchè Iodhi Dharma e partito per l'Oriente.**
NAZIONALE I - 16.30, 22.15 **Apache pioggia di fuoco.**
NAZIONALE II - 16.30, 22.15 **Tartarughe Ninja 2 - Il segreto di Ooze.**
NAZIONALE III - 16.00, 22.15 **Pentagram, la porta dell'inferno**, i. Lou Diamond Phillips.
NAZIONALE IV - 15.45, 21.30 **Balla coi lupi**, r.-i. Kevin Costner.
GRATTACIELO - 17.10, 22.15 **Robin Hood**, i. Patrick Bergim, Uma Thurman.
MIGNON - Zaprto.
LJUDSKI VRT - 21.00 **Mediterraneo.**
EDEN - 15.30, 22.10 **Erika l'animale da letto**, porn., □□
CAPITOL - 17.00, 22.10 **Io e zio Buck**, i. John Candy.
LUMIERE - 18.00, 20.00, 22.15 **Rosencrantz e Guildenstern sono morti**, r. Tom Stoppard, i. Gary Oldman, Rim Roth, Richard Dreyfuss.
ALCIONE - Zaprto.
RADIO - 15.30, 21.30 **Flavia... la bestia nera**, porn., □□

Prepovedano mladini pod 14. letom □ - 18. letom □□

Odbor za proslavo bazoviških žrtev

obvešča, da bo

JUTRI, 6. t. m., ob 17. uri spominska svečanost na pokopališču pri Sv. Ani

V NEDELJO, 8. t. m., ob 15. uri proslava pri Bazoviškem spomeniku

včeraj - danes

Danes, ČETRTEK, 5. septembra 1991
LOVRENC

Sonce vzide ob 6.30 in zatone ob 19.37 - Dolžina dneva 13.07 - Luna vzide ob 2.31 in zatone ob 17.49.

Jutri, PETEK, 6. septembra 1991
PETRONIJ

PLIMOVANJE DANES: ob 2.20 najnižja -49 cm, ob 9.04 najvišja 37 cm, ob 14.49 najnižja -19 cm, ob 20.26 najvišja 36 cm.

VREME VČERAJ: temperatura zraka 27,4 stopinje, zračni tlak 1024,9 mb ustaljen,veter vzhodnik 12 km na uro, vlaga 36-odstotna, nebo jasno, morje rahlo razgibano, temperatura morja 22,1 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Felipe Abreu Motta, Valentina Vardabasso, Gabriele Dandri, Andrea Lanza, Anna Ugrin, Angelo Albertelli, Eleonora Santo.

UMRLI SO: 75-letni Pietro Furlani, 87-letna Maria Valich vd. Bole, 82-letni Domenico Coppola, 84-letna Antonia Busan, 54-letni Ferruccio Budicin, 82-letni Carlo Taschieri.

SLUŽBA LEKARN

Od ponedeljka, 2., do sobote, 7. septembra 1991

Normalen urnik lekarn: 8.30 - 13.00 in 16.00 - 19.30

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00
Largo Sonnino 4 (tel. 726835), Ul. Alpi Giulie 2 (tel. 828428), Milje - Mazzinijev drevored 1 (tel. 271124).
SESLJAN (tel. 414068) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30
Largo Sonnino 4, Ul. Alpi Giulie 2, Trg S. Giovanni 5, Milje - Mazzinijev drevored 1.
SESLJAN (tel. 414068) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Nočna služba
Lekarna odprta od 20.30 do 8.30
Trg S. Giovanni 5 (tel. 631304).

ZA DOSTAVLJANJE ZDRAVIL NA DOM TEL. 350505

URAD ZA INFORMACIJE KZE
Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure - tel. 573012.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba od 20. do 8. ure tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

mali oglasi

EDIM01/5
EDI MOBILI
Trst - Ul. Baiamonti 3 - Tel. 820766
POHIŠTVO IN OPREMA

OSMICO je odprl Jožko Colja, Samatorca 21.
OSMICO je odprl Emil Purič v Repnu št. 15.
OSMICO je odprl Živec v Koludrovci.
OSMICO je odprl Igor Slavec v Dolini št. 98.
OSMICO je odprl Močilnik v Lonjerju.

DVOPOSTELJNO sobo s souporabo kuhinje in kopalnice oddam v Barkovljah od septembra do junija. Tel. 273681 od 14. do 16. ure.

KUPIM drva za ogrevanje. Tel. št. 228766.

PRODAM seat ibiza 1200, rdeče barve, avgust '89. Cena po dogovoru. Tel. (040) 822877.

PRODAM črn klavir za 600.000 lir. Tel. 228766.

PRODAM jadrnico H800 Jezequel 116, letnik '87, m 8x3, poliester sendrič, termoauto, šest ležišč, WC, sedem jader, tomos 4,5 Hp, zmagovalec mnogih regat severnega Jadrana, privez Portorož. Tel. (003861) 216227.

PRODAM še nedokončano novo hišo z 900 kv. m vrta v okolici Milj. Tel. 228390.

IZGUBILA sem zlato ogrlico v Dolini v bližini društvene gostilne. Najditelj dobi nagrado. Tel. 228390.

PRODAM 200 litrov belega vina. Telfon 228597 ob večernih urah.

PODARIM dve mladi mucki. Telefonirati v popoldanskih urah na št. 228475.

LJUBITELJU živali podarim dve mucki stari 3 mesece. Telefon 0481—34313, Ul. Brigata Etna 28, Gorica.

PRODAM šolske knjige DTZ »Ž. Zois«. Telefonirati na št. 228551 ob uri obedov.

PRODAM avtomobil Peugeot 205 GL rdeče barve, letnik '90. Telefon 226404 ob večernih urah.

UNIVERZITETNA študentka daje lekcije iz angleščine in španščine. Telefon 308089.

PRODAM hrastov plavnik 15 hl in akacijev sod 10 hl. Telefon 0481—21517 .

šolske vesti

Glasbena matica - Trst obvešča, da vpisuje nove gojence za šolsko leto 1991/92 do vključno srede, 11. septembra od 9. do 12. ure v Ul. Manna 29, tel. 418605. Popravni izpiti iz teorije in solfeggia bodo v torek, 10. t. m., ob 15. uri. Vpisovanje - podružnica Nabrežina v torek, 10. t. m., od 17. do 18. ure ter v podružnico Boljunec v sredo, 11., od 17. do 19. ure.

razne prireditve

Krožki zahodnega Krasa »Gibanja za komunistično prenovo« prirejajo svoj prvi praznik, ki bo na vrtu Ljudskega doma v Križu. Praznik se prične v petek, 6. t.m. in se zaključi v ponedeljek, 9. t.m. Program je zelo pester. Ne bosta manjkali ne zabava ne dobro založeni kioski.

čestitke

Predragi nono JUŠTO. Voščiva ti še 100 veselih dni in 57 poljubčkov ti pošiljata Aris in Ksenija.

prispevki

Miran Kuret daruje 100.000 lir za gradnjo novega Ljudskega doma na Opčinah.

Namesto cvetja na grob pok. Anice Čufar vd. Bogatec daruje Ivanka Mesar vd. Dolenc 30.000 lir za cerkveni pevski zbor sv. Jernej z Opčin.

V spomin na teto Erminijo Daneu darujeta Milica in Edi Fabčič 50.000 lir za Sklad Mitje Čuka in 50.000 lir za cerkev sv. Jerneja na Opčinah.

V spomin na pokojne Ninija Rupla, Ido Bukavec in Borisa Puntarja darujeta Marta in Danilo Gustin 50.000 lir za Skupnost Družina Opčine.

V spomin na mamo Ano Cufar daruje Marica Dolenc 30.000 lir za Mladinski pevski zbor Vesela pomlad.

V spomin na pok. teto Ido darujeta Donatella in Igor Zottich 100.000 lir za FC Primorje.

V spomin na sošolko Eriko daruje Miran Simoneta 50.000 lir za Zadružni center za socialno dejavnost.

V spomin na Marijo Settimo daruje Marija Kobal 30.000 lir za Društvo slovenskih upokojencev.

menjalnica

4. 9. 1991

TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Ameriški dolar	1296,70	1255.—
Nemška marka	746,16	742.—
Francoski frank	219,50	217.-
Holandski florint	662,43	657.—
Belgijski frank	36,245	35,50
Funt šterling	2195,25	2175.—
Irski šterling	1995,75	1970.—
Danska krona	193,35	191.—
Grška drahma	6,756	6,30
Kanadski dolar	1134,40	1100.—

TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Japonski jen	9,542	9,30
Švicarski frank	851,96	843.—
Avstrijski šiling	106,06	105.—
Norveška krona	191,03	188.—
Švedska krona	205,65	203.—
Portugalski eskudo	8,727	8,20
Španska peseta	11,975	11.—
Avstralski dolar	1016,275	970.—
Jugoslov. dinar	—	26.—
ECU	1532,90	—

BCTKB BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
Telef.: Sedež 040/67001
Agencija Domjo 831-131
Agencija Rojan 411-611
Filiala Cedad 0432/730-314

POLETNI VOZNI RED AVTOBUSOV S TRŽAŠKE POSTAJE

RAZNE SMERI

Odhodi ob delavnikih:
— ob 6.10 za Ribiško naselje
— ob 6.30 za Belluno
— ob 6.45 za Innichen (S. Candido)
— ob 6.50 za Tržič
— ob 7.20 za Videm
— ob 8.05 za Mortegliano
— ob 8.30 za Conegliano
— ob 9.10 za Tržič
— ob 10.00 za Čedad
— ob 11.30 za Tržič
— ob 12.00 za Postojno
— ob 12.05 za Tržič
— ob 12.30 za Codroipo
— ob 13.00 za Videm
— ob 14.00 za Zadar (§)
— ob 14.00 za Ljubljano po Sežani
— ob 14.05 za Tržič
— ob 14.05 za Ribiško naselje
— ob 15.05 za Videm
— ob 16.05 za Tržič
— ob 16.35 za Mortegliano
— ob 16.15 za Benetke
— ob 17.00 za Zagreb
— ob 17.00 za Ljubljano
— ob 17.30 za Čedad
— ob 17.30 za Dubrovnik po Reki,Zadru in Splitu
— ob 18.00 za Reko-Split
— ob 18.00 za Videm
— ob 18.15 za Tržič
— ob 19.00 za Beograd (□)
— ob 19.00 za Atene (○)
— ob 19.25 za Ribiško naselje
— ob 20.05 za Tržič
— ob 21.30 za Milan (*)

Odhodi ob praznikih:
— ob 6.45 za Innichen (S. Candido)
— ob 7.30 za Tržič
— ob 7.30 za Auronzo
— ob 7.45 za Lignano
— ob 8.30 za Videm
— ob 9.30 za Tržič
— ob 11.30 za Ribiško naselje
— ob 12.05 za Tržič
— ob 13.00 za Videm
— ob 14.30 za Tržič
— ob 15.30 za Tržič
— ob 17.30 za Dubrovnik
— ob 18.00 za Reko-Split
— ob 18.00 za Videm
— ob 19.25 za Tržič
— ob 21.30 za Milan

Prihodi ob delavnikih:
— ob 6.15 iz Zadra (§)
— ob 6.42 iz Tržiča
— ob 7.20 iz Milana (*)
— ob 7.21 iz Ribiškega naselja
— ob 7.30 od Škocijanskih jam
— ob 7.30 iz Dubrovnika
— ob 8.00 iz Mortegliana
— ob 8.40 iz Čedada
— ob 9.06 iz Tržiča
— ob 9.35 iz Vidma
— ob 10.00 iz Zagreba
— ob 10.30 iz Aten (○)
— ob 10.35 iz Vidma
— ob 10.40 iz Benetk
— ob 11.35 iz Tržiča
— ob 13.21 iz Tržiča
— ob 14.02 iz Tržiča
— ob 14.20 iz Vidma
— ob 15.21 iz Ribiškega naselja
— ob 15.35 iz Mortegliana
— ob 16.15 iz Vidma
— ob 16.32 iz Tržiča
— ob 17.20 iz Čedada
— ob 18.00 iz Belluna
— ob 18.07 iz Tržiča
— ob 19.07 iz Tržiča
— ob 19.55 iz Auronza (§)
— ob 19.57 iz Tržiča
— ob 20.15 iz Lignana (§)
— ob 20.30 iz Conegliana
— ob 20.36 iz Ribiškega naselja
— ob 20.50 iz Innichna (S. Candida)

Prihodi ob praznikih:
— ob 7.20 iz Milana
— ob 7.30 iz Dubrovnika
— ob 9.17 iz Tržiča
— ob 10.30 iz Aten (○)
— ob 10.35 iz Vidma
— ob 11.20 iz Tržiča
— ob 12.56 iz Ribiškega naselja
— ob 14.05 iz Vidma
— ob 16.15 iz Vidma
— ob 17.10 z Reke
— ob 19.27 iz Tržiča
— ob 19.55 iz Auronza
— ob 20.30 iz Vidma
— ob 20.50 iz Innichna (S. Candida)
— ob 20.55 iz Tržiča

(§) *vozi samo ob petkih in sobotah*
(□) *vozi samo ob sobotah*
(○) *odhodi ob torkih, četrtkih in sobotah; prihodi ob sredah, petkih in nedeljah*

Avtobusi za ISTRO in smer SEŽANA, AJDOVŠČINA in N. GORICA

Odhodi ob delavnikih:
— ob 6.00 za Koper
— ob 7.15 za Koper
— ob 8.30 za Reko
— ob 8.30 za Sežano (')
— ob 10.00 za Sežano
— ob 11.00 za Reko
— ob 12.00 za Opatijo in Reko
— ob 12.00 za Postojno
— ob 12.20 za Umag in Poreč
— ob 12.30 za Škocijanske jame po Sežani
— ob 12.30 za Hrpelje
— ob 13.00 za Novo Gorico po Komnu
— ob 13.30 za Reko
— ob 14.45 za Ajdovščino po Sežani
— ob 15.45 za Pulj
— ob 17.00 za Zagreb po Sežani
— ob 17.15 za Hrpelje
— ob 17.30 za Pulj
— ob 17.30 za Štanjel (')
— ob 18.00 za Reko in Split
— ob 19.30 za Škocijanske jame

Odhodi ob praznikih:
— ob 8.30 za Reko
— ob 12.00 za Reko
— ob 14.45 za Ajdovščino
— ob 15.45 za Pulj
— ob 17.30 za Pulj
— ob 18.00 za Reko in Split

Prihodi ob delavnikih:
— ob 7.30 iz Ajdovščine
— ob 7.30 iz Hrpelj
— ob 8.30 iz Postojne
— ob 8.40 iz Splita po Reki
— ob 9.00 iz Nove Gorice
— ob 9.00 iz Ljubljane
— ob 9.10 iz Pulja
— ob 11.00 iz Pulja
— ob 13.00 iz Sežane (')
— ob 14.25 iz Sežane
— ob 15.15 iz Hrpelj
— ob 16.15 od Škocijanskih jam
— ob 17.10 z Reke
— ob 20.10 z Reke

Prihodi ob praznikih:
— ob 8.40 z Reke
— ob 9.10 iz Pulja
— ob 11.00 iz Pulja
— ob 11.50 iz Ajdovščine
— ob 17.10 z Reke
— ob 19.15 iz Pulja
— ob 20.10 z Reke

Odhodi za Koper, Piran, Buje, Umag ob delavnikih:
— za Koper vsak dan ob: 6.00, 7.15, 9.00, 11.00, 11.30 (○), 12.00, 12.20, 13.00 (○), 14.00, 15.15, 15.45 (○), 16.30, 17.00, 17.20, 18.00, 18.30, 19.00, 20.30
— za Piran vsak dan ob: 9.00, 11.00, 12.00, 12.30, 15.15, 17.00, 18.00
— za Buje vsak dan ob 16.30 in ob 20.30
— za Umag vsak dan ob 12.30 in ob 18.30, 20.30

Prihodi iz Kopra, Pirana in Buj samo ob delavnikih:
— iz Kopra vsak dan ob: 6.45, 7.55, 8.30, 9.10, 10.10, 10.50, 12.50, 13.50, 14.50, 15.30, 15.50, 16.15, 16.50, 17.20, 18.20, 19.50, 20.15
— iz Pirana vsak dan ob: 8.30, 12.50, 14.50, 15.30, 18.20, 20.15
— iz Buj vsak dan ob: 9.00, 9.10, 11.00, 16.25, 19.15

Odhodi za Poreč, Rovinj, Vrsar, Pulj:
— ob 8.40 za: Poreč-Vrsar-Rovinj-Pulj
— ob 15.45 za: Poreč-Rovinj-Vrsar-Pulj
— ob 17.30 za: Pulj

(') *vozi samo ob petkih*
(○) *ne vozi ob ponedeljkih*

Prireditelji beneškega festivala želi doseči večjo odmevnost v mestu

Ali bo film gay nova moda?

BENETKE - *Medtem ko se na časopisnih straneh še nadaljujejo polemike zaradi nerodnosti ob odprtju festivala (dvorana je bila na pol prazna, ker se zaradi nerodnosti organizatorjev del gostov ni odzval vabilu), se je na ekranih na Lidu nadaljujejo projekcije filmov, ki so v tekmovalni in drugih sekcijah. Za beneški festival je po mnenju nekaterih letošnja zadnja priložnost, da se spet uveljavi kot eden od filmskih dogodkov leta, raztava, ki vsem udeležencem nudi sloves, odmevnost in prestiž.*

V tekmovalni sekciji sta bila včeraj na sporedu dva filma: ameriški My Own Private Idaho mladega Dusa van Santa in maroški La plage des enfants perdus Lilialija Ferhatija.

Ameriški film, ki bo zaradi vsebine, predvsem pa zaradi zelo izrecnega prikazovanja nasilja vzbudil precejšnje polemike, govori o moški prostituciji in homoseksualstvu. Gus van Sant, ki je tudi sam homoseksualec, je posnel za beneški festival zgodbo dveh prijateljev, ki se preživljata s prostitucijo. Toda eden od dveh, Scott, zapusti prijatelja, komaj se zaljubi v prikupno dekle. Nato pa sploh pozabi nanj, ko po očetu podeduje znatno premoženje. Van Sant je v pogovoru z novinarji dejal, da so mu film navdihnili doživljaji njegovih prijateljev. Po njegovem mnenju bo v ZDA pa tudi v svetu kmalu splahnela moda črnskega filma in ameriško tržišče bo preplavil film gay.

Povsem drugačne probleme obravnava maroški film, ki je očitno izraz zelo različne družbene stvarnosti, v kateri vladajo tabuji, ki so bili drugje že v precejšnji meri premoščeni. Protagonist filma je Mina, ki jo oče zapre doma, ker je zanosila, ne da bi bila poročena. Toda ob koncu dekletu le uspe, da pove vsem resnico in obdrži otroka.

Izven konkurence pa so včeraj vrteli film Stalinova zaročenka madžarskega režiserja Petra Bacse, ki je na ekranu obnovil dogajanje iz leta 1937 in teror Stalinovih časov. Toda dogodki so prehiteli madžarskega avtorja in film o obdobju Stalinizma ni vzbudil velikega zanimanja se zlasti, ker se Sovjetska zveza v teh tednih spoprijema s povsem drugačnimi problemi in s politično situacijo, ki bi lahko na novo zarisala evropski politični zemljevid.

Snoči pa je začela še ena pobuda beneškega filmskega festivala, poimenovana »esterno notte«. Gre v bistvu za obnovitev tega, kar je pred leti festival že delal: filme, ki jih predvajajo v raznih sekcijah festivala, nato z eno ali dvodnevno zamudo predvajajo tudi v dvoranah, ki so dostopne širši publiki. Na ta način naj bi bil pritisk na dvorane na Lidu vsaj delno omiljen, festival sam pa naj bi imel večji odziv v mestu samem in tudi v Mestrah. Na sporedu, ki ga ponuja ta zunanja sekcija, je nekaj nad štirideset filmov. Sinoči so na Trgu san Polo in v drugih dvoranah vrteli filme, s katerimi so v torek otvorili festival. Prihodnji dnevi pa bodo pokazali, ali bo za to pobudo beneška publika dovolj dovzetna.

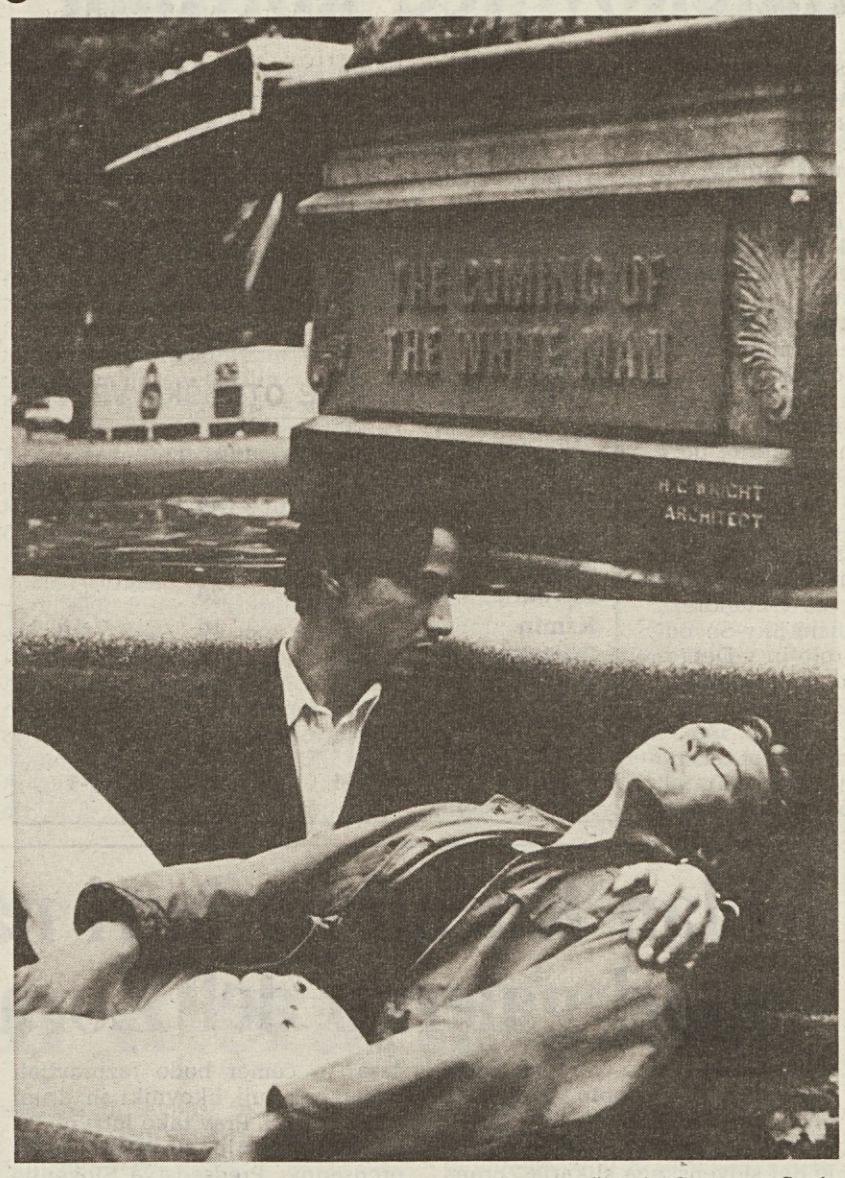

Prizor iz filma My Own Private Idaho ameriškega režiserja Gusa van Santa

V Pesaru srečanje televizijskih hiš držav Vzhodne in Zahodne Evrope

RIM Od 18. do 29. septembra bo v Urbinu in v Pesaru 43. izvedba televizijskega festivala Prix Italia, ki ga vsako leto prireja italijanska radijska in televizijska ustanova Rai. Na srečanju bo sodelovalo 59 televizijskih hiš iz 36 držav. med najbolj zanive teme letošnjega srečanja pa uvrščajo konferenco Vzhod-Zahod, novi cilji televizije. V bistvu gre za prvo tovrstno konferenco, ki bo skušala tudi operativno uskladiti produkcijo in finančno sodelovanje med evropskimi televizijskimi ustanovami.

Konferenca bo v Urbinu 24. in 25. septembra, uvedel jo bo generalni direktor Rai Gianni Pasquarelli, zaključil pa predsednik Rai Enrico Manca. Srečanje bo zanimivo tudi zaradi dejstva, ker so že napovedali svojo prisotnost novi predsednik sovjetske televizije Jegor Jakovljev, novi direktor agencije Tass Vitalij Ignatenko in predstavniki drugih sovjetskih medijev. Poleg njih pa so zajamčili svojo prisotnost tudi vodilni kadri televizijskih ustanov držav bivše Vzhodne Evrope. Ob njih bodo zastopane vse zahodnoevropske televizijske hiše, prisotna pa bo tudi italijanska vlada in sicer s predsednikom Giuliom Andreottijem, podpredsednikom Claudiom Martellijem, zunanjim ministrom Giannijem De Michelisom, ministrom za pošto Carlom Vizzinijem in ministrom za prireditve Carlom Tognolijem.

V okviru konference bo tudi okrogla miza z udeležbo novinarjev iz številnih evropskih držav, ki bodo razpravljali o vlogi časnikarja na Vzhodu in na Zahodu.

današnji televizijski in radijski sporedi

RAI 1

7.30 Mille bolle blu: 40 let Festivala v Sanremu
8.00 Film: La bella di Roma (kom., It. 1955, r. Luigi Comencini)
9.35 Film: Luci della ribalta (dram., ZDA 1952, r.-i. Charlie Chaplin)
11.55 Vreme in kratke vesti
12.05 Variete: Occhio al biglietto estate
12.30 Nanizanka: La signora in giallo
13.30 Dnevnik - tri minute
14.00 Film: Malombra (dram., It. 1942, r. M. Soldati)
16.15 Variete: Jesenski Big
17.15 Zgodovina Italije
18.10 Nad.: La stella di Calcutta (zadnji del)
19.00 Venezia Cinema 91
19.40 Almanah in dnevnik
20.40 Variete: Giochi senza frontiere, 22.10 E il gioco continua
22.30 Aktualno: Miss Italia 91
22.45 Dnevnik
23.00 Dokumenti: Parlami d'amore Mariù (Življenje in delo Vittoria De Sice)
23.40 Sodobni umetniki
24.00 Dnevnik in vreme
0.30 Rubrika opolnoči
0.50 Film: 7 Winchester per un massacro (vestern)

RAI 2

7.30 Nanizanke in risanke
9.35 Ena rastlina na dan
9.50 Film: Frou Frou (dram., It. 1955, r. A. Genina)
11.40 Nanizanka: Lassie
12.10 Nadaljevanka: La clinica della Foresta Nera
13.00 Dnevnik - ob trinajstih
13.35 Aktualno: Supersoap - Segreti per voi
13.45 Nad.: Quando si ama, 14.15 Santa Barbara
15.00 Variete: Gazebo
16.15 Film: Jolanda e il re della samba (glas., ZDA 1945, r. Vincente Minnelli), vmes vesti
18.05 Variete: ...e l'ultimo chiuda la porta
18.30 Športne vesti
18.45 Nanizanka: Hill Street
19.45 Dnevnik in šport
20.30 TV film: Delitto in paradiso (dram., VB-Kan. 1988, r. Harvey Hart)
22.00 Balet: Labodje jezero (Čajkovski, izvaja baletna skupina moskovskega Bolšoja), vmes vesti
0.30 Vreme, vesti, horoskop
0.40 Film: San Babila ore 20 - Un delitto inutile (dram., It. 1976, r. Carlo Lizzani, i. Daniele Asti)

RAI 3

11.00 Dokumentarna oddaja: Šola se obnavlja
12.00 Drobci
12.30 Film: Calafuria (dram., It. 1944, r. F. Calzavara)
14.00 Deželne vesti
14.30 Popoldanski dnevnik
14.45 Šola se obnavlja
15.45 Šport: Bici & Bike, 16.20 Superbike
17.00 Film: Maciste contro il tagliatore di teste (pust., It. 1963, r. Guido Malatesta, i. Kirk Moris)
18.45 Športna rubrika: Derby
19.00 Vreme in dnevnik
19.30 Deželne vesti
19.45 Kolesarstvo: krono-štafeta, VN Evrope
20.05 Variete: Non è mai troppo tardi
20.30 Dokumenti: I leoni di Atosha
21.30 Večerni dnevnik
21.35 Nan.: I Professionals - L'innocente
22.30 Film: Distretto 13 - le brigate della morte (dram., ZDA 1976, r. John Carpenter)
24.00 Nočni dnevnik, vreme
0.50 Blob v Benetkah
1.05 Variete: Fuori orario
1.50 Filmske novosti

TV Slovenija 1

8.50 Video strani
9.00 Mozaik (pon.), vmes nanizanka Indijanske legende, 9.25 Šolska TV — Tolstoj, 9.55 Dok.- Planet celica
10.20 Mozaik (pon.), Mostovi, 10.50 nad. V Cityju
11.40 Video strani
15.20 Mozaik (pon.), Mostovi
15.50 Sova (pon.), vmes nan. Polnočni klici, nato Ave Marija (Schubert)
16.55 Poslovne informacije
17.00 Dnevnik
17.05 Mozaik (pon.), Po sledeh napredka
17.40 V četrtek ob 17.30
18.45 Spored za otroke in mlade: nanizanka Alf
19.10 Risanka in TV okno
19.30 Dnevnik in vreme
20.05 Nadaljevanka: Mož, ki je stanoval v Ritzu (ZDA, r. D. Davis)
21.05 Tednik
22.05 Dnevnik, vreme
22.25 Dok.: Na grad se je vrnilo življenje
23.00 Sova, vmes nanizanki Samo bedaki in konji in Polnočni klici, nato Jazz, blues...
0.45 Video strani

TV Koper

17.30 Športni pregled
18.30 Risanke
18.50 Oddaja v slovenščini: Odprta meja
19.00 TVD Stičišče
19.25 Video agenda
19.30 Otroška oddaja: Lanterna magica, vmes risanka Laurel e Hardy
20.10 Glas. oddaja: Superpass (vodi Art De Rosa)
20.35 Nanizanka: Ryan's
21.00 Glasbeni tednik: Tutti frutti (vodi Alex Bini)
22.00 Dnevnik
22.10 Nan.: Agente Pepper
23.00 Športna rubrika

TV Slovenija 2

15.30 Tenis: turnir Open ZDA
17.30 Regionalni programi - TVS: Studio Ljubljana
19.30 TV dnevnik RAI
20.00 Žarišče
20.30 Dok.: V kaj drvimo skupaj z zemljo?
21.00 Mali koncert
21.10 Večerni gost: Dušan Jovanovič
21.55 Retrospektiva J. Babiča: Idealist (izvaja PDG Nova Gorica)
24.00 Yutel

RADIO TRST A

7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše in koledar; 8.00 Deželna kronika; 8.10 Literarne podobe; 8.40 Orkestralna glasba; 9.00 Made in Italy; 9.30 Roman: Jara gospoda (Janko Kersnik, 4. del); 9.45 Potpuri; 10.00 Pregled tiska; 10.10 Z opernega repertoarja; 11.30 Slovenska lahka glasba; 12.00 Razglednice iz Srednje Amerike; 12.20 Priljubljene melodije; 12.40 Glas harmonike; 12.50 Orkestri; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Poletni mozaik; 16.00 Spomini Henrika Tume; 16.40 Soft music; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Klasični album: Dvorak; 18.00 Četrtkova srečanja; 18.30 Zvočne kulise; 19.20 Zaključek sporedov.

RADIO SLOVENIJA

5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 19.00, 21.00, 23.00 Poročila; 6.35 Vremenska napoved; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.00 Kronika; 8.05 Zabavna glasba; 8.15 Obvestila in glasba; 8.30 Dnevnikov odmev; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.00 Do trinajstih; 13.20 Obvestila; 15.00 Radio danes, radio jutri; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Čestitke poslušalcev in glasba; 17.00 Studio ob 17.00; 19.30 Obvestila; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi; 21.05 Literarni večer; 21.45 Lepe melodije; 22.00 Zrcalo dneva; 22.20 Iz naših sporedov; 22.30 Večerna podoknica; 23.05 Literarni nokturno; 23.15 Nočna glasba.

RADIO KOPER
(slovenski program)

7.30, 13.30, 14.30, 16.30 Poročila; 19.00 Dnevnik; 6.00 Glasba za dobro jutro; 6.05 Na današnji dan; 6.10 Vremenska napoved in prometni servis; 6.30 Jutranjik; 7.00 Jutranja kronika; 7.30 Dnevni pregled tiska; 7.35 Kulturni servis; 8.00 Prenos Radia Slovenija: 10.35 Prenos Vala 202; 13.15 Od enih do treh; 14.35 Pesem tedna; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasba po željah; 17.00 Črno na belem; 17.30 Primorski dnevnik; 18.00 Počitniški vrtiljak; 19.00 Prenos Radia Slovenija.

RADIO KOPER
(italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Jutranja glasba; 6.05 Almanah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 7.00 Simfonija zvezd; 7.35 Skupaj; 8.00 Pošiljam ti razglednico; 8.25 Pesem tedna; 8.40 Vsega po nekaj; 9.00 Ugani; 9.35 Popevka po želji; 10.00 Na prvi strani; 10.40 Družinsko vesolje: ideje, nasveti in priporočila; 11.00 Osebnosti iz gledališkega sveta; 12.00 Glasba po željah in čestitke v živo; 14.40 Pesem tedna; 14.45 Edig Galletti; 15.00 Komedijant; 16.00-17.30 Sanje o počitnicah; 17.35 Jazz; 17.50 Poletni koncert; 18.00 Alphabet street; 18.30 Souvenir d'Italy; 19.00 Lepe, najlepše.

RADIO OPČINE

7.30, 13.30, 17.30 Poročila; 10.00 Matineja; 17.00 Time to rock; 19.00 Pogovor s psihologom; 21.00 Keltska glasba.

CANALE 5

7.00 Nan.: La famiglia Bradford, 8.00 Simon Templar, 9.00 Bonanza
10.00 Film: Sonno di ghiaccio (dram., ZDA 1985, r. Wes Craven, i. Michael Beck)
11.45 Kviz: Il cercaparole
12.00 Varieteja: Rivediamoli, 12.30 Estate 5
12.55 Canale 5 News
13.45 Nanizanka: I Robinson
14.30 Nan.: Top secret, 15.30 Genitori in blue jeans
16.00 Otroški variete
17.55 Nanizanka: Mai dire sì - Scatole cinesi
18.55 Kvizi: La verità, 19.30 Cos'è cos'è, 20.20 Il guastalettere, vmes News
20.25 Variete: Il Tg delle vacanze (vodijo I Tretrè)
20.40 Film: Qua la mano (kom., It. 1980, r. P. Festa Campanile, i. Enrico Montesano, Adriano Celentano, Philippe Leroy)
23.15 Variete: Maurizio Costanzo Show, vmes (24.00) News
1.20 Variete: Il Tg delle vacanze
1.40 Nan.: Attenti a quei due
2.45 Programi non stop

RETE 4

8.00 Nanizanka: Lou Grant
8.50 Nadaljevanke: La valle dei pini, 9.30 Señorita Andrea, 10.05 Per Elisa, 11.00 Valeria
11.50 Otroški variete: Ciao ciao in risanke
13.40 Variete: Buon pomeriggio (vodi P. Rossetti)
13.45 Nadaljevanke: Sentieri (i. Larry Gates), 14.45 Piccola Cenerentola, 15.20 Señora, 16.00 Riviera, 16.45 Stellina, 17.20 La valle dei pini
17.55 TV 4 Vesti
18.00 Nadaljevanki: General Hospital, 18.30 Febbre d'amore
19.00 Risanka: Lady Oscar
19.40 Nadaljevanka: Primavera (i. Gigi Zanchetta)
20.30 Film: La moglie del prete (kom., It. 1970, r. Dino Risi, i. Marcello Mastroianni, Sofia Loren)
22.30 Film: Il marchese del Grillo (kom., It. 1981, r. Mario Monicelli, i. Alberto Sordi, P. Stoppa)
1.20 Nanizanke: I Jefferson, 2.00 Charlie's Angels
3.00 Spored non stop

ITALIA 1

7.00 Otroška oddaja: Ciao Ciao in risanke
8.30 Odprti studio
9.05 Nanizanke: SuperVicky - Il super interprete, 9.30 Chips - Il pilota, 10.30 Magnum P.I. - Cinque ragazzi per un Gaugin
11.30 Odprti studio
11.45 Variete: Drive In Story
13.50 Film: Riunione di classe (kom., ZDA 1982, r. Michael Miller, i. Gerrit Graham)
15.30 Nanizanke: Poliziotto a quattro zampe - L'incidente, 16.30 Supercar - Lotta alla pari, 17.30 A-Team - Evasione
18.30 Odprti studio
19.00 Nanizanka: I ragazzi della terza C - Rossella's Baby
20.00 Variete: Mai dire Banzai
20.30 Film: Ricercati, ufficialmente morti (pust., ZDA 1987, r. Walter Hill, i. Nick Nolte)
22.30 Film: La casa 2 (srh., ZDA 1987, r. Sam Raimi, i. Bruce Campbell)
0.20 Odprti studio
0.35 Programi non stop

ODEON

13.00 Risanke
14.30 Film: L'ultimo sapore dell'aria (dram., It. 1978, r. Ruggero Deodato, i. Maurizio Rossi)
16.00 Film: Cresus (kom., Fr. 1960, r. R. Descoffre, i. Fernandel)
17.30 Film: Sciuscià (dram., It. 1946, r. Vittorio De Sica, i. Franco Interlenghi)
19.30 Risanke
20.30 Film: Acque del Niagara (dram., ZDA 1982, r. Glen Jordan, i. M. Mason)
22.00 Kabaret: Fiori di zucca
22.30 Film: Le ore dell'amore (dram., It. 1963, r. Luciano Salce, i. Ugo Tognazzi, Emanuelle Riva)

TMC

8.30 Risanka: Snack
9.00 Nan.: Il fantastico mondo di Mr. Monroe, 9.30 Il ritorno del Santo, 10.30 Trick Driver
11.30 Rubrika: Ženska TV
13.00 Dnevnik in šport
13.40 Nadaljevanka: Gabriela
15.00 Film: Il volto senza nome (dram., ZDA 1974, r. Larry Peerce, i. Beau Bridges, Meredith Baxter)
16.30 Film: Combattenti della notte (dram., ZDA 1967, r. M. Shavelson, i. Kirk Douglas, Senta Berger)
19.00 Nanizanka: Matlock
20.00 Vesti: TMC News
20.30 Aktualno: In Onda
21.00 Aktualno: I.T. odgovarja
22.50 Morski planet
23.35 Nočne vesti
23.50 Film: Cattive abitudini (kom., VB 1976, r. Michael Lindsay, i. Glenda Jackson)

TELEFRIULI

10.45 Telefriuli non stop
15.30 Dok.: Zgodovina Pop glasbe
16.00 Film: Il sergente York
18.00 Nanizanka: L'indiano invisibile
19.00 Večerne vesti
19.30 Nan.: La guerra di Tom Grattan
20.00 Rubrika: Belo in črno
21.15 Nad.: Punto di osservazione (i. S. Casini)
22.15 Nan.: Vita con il padre
22.45 Nočne vesti
23.15 Film
0.15 Rubrika: Morski šport

TELE 4

(Se povezuje s sporedi Italia 1)
Lastne oddaje:
19.30 Dogodki in odmevi

Spodbuden podatek po vrsti let demografskega padca

V slovenskih otroških vrtcih letos 25 malčkov več kot lani

Počitnice se nagibajo h koncu, še dva tedna in poletna prostost bo le spomin. Za šolarje in dijake se bodo na stežaj odprla šolska vrata, isti dan pa se bodo odprla tudi vrata otroških vrtcev in bo konec jutranjega dremuckanja celo za najmlajši drobiž. Vrtec res ne pomeni velikega »šolskega« napora, predstavlja pa vendar neki red in neko obveznost, ki za otročke nista vedno prijetna. Tisti, ki bodo šli prvo leto v vrtec, bodo pretočili marsikatero grenko solzo, ko se bo treba prvič ločiti od mamice ali atka, a kmalu bo tudi to mimo, ko bodo odkrili, da je razposajena druščina v vrtcu lahko tudi zelo prijetna in da vrtnarice niso nobeni »zmaji«, ki samo kaznujejo.

Če pogledamo z drugega zornega kota na odprtje vrtcev, se nam ponudi zelo prijetna slika, čeprav tudi sila varljiva. Po doslej razpoložljivih podatkih, bo v slovenskih goriških otroških vrtcih letos 25 malčkov več kot lani: 18 v vrtcih, ki spadajo pod didaktično ravnateljstvo Gorica, 5 v vrtcih, ki spadajo pod didaktično ravnateljstvo Doberdob, in 2 otroka (ali celo 3) v občinskem vrtcu v Števerjanu. Pri hitrem pregledu ugotovimo, da bo po 6 otročičev več v Štandrežu in Krminu, po 5 več v vrtcu v Ul. Fabiani in v Sovodnjah, po eden več pa v vrtcu v Ul. Brolo in v Doberdobu. V Romjanu bo letos 1 malček manj kot lani, za vrtec v Števerjanu, kot omenjeno, 2 ali trije otroci več kot lani.

Podatki so torej karseda spodbudni, a - kot rečeno - lahko tudi varljivi. Porast števila v vrtec vpisanih otrok namreč še ne pomeni tudi porastka za osnovne šole, ker se sorazmerno pogosto starši v treh letih premislijo. Pri vpisu v vrtec iščejo običajno najbližjo in najudobnejšo možnost, včasih si tudi obetajo, da se bodo malčki naučili jezika, kar je seveda nemogoče. Pri vpisu v šolo postane vprašanje učnega jezika odločilno in zato prepogosto vpliva na sklep, da bo otrok obiskoval italijansko osnovno šolo. K sreči se večina ne odloča tako, a pojasnilo je potrebno, če želimo pravilno razumeti podatke o vpisu v prvi razred osnovne šole.

VPISI V SLOVENSKE OTROŠKE VRTCE

	1990-91	1991-92	razlika
Ul.Brolo	33	34	+1
Ul.Fabjani	31	36	+5
Štandrež	21	27	+6
Pevma	20	20	—
Krmin	10	16	+6
Števerjan	14	14	—
Doberdob	33	34	+1
Sovodnje	15	20	+5
Rupa	17	17	—
Romjan	11	10	-1

Prireditev bo od 3. do 7. oktobra v Gorici

Na sejmu Flash Moda letos več razstavljalcev

Pri goriški Sejemski ustanovi so že na delu za pripravo letošnjega sejma Flash Moda, ki bo od 3. do 7. oktobra odprl jesensko sejemsko sezono na razstavišču Expomego. Kot vodilna deželna manifestacija s področja tekstilne obrti in trgovine ter z bliščem, ki navadno spremlja modne pojave, se je Flash Moda že uveljavil kot eden med najbolj uspešnimi sejmi v Gorici. Bolj kot vsako razglabljanje je dokaz tega podvojitev števila trgovcev iz Gorice in Palmanove, ki so napovedali sodelovanje na letošnjem sejmu. Poleg teh bodo spet prisotni trgovci iz Gradišča in Tržiča, prvič pa v večjem številu tudi iz Červinjana, San Giorgia in Čedada. Več prisotnosti kot v prejšnih izvedbah napovedujejo tudi iz Trsta, Vidma in Pordenona, kar pomeni, da se je sejem uveljavil kot priložnost za promocijo ponudbe in srečanje s širokim krogom odjemalcev.

Kar zadeva obrtniške dejavnosti, bodo modni krojači, krznarji, zlatarji in drugi obrtniki z modnega področja sodelovali tudi na letošnjem sejmu v okviru skupne ponudbe deželne ustanove za razvoj obrtništva (ESA).

Program obrobnih manifestacij bo prav tako na ravni prejšnjih izvedb. Vsak večer se bodo vrstili modni defileji, čez dan pa minidefileji in predstavitve modnih pričesk. Občinstvo bodo skušali privabiti tudi z znanimi osebnostmi iz sveta spektakla ter mondene kronike.

■ **Rajonski sveti** so že na delu. Nocoj ob 20.30 se sestane svet za Madonnino, v ponedeljek ob 20.30 sveta za Podturn-Sv. Ano in Pevmo-Oslavje-Štmaver, prihodnji četrtek pa svet za Rojce ob 20. uri. Povsod morajo sestaviti predloge za investicije, ki naj se vnesejo v občinski proračun za leto 1992, poleg tega pa bo govor še o drugih krajevnih problemih.

Vodstvo KZE ocenilo načrte za dve bolnici

Medtem ko politiki še razpravljajo o eni ali dveh novih bolnišnicah na Goriškem, gredo upravitleji Krajevne zdrastvene enote svojo pot. Pod vodstvom predsednika Giannina Ciuffarina se je sestal odbor sedmih "garantov" KZE, da bi preveril finančne in tehnične pogoje za realizacijo dveh novih bolnišnic v Gorici in Tržiču.

V navzočnosti izrednega upravitelja dr. Vittoria Pise in funkcionarjev KZE je vodja načrtovalcev inž. Gelserino Graziato predstavil okvirna načrta za novo bolnišnico v Gorici in za dograditev bolnišnice San Polo v Tržiču. Predstavil je tudi načrt za nov kompleks zraven bodoče goriške bolnišnice, kamor naj bi namestili razne ambulante in preventivne zdravstvene službe, ki danes delujejo raztresene po mestu. Ta načrt bo še moral odobriti tehnični odbor pri ministrstvu za zdravstvo, ki je pred nedavnim že dal povoljno mnenje glede obeh novih bolnišnic v Gorici in Tržiču.

Odbor garantov se bo v prihodnjih dneh ponovno sestal, da bi preučil stanje financ goriške KZE.

Milan Kučan bo jutri na Dobrovem odprl galerijo del Zorana Mušiča

Na Dobrovem v Goriških Brdih bodo jutri in v soboto slovesnosti ob otvoritvi obnovljenega srednjeveškega gradu in stalne galerije del slovenskega slikarja Zorana Mušiča. Gre za otvoritve, ki so jih konec junija zaradi začetka vojne odložili. Nov in delno spremenjen program so pojasnili na novinarski konferenci.

Obnovljeni grad na Dobrovem - stroški obnove grajskega kompleksa so znašali kar okoli 3 milijarde lir - in stalna galerija del velikega slovenskega slikarja Zorana Mušiča, bosta lahko imela živo in ustvarjalno vlogo v kulturnem življenju celotne delovne skupnosti Alpe-Jadran. Posebej bo njuno poslanstvo lahko veliko, če bodo tudi v Goriških Brdih, kot že dolgo načrtujejo in pričakujejo, odprli Mednarodni mejni prehod z Italijo. Tako je na novinarski konferenci menil predsednik Odbora za ureditev galerije Zorana Mušiča in bivši predsednik slovenske vlade, Dušan Šinigoj.

Slovesnosti se bodo začele jutri ob 11. uri, ko bo v obnovljenem gradu okrogla miza na temo "Zoran Mušič in umetnost njegovega časa", o čemer bodo razpravljali domači in tuji likovniki in drugi strokovnjaki. Prav tako jutri ob 20. uri bo galerijo slovesno odprl predsednik Predsedstva Slovenije Milan Kučan. V galeriji bo Zoran Mušič predstavil 134 grafik izdelanih v raznih tehnikah in v različnih časovnih obdobjih. Na ogled bodo v desetih grajskih sobah, v treh galerijskih stolpih pa bodo pripravili plastičen prikaz življenja in ustvarjalnosti Zorana Mušiča. Umetnik je grafike daroval rodnim Brdom, za zbirko na Dobrovem pa bo skoraj zanesljivo namenil tudi nekaj svojih olj. Med pogovorom z Dušanom Šinigojem in drugimi predstavniki Odbora za slovesnosti na Dobrovem pred nekaj dnevi v Benetkah je Zoran Mušič zatrjeval, da potrebuje domači slovenski zrak, ker da mu ta lajša življenje in spodbuja njegovo ustvarjalnost. Umetnik se slovesnosti na Dobrovem iz zdravstvenih razlogov sicer ne bo udeležil, bo pa kmalu prišel na obisk v Novo Gorico in v Brda.

V soboto ob 9.30 bo v Grajski dvorani I. slavnostna seja Občinske skupščine Nova Gorica, ob prazniku občine. Istega dne ob 11. uri bodo obnovljeni grad na Dobrovem tudi slovesno in uradno odprli. Na že omenjeni novinarski konferenci v gradu na Dobrovem, so predstavili tudi katalog o zbirki keramike in stekla iz obdobja med 14. in 17. stoletjem, ki jo bodo tudi imeli v gradu. V grajski kapeli pa je višji kustos Goriškega muzeja Marko Vuk uredil še razstavo srednjeveških fresk iz cerkva v Prilesju pri Plaveh, v Vrhovljah pri Kožbani in v Fojani v Goriških Brdih.

Slovesnosti na Dobrovem bodo pod pokroviteljstvom Predsedstva Slovenije. V program slovesnosti ob koncu tedna pa sodi tudi srečanje borcev, aktivistov in drugih občanov, ki bo v nedeljo ob 15. uri v Opatjem selu na Krasu. Prirejajo ga ob 50-letnici ustanovitve Osvobodilne fronte in vstaje primorskega ljudstva. Slavnostni govornik bo član Predsedstva Slovenije Ciril Zlobec, v programu pa bo sodeloval tudi Tržaški partizanski pevski zbor Pinko Tomažič iz Trsta, pod vodstvom dirigenta Oskarja Kjudra.

MARJAN DROBEŽ

Med avtomobilisti precej zanimanja za pobudo ACI za varnost na cestah

Brezplačni pregledi avtomobilov

Pobuda avtomobilskega kluba za varnost na cesti je naletela na veliko zanimanje avtomobilistov, ki so izkoristili možnost brezplačnega pregleda vozil. Pri premični delavnici zdraven sedeža ACI v Tržaški ulici se je namreč doslej javilo povprečno po več kot 50 avtomobilistov vsak dan. Tehniki so pregledali stanje vozil in delov kot so zavore, signalne naprave in podobno, ki najbolj vplivajo na varno vožnjo. Okrog 60 do 70 odstotkov vseh pregledanih avtomobilov deluje povsem v redu, so nam povedali in poudarili, da je tudi iz vidika onesnaževanja stanje večine vozil zadovoljivo. S pregledi v Gorici bodo nadaljevali še danes in jutri (od 9. do 12.30 in od 14.30 do 18. ure), prihodnji teden pa se bo premična delavnica preselila v Krmin in Gradišče.

Odšel je pošten, sposoben in priljubljen zdravnik

Dr. Ivu Komjancu v spomin

Pred nekaj dnevi so zopet odzvanjali števerjanski zvonovi in naznajali žalostno vest, da se je utrgala življenjska nit dr. Ivu Komjancu. Ivo se je rodil 19.9.1924 v Števerjanu. Po osnovni šoli je v Malem semenišču v Gorici obiskoval gimnazijo, po maturi pa medicinsko fakulteto v Padovi. Vzgoja v družini, semenišče, nato vojna vihra, razprtije in sovraštvo v ožjem in širšem narodnostnem krogu so v mladem fantu izgradili trden življenjski nazor: na eni strani željo po poštenem delu, na drugi pa naklonjenost do sočloveka. Ta cilj je tudi udejanjil.

Diplomiral je leta 1953, po krajši dobi v Firencah pa je odšel v Malcesine ob Gardi, kjer je Rdeči križ ustanovil edini italijanski center za poliomelitične bolnike. Center je zaživel pod vodstvom prof. Tarcisia Marege iz Gorice. Z njim se je začel usposabljati tudi Ivo, ki je hitro napredoval in postal pomožni, nato pa primarij ortopedskega in fizioterapevtskega oddelka. Dal je dušo in telo za zdravljenje pacientov. Pismo, ki mu ga je poslala ena od bivših pacientk pred upokojitvijo, je objavil tudi veronski dnevnik L'Arena: »...Bili ste prisotni v moji otroški in odraščajoči dobi, pomagali ste mi s posegi in zdravljenjem. Toliko vam dolgujem za to, kar sem, in sicer "oseba", ki živi skoraj normalno življenje. Večkrat sem pomislila, da bi bili lahko s svojo sposobnostjo okrenili drugam svojo profesionalnost in iskali večji zaslužek... Ko bi se vam kadarkoli vrinila misel, da niste popolnoma uresničili svojega življenja, vedite, da ste napravili nekaj neskončno velikega za ogromno ljudi...«

Ko je mogel, je Ivo rad prihajal na Goriško k znancem in prijateljem. Pri bratu Marjanu, župniku v Sovodnjah, ga je vedno čakal seznam bolnikov. Pregledoval jih je, jim svetoval in jih zdravil. Plačilo je bilo: »Dajte kaj za cerkev.« Kljub temu, da je živel na tujem, ni v njem nikoli zbledela zavednost. Poročil se je leta 1955 z Mirjam Brumat in imela sta tri otroke - fanta in dve deklici. Tragično smrt hčerke Betty pred petimi leti je sicer sprejel kot božjo voljo, a izguba ga je tako potrla, da so se posledice poznale na njegovem srcu. V zadnjih mesecih se ga je lotila še neozdravljiva bolezen. Še pretekli teden se je potožil prijatelju: »Zdravil sem jih več kot petdeset tisoč, sedaj pa...«

Ob preosnovi zdravstva leta 1975 je v Malcesinah postal ravnatelj. Ob upokojitvi leta 1989 mu je KZE podelila naslov zaslužnega bolniškega primarija, kot »javno priznanje spoštovanja neutrudnemu in strokovno podkovanemu delavcu«. Največje priznanje pa so mu izrazili vsi »čudežno ozdravljeni«, ki so ga pred nekaj dnevi počakali pred cerkvijo, da so ga tiho in ganjeno pospremili do groba.

razna obvestila

Javno večnamensko kulturno središče, Komisija za vprašanja slovenske manjšine in SKRD Jadro vabijo na predstavitev rezultatov 11. MRT Laško '91 jutri ob 20.30 v dvojezični občinski knjižnici v Ronkah.

Kmečka zveza obvešča, da je treba do 6. septembra prijaviti zaloge vina v kleteh na dan 31. avgusta opolnoči.

Društvo slovenskih upokojencev prireja v soboto, 7. t.m., na baliniščuv Sovodnjah ekipno tekmovanje za memorial Janko Cotič. Društvo obvešča upokojence občine Sovodnje, da bo ob 16. uri srečanje v dvorani in na igrišču.

Društvo upokojencev prireja v nedeljo, 15. t.m., avtobusni izlet na Kras. Dopoldne ogled jame v Briščkih, po kosilu na Krasu pa ogled botaničnega vrta v Zgoniku. Vpisovanje pri poverjenikih ali na sedežu društva samo v ponedeljek, 9. t.m., od 10. do 11. ure.

Šola Ivan Trinko sporoča, da je rok za vpis v tečaj 150 ur podaljšan za nedoločen čas.

Ljudska knjižnica Damir Feigel sporoča, da je ponovno odprta vsak dan od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure.

Doberdobska občinska knjižnica deluje vsak dan od ponedeljka do petka od 15. do 18. ure in samo ob petkih tudi od 9.30 do 11.30.

izleti

Upokojenci in sekcija VZPI iz Doberdoba prirejajo 3-dnevni izlet v Salzburg, Dachau, München. Odhod 27. septembra. Prijave in pojasnila do petka, 6. septembra, pri Mili.

gledališča

Primorsko dramsko gledališče vabi drevi ob 20.30 na ploščad ob Domu KS v Solkanu, kjer bodo uprizorili Ruzantejevo delo *Ljubezen, vojska, lakota.* V primeru dežja bo predstava v gledališki dvorani v Solkanu.

Gledališče vabi tudi k vpisu abonmaja za sezono 1991/92. Ta je možen vsak dan od 9. do 16. ure osebno (tel. 003865/25326 ali 003865/25328) do vključno 14. septembra.

kino

Gorica

CORSO 18.00-22.00 »Dark man«. Prepovedan mladini pod 14. letom.

VERDI 17.30-22.00 »Pretty woman«. Igrata Richard Gere in Julia Roberts.

VITTORIA 17.30-22.00 »Vanessa, il trans e lo stallone«. Prepovedan mladini pod 18. letom.

Nova Gorica

SOČA (Kulturni dom) 18.30 »Morske sirene«, ob 20.30 »Globoko modro«.

SVOBODA (Šempeter) 20.30 »Ko jagenjčki obmolknejo«.

DESKLE 20.00 »Ruleta pohote«.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
Marzini, Korzo Italia 89, tel. 531443.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
Alla Salute, Ul. Cosulich 117, tel. 711315.

pogrebi

Danes v Gorici ob 10.30 Ernesto Bradaschia iz splošne bolnišnice v cerkev in na pokopališče v Ločniku, ob 11. uri Ida Feresin, por. Calludrini iz Vidma v cerkev na Rojcah in na pokopališče v Ločniku, ob 12.30 Giovanni Silvestrini iz splošne bolnišnice v cerkev na Travniku in na glavno pokopališče, ob 13.15 Livio Sgubin iz splošne bolnišnice v Zagraj, ob 13.15 Olivio Tuni iz splošne bolnišnice v Moraro.

Vilenica odprta širokemu svetu

Luč v kraški jami Vilenici bo spet osvetlila srebrnino tisočletnih kapnikov, spet bo podzemsko tišino predramila beseda poezije. Kot že veliko let doslej, nihče od poslušalcev se ne bo spraševal, kje nastaja ta beseda, vedel bo le, da je beseda tu, beseda miru in povezovanja, protesta in upora, silna in nežna hkrati, pa čeprav nastaja v (denimo) Litvi, na Poljskem, v Sloveniji, Italiji, Avstriji, itd. Najbrž je prav to bistvo mednarodne literarne nagrade Vilenica: občutek, da je lahko središče povsod, da povsod lahko nekaj nastane in nastaja, če je za tem plemenita volja stremljenja k svobodi, polnosti, povednosti in izpovednosti. Ta neizmerni svet književnosti, njenih odtenkov, bo do sobote našel svoje domovanje na Krasu.

Vilenica je v mavrici literarnih srečanj prav gotovo posebnost. Vedno je poudarjala svojo drugačnost, v istem hipu pa tudi vpetost v srednjeevropske in širše tokove in razsežnosti, bila je glasnik in v malem vzmet ogromnih sprememb v Evropi, spreminjala je pojmovanje o slovenstvu, ga usmerjala v civilizacijske tokove zahodnega sveta. Skratka, nit povratka k izviru, obenem pa tudi soočanje s tisočerimi vprašanji, s katerimi so se srečavali drugi narodi.

Te dni se bo vse to spet ponovilo, spet se bodo prepletali razni jeziki, spet bo Kras bogatejši za eno srečanje. Seveda, zelo radi bi videli, da bi bili Slovenci v Italiji še bolj neposredno udeleženi v tem snidenju ljudi in umetnikov, saj se dogaja ob meji. Dogajanje v okviru Vilenice pa zasluži vso pozornost tudi zaradi tega, ker nas iztrga iz ozkega grla provincialnega mišljenja in nas postavi pred odgovorno soočanje s svetom.(mč)

V zbirki slovenskih klasikov Kozakova in Aškerčeva dela

Vsaj zabeležiti moramo dve novi knjigi, ki sta izšli v zbirki zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev. Gre za četrto knjigo zbranega dela Juša Kozaka in šesto knjigo zbranega dela Antona Aškerca.

***Juš Kozak: Zbrano delo, četrta knjiga**, predstavlja 168. knjigo zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev, ki jih izdaja Državna založba Slovenije in ki predstavlja najobsežnejšo in najstarejšo slovensko knjižno zbirko. V pričujoči knjigi Kozakovega dela, ki jo je uredil in opombe napisal Jože Munda, je objavljena (enako kot bo v peti knjigi) bogata proza tridesetih let. Medtem ko bodo v peti knjigi v celoti objavljene Maske, prinaša četrta knjiga zbranega dela vse ostalo pripovedništvo tega časa. To pa so poleg knjig Celica in Špiridon še črtica Majska noč, novela Plenice in neobjavljena pripoved Aurea prima ter dva odlomka iz Odloženega romana. Iz istega časa (1933) izvira tudi predelava romana Šempeter, ki je bil objavljen v tretji knjigi zbranega dela. V tem času je pisatelj napisal tudi veliko drugega, eseje, potopise, ocene, polemike, vendar bo to gradivo našlo svoje mesto v poznejših knjigah.*

V svojih uvodnih opombah urednik Jože Munda prikazuje Kozakovo literarno ustvarjalnost v tridesetih letih, ki ga je povsem okupirala poleg profesorskega dela na eni od ljubljanskih gimnazij in uredniškega dela pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani. Pisatelj je leta 1933 prevzel tudi uredništvo Ljubljanskega zvona in ga obdržal do aprila 1941, ko je časopis zaradi okupacije prenehal. In vendar je poleg tega dela našel Kozak dovolj časa za ustvarjalno pisateljevanje. Med temi deli je gotovo najpomembnejša Celica, avtobiografsko zasnovana pripoved o lastnih doživetjih v ljubljanskih zaporih v drugi polovici leta 1914. Pisatelj je bil takrat zaprt in priveden z Dunaja kot študent zaradi širjenja jugoslovanske ideje in pripadnosti društvu Preporod, ki je videlo rešitev slovenskega vprašanja v združevanju vseh južnih Slovanov v lastni državi. Celica vsebuje vrsto skoraj samostojnih črtic, izpovedi intimnih doživetij in razmišljanj in ne predstavlja samo leposlovno izpovedno delo zrelega pisatelja temveč tudi dokument časa, o katerem govori.

Špiridon, pravljica o požeruhu in skopuhu, je drugo Kozakovo delo, objavljeno ponovno v tej knjigi zbranega dela. Gre za originalno zasnovano, prijetno spisano pravljico, rahlo satirično in namenjeno bolj odraslim kot mladini. In končno so v knjigi še štirje teksti nezbrane proze. Poleg uvodnih urednikovih razlag o Kozakovi umetniški ustvarjalnosti v tridesetih letih so na dobrih šestdesetih straneh drobnega tiska objavljene običajne opombe k posameznim tekstom. Tu urednik prikazuje genezo posameznih del, odmeve, kritiko, natise in še opombe k besedilu.

Srečanja

V teh dneh je izšla nova (123.) številka Primorskih srečanj. Tudi ta zvezek teče vsebinsko po že ustaljenih in preverjenih poteh, kar seveda nič ne odvzema sporočilnosti in zanimivosti posameznih prispevkov. Tako je v prvem razdelku več sestavkov z aktualno problematiko, ki obravnava motiviko primorskega prostora, v drugem so portreti primorskih strokovnjakov, nato eseja in obsežno poglavje, namenjeno leposlovju. Sledijo »Zapiski«, »Primorski portreti« in recenzije ter razmišljanja o kulturnih dogodkih.

Primorska srečanja torej tudi tokrat postavljajo v ospredje sveže tematike primorskega prostora.

***Anton Aškerc: Zbrano delo VI.** To je 167. knjiga zbranega dela slovenskih klasikov. Uredil jo je Vlado Novak, ki je napisal tudi opombe. Urednik je v to knjigo uvrstil Aškerčeve nezbrane in neobjavljene pesmi iz let 1877-1912, Prepesnitve in dramske tekste. S tem zvezkom je zaokrožena Aškerčeva pesniška podoba. Objavljene so pesmi, ki jih pesnik ni uvrstil v katero od svojih zbirk, pa naj gre za pesniške poskuse, priložnostne pesmi ali pesmi, ki jih pesnik sam ni smatral za dovolj zrele. Med Prepesnitvami so zbrani Aškerčevi prevodi tujih pesniških tekstov. V razdelku Drame pa so objavljeni pesnikovi odrski teksti, namenjeni uprozoritvam in nekateri tudi dejansko uprizorjeni. Urednik je napisal opombe k pesmim, na začetku pa kratko razložil koncept ureditve te knjige Aškerčevega zbranega dela.*

Sl.Ru.

Revija Primerjalna književnost o primorskem rojaku

Dušan Pirjevec in literarna veda

Po njegovi prezgodnji smrti pred štirinajstimi leti je ugledni slovenski literarni kritik Andrej Inkret zapisal, da je bil Dušan Pirjevec v šestdesetih in sedemdesetih letih najodličnejši predstavnik slovenske literarne esejistike; napisal je tudi takšna prelomna dela, ki so s celo vrsto inovacij, nič manj pa s svojo filozofsko konsekventnostjo, v odločujoči meri sodelovala pri »modernizaciji«, poglobitvi in intenzifikaciji naših pogledov na svetovno, obenem tudi domačo literaturo. Ni dvoma, da je Pirjevec v svojem kratko odmerjenem času, od začetka šestdesetih let do smrti, »filozofsko najradikalneje, najbolj miselno konsekventno in brezkompromisno zavrtal v temeljna vprašanja počutja in smisla naroda in posameznika, umetnosti in znanosti, akcije novoveškega subjekta in bivanja človeka« (Veno Taufer). Pirjevčevo odločilno sodelovanje pri prelamljanju mišljenja »od podružbljenega človeka k počlovečeni združbi«, je bilo posledica življenjske izkušnje, spremljali pa so ga polemični odzivi. Tine Hribar:» O čemer je pisal, vso to pot je najprej prehodil sam«.

Leta 1982 je v Mariboru izšel »Pirjevčev zbornik«. Med pisci je bil tudi Taras Kermauner, ki je poudaril Pirjevčev boj za svobodo, »za različne svobode. Najprej, komunist in partijski voditelj, potem za eksistencialistično, za osebno, za prostost svoje osebe in osebe kot take, Bogve koliko si je teh devic izboril?« Kermaunerjevo misel je dopolnil Tine Hribar: »Pirjevec je namreč veliko pretrpel prav zaradi svobode svojega mišljenja in zvestobe resnici.« Potem v zborniku o življenjskih usodah in delih velikih primorskih mož (Z zlatimi črkami, Trst 1987) lahko še preberemo, da je bil po Hribarjevem globokem prepričanju Pirjevec ponižan in razžaljen, a s križa pa ni stopil, kljub temu pa mu te parafraze ugledni ljubljanski štirinajstdnevnik »Naši razgledi« takrat ni hotel objaviti.

Zdaj je pred nami prva letošnja številka revije Primerjalna književnost, ki jo izdaja Slovensko društvo za primerjalno književnost in je v celoti (od skupno 68 kar 58 strani) posvečena temi »Dušan Pirjevec in slovenska literarna veda«. Na to temo sta v začetku letošnjega leta Oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo na ljubljanski filozofski fakulteti ter Slovensko društvo za primerjalno književnost ob sedemdesetletnici Pirjevčevega rojstva, pripravila posvetovanje, ki naj bi pomagalo osvetliti njegovo vlogo v razvoju stroke. Za obravnavo je bila predlagana vrsta tem, ki sledijo Pirjevčevemu osebnemu in strokovnemu razvoju in zajemajo njegov odnos do literarne vede, do slovenske in evropske literature ter do širših vidikov, ki opredeljujejo mesto literature in literarne vede v sodobnem svetu. Zato so tudi v reviji Primerjalna književnost objavljena vsa, za to posvetovanje pripravljena besedila (referati) in nekaj sprotnih diskusijskih posegov, kakor jih je označilo v spremni besedi uredništvo te ugledne slovenske literarne revije. Sicer pa izbor uredništva revije dopolnjuje še eno besedilo, ki je nastalo že pred časom, vendar docela sodi v ta problemski sklop. Uredništvo posebej poudarja, da se navzlic zunanji neizenačenosti v celoti vendarle kaže značilen spekter pogledov na možno aktualizacijo Pirjevčevega dela in na njegov pomen za razvoj slovenske literarne vede.

Dušan Pirjevec (20. marec 1921, Solkan - 4. avgust 1977, Ljubljana) je s svojim znanstvenim, pedagoškim, publicističnim in organizacijskim delom močno vplival na razvoj literarne vede na Slovenskem od šestdesetih let do danes in doživljal odmevnost, ki sega daleč čez meje stroke. Na to spoznanje opozarja v svojem prispevku tudi prof. dr. Janko Kos, ko govori o odprtih Pirjevčevih vprašnjih, bodisi da ostajajo še zmeraj odprta, ali pa se nam odpirajo v drugačne smeri, kot jih je preskušal sam. Med temi vprašanji jih je nekaj povezanih z marksizmom, in to na več ravneh, kot ima pač že pojem marksizma več različnih pomenov. Tako v uvodu svojega prispevka prof. dr. J. Kos, potem pa nadaljuje: »Najpomembnejša plast komunizma, ki ji je pripadla v Pirjevčevem zrelem mišljenju o literaturi posebna vloga, je bila revolucijska ideologija, tj. ideja komunizma, revolucije, radikalne spremembe družbe, zgodovine in človeka sploh. Njen pomen za Pirjevca je izhajal seveda iz »doživetja« predvojnih in vojnih let, ko je bil dejavno udeležen pri uresničevanju takšne ideje. Kmalu po vojni se ji je odpovedal, z obratom iz političnega dela v literarnoznanstven študij leta 1948 je za njegovo mišljenje na videz izgubilo pomen. V resnici je ostajala poglavitna tema Pirjevčevega razmerja do sveta, kar se je pokazalo po letu 1964, ko jo je s pomočjo Sartrove, predvsem pa Heideggerjeve filozofije eksistence, bistva, bivajočega in biti tematiziral kot osrednji problem same literature in svojega razmerja do literarne vede.«

Prof. dr. J. Kos ob koncu opozarja na temeljni paradoks, na katerem je Pirjevec utemeljil svoja zrela in pozna dela. Po avtorjevi sodbi gre najbrž za dejstvo, da je vprašanje, ki se mu je odprlo po letu 1964 v razumevanju in interpretaciji literarnih del kot osrednje - vprašanje o aktivistični »ideji« in njenem zlomu v zgodovinski praksi - zaradi svoje historične enkratnosti ne more veljati za bistveno last literarne vede v celoti. Vendar naj bi prav na sledi tega vprašanja Pirjevec odkrival tudi takšna razmerja, ki so za literarno vedo našega časa še zmeraj bistvena in odločilna.

Sicer pa so ob Kosovem prispevku v prvi letošnji številki revije Primerjalna književnost objavljena še besedila in diskusijski posegi na posvetovanju »Dušan Pirjevec in slovenska literarna veda« 12 drugih avtorjev, med katerimi vsi po vrsti zaslužijo našo pozornost. To so Marija Mitrovič, Jaro Skrušny, Darko Dolinar, Igor Zabel, Alenka Koron, Janez Vrečko, Jolka Škulj, Tomo Virk, Dane Sajko, Tine Hribar, Ivo Urbančič in Ivo Svetina.

IVAN VIRNIK

»Postrgana menažka« Eda Torkarja

Papirnato življenje

Edo Torkar: Postrgana menažka (zgodbe), Književna zadruga Jesenice, samozaložba, Jesenice 1990, str. 48

Pisatelj Edo Torkar nas skoraj vsako leto obdari s kakšno novo knjigo. Ker gre največkrat za krajše literarne stvaritve, potopise, novele, ipd., se najraje odloča za samozaložniško tiskanje. Kaže, da ga je v tak način objavljanja prisililo počasno in utrujajoče delovanje uradnih založb, kjer teksti čakajo na vrsto tudi po več let, pisatelju pa se očitno vedno bolj mudi. Nima časa za slavne izdaje, saj hoče le pisati in sproti preverjati svoje delo prek odzivnosti kritike in bralcev.

Pred nami je tokrat devet kratkih besedil, ki - vsaj tako nam govori prvo branje - nimajo kakšnih posebnih skupnih niti. So pač le zgodbe (avtor jih je združil pod naslovom Postrgana menažka), postrgane z dne pisateljeve menažke, vsebinsko precej raznorodne, slogovno pa jih odlikuje mehka, preprosta prozaičnost, zgolj rahlo obarvana s čarobnostjo metafikcijske mavrice. V bistvu je Torkar realističen pisatelj in dokaj klasičen popisovalec svojega okolja. Včasih zajadra v osebno zgodbo, zopet drugič se nameni pripovedovati o drugih ljudeh, toda to slednje vedno združi z osebno vpletenostjo, kot da bi bilo vse "zunanje" tudi del njega samega. Konec koncev tako tudi je, čeprav mu je kot pisatelju vendarle dana neka posebna vloga na tem svetu. Vse je namreč tesno prepleteno in samo pretirana samozadostnost, celo samopašnost sodobne družbe nas navidezno odtujuje od "enosti bivajočega".

V tekstu "Papirnato življenje" Torkar dokaj posrečeno razkrije svojo umetniško vlogo na tem svetu, ki pa ga v resnici strahotno obremenjuje in preganja. Takole zapiše: »Pridejo trenutki, ko se mi vse skupaj upre, ko hočem pobegniti iz svojega umetnega papirnatega sveta, odločim se, da bom šel ven na zrak, v naravo, med ljudi - a nikoli ne pridem dlje kot do knjižnice, obtežen z novimi kilogrami papirja, ne da bi sploh koga srečal in s kom spregovoril.«

Naj to "javkanje" razumemo kot strah pred pisanjem, strah pred osamelostjo umetnika, ki ga nihče ne razume? Verjetno ne, saj se Torkar prav dobro zaveda relativnosti umetnikove specifike, toda nekaj tovrstnega patosa je v besedilih tudi mogoče razbrati. Predvsem je prisoten kot romantična drža nepreklicne ukletosti v fikcijski svet umetnosti, iz katerega pisatelj ne more pobegniti, ker mu je vrojen v samo srčiko. Zato ne preseneča, da ugotavlja: »Spet so bile sanje: v kot so te nagnali, kot psa so te obrcali - potem si se pa zbudil. A strah te je bilo še zmeraj, kar slabo ti je bilo od strahu in v glavi ti je šumelo.« Rešuje se lahko le s pisanjem, kajti v trenutku, ko svoje strahove zapiše, se nekako odvalijo z njega ter postanejo del "papirnatega življenja".

Kvaliteta Torkarjevih zgodb se kaže tudi v izrednem smislu za življenje "malih ljudi". S pisateljsko rahločutnostjo jih opazuje ter beleži njihova življenja v zgodbah, ki so kot naši vsakodnevni dogodki, naše majhne radosti, bolečine in hrepenenja. Cel kalejdoskop likov se zvrsti skozi knjigo, vsi pa so "obdelani" s psihološko utemeljenim instrumentarijem. Razveseljuje predvsem lahkotnost jezika, ki se vedno skuša navezati na prepričljivo zgodbo. Torkar to zna, ni pretirano psihologističen, vzdržuje se sodb in skuša izluščiti samo najbistvenejše. Kratka proza mu gotovo ustreza tudi zaradi tega, ker ne dopušča pogubnih pobegov v neskončne razlage, opise ali tolmačenja.

Knjiga torej, ki bi znala pritegniti pozornost bralcev, saj gre za proze-zgodbe, ki doživeto in občutljivo tematizirajo intimne človekove trenutke v našem vsakdanu, v našem življenju. Ob tem pa je treba še naglasiti, da gre za avtohtono pisateljsko dejanje, ki se zgleduje tako rekoč le v samem sebi.

JOŽEK ŠTUCIN

Po drugem kolu italijanskega nogometnega pokala

Out še tri ekipe A lige

RIM — V drugem kolu italijanskega pokala sta tretjeligaš Como in drugoligaš Pisa izločila prvoligaša Foggio oz. Cremoneseja, od ekip A lige pa je tokrat izpadel tudi Ascoli, ki ga je z dvema zmagama izločil Bari.

Juventus je Udineseju zadal gladek poraz s 3:0 (1:0), strelci pa so bili Marocchi v 43', Baggio v 53 in Casiraghi v 77'.

Inter je v Casertani igral le neodločeno z 2:2, a je že vodil z 2:0 z zadetkoma Bertija in Matthäusa.

IZIDI (V OKLEPAJU PRVE TEKME): Modena - Sampdoria 0:3, (1:3), kval. Sampdoria; Ascoli - Bari 1:3 (1:2), kval. Bari; Reggiana - Napoli 0:0 (0:1), kval. Napoli; Lucchese - Roma 1:2 (0:1), kval. Roma; Cesena - Fiorentina 1:3 (1:2), kval. Fiorentina; Palermo - Parma 1:2 (0:0), kval. Parma; Foggia - Pisa 1:1 (1:2), kval. Pisa; Genoa - Taranto 2:1 (1:0), kval. Genoa; Brescia - Milan 1:2 (0:2), kval. Milan; Verona - Lecce 5:0 (0:1), kval. Lecce; Ancona - Torino 1:1 (1:4), kval. Torino; Lazio - Andria 3:2 (2:0), kval. Lazio; Padova - Atalanta 2:1 (1:3), kval. Atalanta; Juventus - Udinese 3:0 (0:0), kval. Juventus; Como - Cremonese 1:0 (0:0), kval. Como; Casertana - Inter 2:2 (0:1).

PARI OSMINE FINALA: Sampdoria - Bari; Napoli - Roma; Fiorentina - Parma; Pisa - Genoa; Milan - Verona; Torino - Lazio; Atalanta - Juventus; Como - Inter.

Marocchi je zabil Udineseju prvi gol

Kvalifikacije za EP

Francija odlična

BRATISLAVA — V tekmi 1. kvalifikacijske skupine za nastop na sklepni fazi evropskega nogometnega prvenstva je Francija sinoči v gosteh z 2:1 (0:1) premagala Češkoslovaško. To je bil že šesti uspeh Francozov v prav tolikih nastopih. Seveda so si že zagotovili udeležbo na sklepnem delu na Švedskem.

Junak tekme je bil napadalec Papin, ki je v drugem polčasu (v 53' in 89') dosegel oba gola za Francoze, a ČSFR je povedla v 19' po avtogolu Bolija. Tekmo si je ogledalo 48 tisoč gledalcev.

LESTVICA 1. SKUPINE

Francija	6	6	0	0	15:4	12
ČSFR	6	4	0	2	9:6	8
Španija	4	2	0	2	14:7	4
Islandija	6	1	0	5	4:7	2
Albanija	6	1	0	5	1:19	2

PREOSTALI SPORED

Islandija - Španija; Španija - Francija; ČSFR - Albanija; Španija - ČSFR; Francija - islandija; Albanija - Španija.

Porazih modrih na Švedskem

STOCKHOLM — V prijateljski nogometni tekmi je sinoči Švedska s 4:3 (1:1) premagala okrnjeno vrsto Jugoslavije. Zaporedje zadetkov: v 20' Dahlin, v 33' Savičević, v 51' Limpar, v 66' Savičević, v 69' Dahlin, v 75' Nillson (avtogol) in v 85' Thern.

Okrnjena Triestina

Na današnji trening tekmi v Vižovljah (pričetek ob 17. uri) proti ekipi Borgo san Nazario bo Triestina igrala brez svojih najboljših napadalcev, to sta Solimeno in Marino. Poškodoval se je tudi Cerone. Ugotovili so mu lažji izpah lopatice. Verjento bo nared že za sobotno tekmo v Cervignanu. Prvenstvo C lige se začenja 15. septembra.

Maregginiju tri kola

RIM — Ker je vratar Firentine Mareggini po tekmi z Juventusom brcnil Casirgahija, ga je športni sodnik diskvalificiral za tri kola. V A ligi ni bil kaznovan nihče drug, niti član Fiorentine Orlando, ki je bil med tekmo v Turinu izključen.

Moški del teniškega prvenstva ZDA

Edberg polfinalist

NEW YORK — Na mednarodnem teniškem prvenstvu ZDA sta znana ženska polfinala para. Za nastop v finalu turnirja, ki šteje za veliki slam, bo Jugoslovanka Monika Seleš **(na sliki AP)** igrala z Američanko Capriatijevo, prva igralka sveta Steffi Graf pa se bo pomerila z veteranko, zdaj že 35-letno Navratilovo.

O uspehu Seleševe proti Fernandezovi smo poročali že v včerajšnji številki. Ponoči je Capriatijeva (št.7) s 6:3, 7:6 (7:1) odpravila 3. nosilko Sabatinijevo. Včeraj sta bili na sporedu še ostala dva četrtfinalna para. Grafova je brez težav s 6:1, 6:3 odpravila povsem nemotivirano Španko Conchito Martinez, Navratilova pa je v zelo izenačenem dvoboju s 6:7 (6:8), 7:6 (7:5), 6:2 premagala žilavo Arantxo Sanchez (Šp.).

Pozno zvečer so se začeli tudi moški četrtfinalni dvoboji. V prvem je ta čas prvi favorit turnirja Stefan Edberg s 6:2, 6:3, 6:3 premagal Španca Javiera Sancheza.

Na nogometnem memorialu »bratov Husu« na Proseku

V finalu za 1. mesto Zarja - Breg Drevi ob 20.30 Primorje - Vesna

VESNA - ZARJA 5:6 po 11-m (0:0, 1:1)

STRELCA: Kalc v 84', Kostnapfel v 90'

VESNA: Francioli, Sedmak, Švab, Leonardi, Malusà, F. Candotti, Barilla (v 85' R. Candotti), Nonis, Kostnapfel, Naldi, Krišča k (v 89' Germani).

ZARJA: Kočevar, Parovel, Ridolfo, Kalc, Fonda, Gombač (v 52' Antonič), Zubin, Auber, Voljč, Ferluga.

Druga polfinalna tekma med Vesno in Zarjo je bila doslej najlepša in najbolj napeta. Tudi v torek je sicer na igrišču rahlo pihala burja, tako da so v 1. polčasu z večjo lahkoto streljali na vrata Bazovci, ki so imeli na razpolago lepo priložnost z Zubinom, vendar mu je Francioli strel ubranil. Varovanci trenerja Cattonarja so uspeli prodreti v kazenski prostor nasprotnikov le z nekaterimi akcijami na krilih, ki pa jih niso zaključili. Križani pa so igrali na sredini bolj zagrizeno in so predvsem v 2. polčasu večkrat streljali na vrata. Najprej je strel Nonisa končal za las mimo vratnice, nato je Kočevar spretno odbil nevaren stel Naldija. Do zadetka so prvi prišli »rdeče-beli« Bazovci z lepim golom Kalca v protinapadu. Čeprav je do konca manjkalo le šest minut, se Vesna ni vdala in prav v zadnji minuti je Kostnapfel z udarcem z glavo zasluženo izenačil. Pri izvajanju 11-m je Kočevar ubranil peti strel Križanov in tako se bosta jutri v finalu srečala Breg in Zarja, medtem ko bosta že danes za 3. mesto igrala Primorje in Vesna. (Š. M.)

Jadran v Pordenonu

Jadranovo člansko moštvo se intenzivno in dokaj uspešno pripravlja na začetek tekmovanj. Drvaričeva članska vrsta je v teh prvih tednih treniranja opravila že tri kontrolne tekme in na vsaki slavila s precejšnjo prednostjo v koših. Trening tekme so jadranovci opravili z moštvi Solvay iz Tržiča (139:120), San Donajem (98:86) ter Servolano Latte Carso (105:84). Vsi igralci so dobili priložnost za daljše obdobje igranja in trener je bil z njihovim učinkom zadovoljen. Danes in jutri bodo na prvi letošnji uradni preizkušnji v Pordenonu, kjer bo turnir ob udeležbi naše združene ekipe in članskih postav Oderza, Castelfranca Veneta in Pordenona. Medtem je 3. t.m. točno opolnoči potekel rok za prijavo in vpisnino posameznih igralcev v tretjeligaške klube. Za Jadran bodo letos nastopali skoraj vsi igralci, ki smo jih navedli ob začetku priprav, vključno s Klavdijem Starcem, ki bo torej letos spet oblekel matični dres po dveh sezonah nastopanja na tujem. Pristopne prijave niso podpisali Robert Paulina, Ivan Lesica in Štefan Persi, ki so se tako opredelili za igranje na nižjem tekmovalnem rangu. Tudi letos bo Jadranova mladinska ekipa (letniki 1972 in mlajši) nastopala v vsedržavnem prvenstvu.

Spored turnirja v Pordenonu: danes 20.00: Jadran - Oderzo, 21.30 Castefranco - Pordenone; jutri 20.00 finale za 3. mesto, 21.30 finale za 1. mesto.

Najmlajši v Postojno

Jadranova moštvo letnikov 1977 (igralci Bora, Kontovela in Poleta) se bodo v soboto v Postojni udeležili četrtfinalnega turnirja pionirskega prvenstva Slovenije. V okviru priprav na ta turnir bodo naši imeli drevi ob 19. uri trening na odprtem igrišču Prosvetnega doma na Opčinah. Treninga bosta vodila Andrej Vremec in Boris Vascotto, ki bosta tudi trenerja naše ekipe na turnirju v Postojni.

Naši bodo ob 11.30 igrali proti Smelt Olimpiji, ob 10.00 bo tekma Postojna - Nova Gorica. Popoldne bosta še 2 tekmi.

obvestila - obvestila

ŠZ SLOGA - PLANINSKI ODSEK
vabi v nedeljo, 8. t. m., na tradicionalni spominski pohod BAZOVIŠKI JUNAKI. Zbirališče in vpisovanje v Bazovici pred spomenikom NOB ob 9.30, odhod ob 10.15. Ob 14. uri žigosanje izkaznic in podeljevanje značk pri spomeniku Bazoviškim junakom in polaganje vencev. Pohod traja približno tri ure in pol.

SK DEVIN - PLANINSKI ODSEK
vabi člane, da se udeležijo tradicionalnega spominskega pohoda BAZOVIŠKI JUNAKI, ki bo v nedeljo, 8. t.m. Informacije B. Škrk (tel. 200236).

ZSŠDI
obvešča, da bo danes, 5. t. m., ob 20. uri v Kulturnem domu A. Budala v Standrežu seja izvršnega odbora.

ZSŠDI
obvešča, da bo jutri, 6. t. m., ob 20.30 na sedežu ŠZ Jadran na Opčinah seja košarkarske komisije.

ŠK KRAS
ŽENSKI ROKOMETNI ODSEK
obvešča, da bo prvi sestanek v ponedeljek, 9. septembra ob 21. uri v športnokulturnem centru v Zgoniku. Vabljena so še zlasti nova zainteresirana dekleta. Za informacije tel. 251005 (Tanja).

ŠD KONTOVEL
KOŠARKARSKI ODSEK
obvešča, da so se začeli treningi minibasketa za otroke letnikov od 1980 do 1985. Treningi so vsak dan na odprtem igrišču na Kontovelu s pričetkom ob 16. uri.

PLAVALNI KLUB BOR
organizira tudi letos v bazenu pri Alturi tečaje šole plavanja za neplavalce, tehnike plavanja za plavalce in vadbo rekrativcev. Vpisovanje vsak dan od 9. do 14. septembra od 18. do 20. ure po tel. 51377.

Ob komaj končanem svetovnem atletskem prvenstvu v Tokiu

Ni dvomov: bela rasa nazaduje

Američan Greg Foster (levo), zmagovalec teka na 100 m ovire, desno petouvrščeni Francoz Dan Philibert (Telefoto AP)

Komaj končano atletsko svetovno prvenstvo je prineslo pričakovani napredek Afrike, ki se je v svoji celoti uvrstila že na tako mesto, da lahko od blizu ogroža tradicionalne sile kot so SZ, ZDA in Nemčija.

Samo število osvojenih kolajn verjetno ni zadostno za točno opredelitev moči, ki so izšle s tega prvenstva in jih primerjati s stanjem po prvenstvu v Rimu.

Povsem točne primerjave v nobenem primeru niso mogoče, ker sta v Rimu nastopali dve nemški ekipi, v Tokiu pa samo ena. Stvarno je pred štirimi leti lahko v enem finalu nastopalo potencialno kar šest Nemcev, letos pa samo trije. Vsekakor se nekaj takega ni zgodilo in zaradi šibkost tedanje Zahodne Nemčije je le malokrat prišlo do mešanja štren.

Pri nabiranju kolajn, ki so najbolj viden izraz moči neke države, so bili premiki letos precejšnji. Zlatih so največ nabrale ZDA, v enakem številu v primerjavi z letom 1987, zbrale pa so par »kosov« več pri manj žlahtnih kovinah. Presenetljiv je tudi napredek SZ, ki je pobrala dva naslova več kot v Rimu in tudi kolajno več pri manj žlahtnih nagradah. Pričakovani neuspeh je doživela Nemčija, ki je v Rimu z dvema ekipama zbrala po 10 zlatih, 12 srebrnih in 12 bronastih kolajn, v Tokiu pa združena le 5, 4 in 8.

Točnejša pa je analiza, ki sega vse do 8. mesta v vsaki panogi. V poštev je vzet finale v vsaki panogi oziroma prvih osem mest v tistih tekih, ki imajo večje število udeležencev.

Tablica točk (ocenjevanje od 8 do 1 točke) je za dve prvenstvi naslednja (v oklepaju odstotek v odnosu s celoto):

	RIM 1987		TOKYO 1991	
Nemčija	331	21,4%	194	12,5%
SZ	273	17,6%	281	18,1%
ZDA	210	13,5%	248	16,0%
VB	88	5,7%	76	4,9%

V tej razpredelnici manjka Afrika v celoti. Njene vrednosti so bile:

Afrika	99	6,4%	192	12,4%

Kot jasno izhaja, je pomenil napredek Afrike podvojitev njene moči v atletskem svetu. Pozitiven je tudi sestav afriške koalicije, ki je bila v Rimu zastopana z 9 državami, medtem ko jih je v Tokyu enajst uvrstilo svoje predstavnike na prvih osem mest.

Kenija, Nigerija, Maroko in Džibuti so bile prisotne na obeh izvedbah. Izginile so Somalija, Senegal, Sudan, Tanzanija in Slonokoščena obala, na novo pa so nastopile Alžirija, Namibija, Zambija, Etiopija, Burundi, Ruanda in Mozambiko.

Precejšnje nihanje pri prisotnosti držav dokazuje, da je morebitni uspeh v velikem številu držav še vedno vezan na slučajnost.

Znaten delež za prodoren uspeh Afrike pa so v Tokiu prispevale ženske. Te so na primer v Rimu zbrale le 3 simbolične točke, v Tokiu pa se je njihov delež dvignil na 37 (5,4%). Zelo odmevno je bilo, da so prišle do kolajn.

Res je tudi, da so afriški atleti skoraj v celoti okuženi s pojmi atletskega cirkusa in največkrat v službi ameriških univerzitetnih postav ali evropskih mešetarjev brez posebnih človekoljubnih namenov. V zadnjih sezonah je bilo izginjanje številnih atletov zaradi poškodb opazen pojav.

Pristna pa je slika v ženskem taboru, čeprav lahko pričakujemo, da se bo lov na "sužnje" kmalu začel tudi pri njih. V Tokiu je bil najbolj opazen primer tekačice iz Mozambika Marie Mutole. Na progi 800 metrov se je popravljala iz teka v tek in v finalu za las zgrešila kolajno.

Sicer je večina dogodkov na tokijskem stadionu ostala v okvirih normalnosti, včasih sicer izredno kakovostne vendar tudi predvidene.

Italijanska atletika je izšla močno okrnjena.

Prihajala je s triumfalne izvedbe evropskega prvenstva v Splitu, kjer je bilo dejansko vse veliko lažje. Očitno še ni prodrlo spoznanje, da se je Italija v zadnjih nekaj letih prebijala na visoka mesta vedno s skoraj istimi atleti. Ob naravnem staranju ni na spregled novih moči, ki bi posegle v svetovni vrh. Visoko cenjena je tudi miselnost, da se uspehi dosegajo le preko izjav tisku v slogu nogometnih zvezd in trenerjev. Srednjeprogaš De Napoli je bil v tem pogledu pravi »glumac«. Napovedal je lov na eno od kolajn, po brezpomembnem finalnem teku pa je dodal, da bi z drugačno taktiko lahko še vedno prišel do odličja. Ni objasnil, zakaj enostavno ni tekel hitreje! Isti tekač je z besedami zmagal tudi lani na EP v Splitu. Čeprav se je domov vrnil samo s srebrno kolajno.

Če bi ne bil položaj v Jugoslaviji tak kot je, bi se resneje lahko obdelovalo tudi nastope v Tokiu. V živo je posegla le štafeta 4x400 metrov, ki je že dolga leta paradni konj jugoslovanske atletike, redno pa ostaja brez vsakega odličja. V Tokiu je četverica Jovković, Djurović, Mačev in Branković dosegla največ s časom 3'00"32 in za dober meter zgrešila bronasto kolajno. Uspeh lahko imamo za enega največjih jugoslovanske atletike. Skakalec v višino Dragutin Topić je tekmoval na letošnjem običajnem nivoju, torej v nasprotju s predvidevanji, ki so govorila o pravi formi v pravem trenutku.

Organizacija, ki je izhajala preko televizijskih ekranov, se lahko ocenjuje le na podlagi videnega. Številna občila so brez zadržkov hvalila režijo, ni pa izključeno, da se v tej hvali skrivajo jasni gospodarski interesi.

Dejansko je japonska televizija prav bolestno sledila Carlu Lewisu in raje kazala "kralja", ki je počival na pomožnem stadionu kot pa žive dogodke na stadionu. Nadalje so bili prekomerno privilegirani teki, ki so neposredno sliko številnih drugih dogodkov potisnili na kasnejše predvajanje. Visoko stopnjo svoje tehnologije so Japonci prikazali s postavitvijo številnih "skritih" mikrofonov na samem stadionu. Nekajkrat je bilo slišati sušljanje med nagrajevanjem ali pogovore na tekmovalnih prostorih. Zaradi teh vragolij jo je hudo skupila nemška metalka kopja Forkel, ki je po nesrečnem metu in izključitvi iz finala jezno zagnala zaščitni pas v senčnik in glasno izrazila z zvenečim "Scheise!" (prevod v slovarju) vso svojo jezo in razočaranje.

Prihodnje prvenstvo v Stuttgartu bo verjetno že zaradi vremenskih pogojev jamčilo boljše tekmovalne pogoje.

Bruno Križman

Jutri za pokal prvakov

Mladost v Zgoniku

Zaradi vojnega stanja na Hrvaškem je evropska namiznoteniška zveza izdala prepoved vseh športnih tekmovanj na jugoslovanskem ozemlju. Zato se je lanskoletni ženski ekipni namiznoteniški prvak Jugoslavije, Mladost iz Zagreba, obrnil na namiznoteniški odsek Krasa, da mu omogoči tekmo v okviru pokala prvakov. ŠK Kras se je na prošnjo z veseljem odzval, saj športno-kulturni center v Zgoniku razpolaga z vsemi rekviziti, da dostojno sprejme v izvedbo tako pomembno mednarodno tekmo, kot je pokal prvakov.

Jutri, s pričetkom ob 17. uri, bomo torej v zgoniški telovadnici priča vrhunskemu namiznemu tenisu. Mladost se bo v 1. kolu pokala prvakov pomerila z dansko ekipo BTK 61 iz Roskilda. (J.J.)

Četrti na košarkarskem turnirju v Srpenici

Dom že nastopa

Domovi košarkarji, ki so le pred nekaj dnevi pričeli s pripravami na novo sezono, so prejšnjo soboto nastopili na tradicionalnem košarkarskem turnirju v Srpenici, ki ga že vrsto let prirejajo domači košarkarski navdušenci. Letos je nastopilo kar 16 ekip. Domovci so se tudi letos dobro odrezali, saj so zasedli končno četrto mesto. V prvem kolu so namreč sicer tesno premagali ekipo iz Mosta na Soči, v drugem kolu pa so odpravili ekipo Tik iz Kobarida. V polfinalnem srečanju proti domačinom so doživeli najbolj pekoč poraz, v finalu za tretje mesto pa so klonili peterki iz Deskel. Turnir je osvojila ekipa iz Nove Gorice, ki je v velikem finalu povsem zasluženo premagala močno domačo postavo.

DOM - MOST NA SOČI 26:23 (15:10)

DOM: Peric, Battello, Dornik 4, Prinčič, Kocjančič, Košuta 6, Ambrosi 6, Bordon 10.

DOM - KOBARID 45:37 (16:20)

DOM: Peric 1, Prinčič, Košuta 19, Kocjančič 4, Ambrosi 1, Bordon 1, Battello 10.

POLFINALE

POD VPLIVOM - DOM 34:19 (11:8)

DOM: Košuta 17, Kocjančič 5, Ambrosi 4, Bordon, Battello 4, Dornik 2, Peric, Prinčič 2.

FINALE ZA 3. MESTO

DESKLE - DOM 39:28 (23:13)

DOM: Košuta 8, Kocjančič, Ambrosi 4, Bordon 8, Battello 5, Peric 1, Prinčič 2. (af)

iz planinskega sveta

Člani planinskih odsekov Sloge in Devina na vrhu Triglava

Uspel pohod planinskih odsekov ŠZ Sloga in SK Devin na Triglav

Člani planinskih odsekov ŠZ Sloga in SK Devin so se tokrat podali na vrh Triglava. Na pot so krenili v nedeljo, ko so se s Pokljuke podali proti Vodnikovi koči. Po dobrih dveh urah in pol hoje so se v prijetni koči okrepčali, ozračje pa je osvežil naliv. Po spolzki stezi so se povzpeli do Kredarice, kjer se je z veselico zaključil prvi dan. Ob sončnem vzhodu se je skupina podala na težko pričakovani vrh. Po poldrugi uri vzpona po strmi severni steni so dosegli cilj, kjer so nekateri doživeli planinski krst. Začel se je povratek in spust do koče na Doliču. Tu se je skupina nekako razdelila: vrli planinci so se podali na pot okoli Kanjavca, drugi pa so izbrali varnejšo pot čez Prehodavce. Znova so se srečali v koči pri Sedmerih jezerih. Tam so prespali in se naslednje jutro polni nepozabnih doživetij spustili do Črnega jezera, se spet povzpeli, tokrat na Komno, in od tam nadaljevali pot do slapa pri Savici. (K.S.)

Izlet na Coglians

SPDT prireja v nedeljo, 15.9., avtomobilski izlet na Coglians. Predviden je vzpon mimo koče Tolazzi na vrh in povratek mimo koče Marinelli. Izlet vodi Stojan Bolčina in tisti, ki se ga nameravajo udeležiti, naj se javijo pri ZSŠDI (tel. 635627). Zbirališče udeležencev izleta bo na Opčinah pred društvom Tabor z odhodom ob 6. uri.

Člani podružnice SPDT Zlata krona-Mačkolje na nedavnem pohodu na Creti Grauzarii

Na nastopih v Furlaniji-Julijski krajini, Sloveniji ter Avstriji

Kolesarji lonjerske Adrie v ospredju

Kolesarji, ki branijo barve lonjerskega kluba Adria, so v zadnjih časih, po odličnem uspehu v Bologni na dirki na kronometer za evropski pokal, kjer so osvojili 1. mesto, potrdili svojo dobro kondicijo z nastopi tako v naši deželi kot v Sloveniji in v Avstriji. Najprej je Hafner premočno zmagal v vožnji na kronometer za svetovni pokal v St. Johannu na Tirolskem, kjer je osvojil absolutno 1. mesto v hudi konkurenci 104 kolesarjev iz 12 držav, vendar mu nato ni uspel podvig v gorski vožnji proti času, kjer je bil osmi. Dobra sta bila tudi Schneider in Visintin, ki sta pristala na sredini lestvice ter Albino Zerial, ki je v starejši kategoriji popustil le v zaključnem sprintu, v katerem je zmagal bivši italijanski profesionalec Conterno. Med mladimi je na 100 km dolgi naporni trasi, vedno v St. Johannu, vozil tudi Zigante, vendar ni prišel med prvimi. Dobre uvrstitve je na tem svetovnem srečanju kolesarjev amaterjev zaključila Vida Uršič, članica Adrie, ki je v hudi konkurenci zasedla 5. mesto. Skupno s kolegico Logonderjevo, ki tudi nastopa v belomodrem dresu, je dirkala še na etapni dirki v Gradcu, kjer je slednja odlična peta v konkurenci Čehoslovakinj, Madžark, Avstrijk in Nemk, ki so se pripravljale za SP v Stuttgartu.

V soboto so lonjerski predstavniki nastopali na dveh frontah. Domači kolesarji so se udeležili deželnega prvenstva v Osoppu, kjer je bil v mlajši kategoriji Zigante 4., medtem ko je na izredno naporni progi Lenisa pristal nekje na sredi grupe. V starejši kategoriji pa Schneiderju ni šlo in ni zaključil tekmovanja. Del kolesarjev je nastopal na dvodnevni dirki v Drobollachu pri Baškem jezeru, kjer sta tako v soboto na kronometer kot v nedeljo na cestni dirki okrog jezera slavila bodisi Hafner kot Zakotnik, vsak v svoji kategoriji, med ženskami pa so belomodre Logonder, Uršič in Kristelj popolnoma nadkrilile ostalo konkurenco in osvojile v navedenem vrstnem redu prva tri mesta.

Ta konec tedna čakata lonjerske predstavnike dve trdi preizkušnji: vzpon na Vršič ter vožnja parov na kronometer Tržič-Gradež-Tržič, kjer mora Adria braniti lansko absolutno 1. mesto. V soboto, 14. 9. bo še 10. jubilejni maraton Franja, ki je bil letos že dvakrat prenesen. (R. Pečar)

Na tekmovanju v Švici

Ruzzier tretji

Pred dnevi je bil v švicarskem mestu Baden 15. memorial "Arthur Tell Schwab" v hoji na 20 km. Udeležilo se ga je okoli 50 tekmovalcev iz Švice, Italije in Nemčije. Po uspehu na avstrijskem državnem prvenstvu v Tannheimu, kjer je zasedel odlično 5. mesto, je s tekmovanji pričel tudi naš hitrohodec Fabio Ruzzier, ki je tokrat zasedel solidno tretje mesto za Italijanom Caravello ter švicarskim reprezentantom Bingellijem. Letos čakajo našega atleta še tekmovanja v Gorici na "Trofeji Borghes", v Piacenzi (DP na 20 km, z nastopom svetovnegaprvaka Damilana) in Ascoliju, kjer bo klubsko DP na 30 km.

Na pripravah v Celovcu tudi zmaga proti prvoligašu!

Z devetdnevnih priprav v Celovcu se je v soboto zvečer vrnila 45-članska odprava mladih Borovih odbojkarjev in odbojkaric s svojimi trenerji in spremljevalci. Zaradi razmer v Sloveniji so Borovi odbojkarski delavci letos opustili svojo tradicionalno poletno postojanko v Škofji Loki in se opredelili za avstrijsko Koroško in sodeč po razpoloženju ob povratku, je bila izbira povsem posrečena. Pripadniki ekip mladincev, naraščajnikov in dveh garnitur "deklic" so bivali v slovenskem Mladinskem domu (kjer razpolagajo tudi z dvorano za treninge), kosilo in večerja sta bila v Modestovem domu, na razpolago pa sta jim bili tudi telovadnici slovenske realne gimnazije. Vsi tile objekti so med sabo oddaljeni le nekaj sto metrov.

Ekipe so vadile davkrat na dan, starejši fantje in dekleta pa so imeli v večernih urah na sporedu še mešani "beach" turnir 2:2. Garnituri Borovih domačih trenerjev (Nacinovi, Meulja, Gombač, Koren) je v Celovcu pomagal še strokovnjak iz Rima Christian Sorè, ki je s svojim poznavanjem značilnosti vse bolj uveljavljene italijanske odbojkarske šole, po kateri se po svojih močeh (in z odličnimi rezultati) zgleduje tudi strokovni svet OD Bor, bistveno prispeval h tehničnemu uspehu priprav.

Za prvi tekmovalni podvig sezone pa so v petek zvečer poskrbele mlade igralke trenerke Nacinovijeve, ki so v prijateljski trening tekmi s 3:2 premagale nič manj kot ženskega celovškega prvoligaša ACS. Čeprav je bila domača ekipa nekoliko okrnjena (vendar pa je v svojih vrstah le imela češko podajačico) in raven odbojke v Avstriji ni ravno najvišja, predstavlja uspeh že uveljavljenih Borovih petnajstletnic lepo injekcijo samozaupanja pred letošnjo zahtevno sezono, v kateri bodo igrale tudi v članski četrtoligaški konkurenci, hkrati pa naskakovale svoj četrti zaporedni mladinski naslov deželnih prvakinj.

Kljub obsežnemu programu vadbe je ostalo še nekaj prostih ur za ogled središča Celovca in minimundusa, kjer so razstavljeni modeli najbolj znamenitih svetovnih zgradb v razmerju 1:25 in za izlet na znameniti grad Hochosterwitz in ogled knežjega prestola.

Zaradi lepega vremena in ker ni bilo poškodb so priprave resnično lepo uspele, razmere za vadbo in bivanje pa so bile v Celovcu takšne, da odbor že razmišlja o tem, da bi se društvo tam »utaborilo« tudi v začetku prihodnje sezone.

Po osvojitvi so Španci mesto porušili in na novo sezidali na starih temeljih. Spodnji del zgradb je zato na ulicah v središču mesta originalen in sestavljen iz tesno spojenih kamnov. Blizu Plaza de Armas je ulica z zidom, v katerem je kamen s kar 12 stranicami različnih mer. Kamen je mojstrsko spojen z drugimi, ki ga obkrožajo z vseh strani.

Okolica Cuzca je izredno bogata na spomenikih. V slabe pol ure hitre hoje, ki je ob vzponu in nadmorski višini pomenila hud napor, sem prišel do kraja Sacsayhuaman z ostanki velikih obzidij, ki se na bolje ohranjeni strani razvijajo na treh terasah in vijugasto. Pogled z nasproti stoječega griča je res veličasten. Nanj sem se povzpel po koncu masovne maše, ki jo je skupina duhovnikov vodila z lesenega odra, zgrajenega za obisk papeža v tistem kraju.

Od duhovnika, ki se je tam zadrževal, sem zvedel, da so nameravali oder ohraniti kot spomenik. Odstranili naj bi lesenega in postavili enakega cementnega. Moje upanje, da bi ne pokvarili slovesnosti kraja, je naletelo na popolnoma enako mišljenje samega duhovnika.

Blizu mesta je zanimivosti iz dobe Inkov in še starejših časov na pretek. Mogočen je vtis stopnišča v Ollantaytambu s svetiščem na vrhu, s kopališči in s skrivnostnimi zgradbami (ječami ali skladišči) na izredno strmem pobočju bližnjega hriba. Nad vasjo Pisac so razvaline manjšega kompleksa na vrhu terasastih njiv, ki jih domačini izkoriščajo za pridobivanje žita z enakimi metodami kot pred prihodom Špancev. Ročno torej.

Te kraje je priporočljivo, bolje obvezno, obiskati v nedeljo. V vasi Chinchero in v Pisacu so ta dan izredno pisani sejmi, na katerih domačini prodajajo,vendar med seboj tudi barantajo poljske pridelke in obrtniške izdelke.

V visoki turistični sezoni je nedeljski obisk turistov tako velik, da se je na sejmih spremenilo številčno razmerje med tujci in domačini. Med našo zimo je tujcev manj in slika iz Chinchera je bila zelo idilična. Na eni strani trga, na katerem je bil sejem, se je širila vas. Hiše so bile izredno revne in dvorišča zaradi dežja prava močvirja. Otroci so racali po blatu, prašiči pa iskali ostanke hrane. Kmetje in kmetice so nosili težka bremena. Ženske so bile skoraj brez izjeme bose. Brez tovora na hrbtu si je sploh težko zamisliti domačina tistih krajev. Sliko so dopolnjevali lačni psi, vedno pripravljeni na beg, če bi kretnja človeka kazala na slabo.

Vasi Ollantaytambo in Pisac sta lepo urejeni. Odlikujejo jih s kamni tlakovane ulice in preko kanalov je smotrno napeljana voda, ki je sicer blatna in daleč od naših higienskih pojmov. Vsekakor so domačinke vodo redno uporabljale za gospodinjstvo in obiskovalec si je lahko mislil, da je bila morebitna hrana skuhana v tisti vodi.

V življenju domačinov je v tistih krajih najbolj znan praznik Inti Raymi, ki se vsako leto odvija v Sacsayhuamanu na dan zimskega solsticija. Morda bi praznika ne bilo več v taki obliki, če bi bilo vse prepuščeno ljudski volji. Kot močan turistični moment pa so režijo praznika uzakonili in podprli z javnimi sredstvi. V najkrajšem dnevu leta je praznik vabilo soncu, naj se ponovno vrne. Praznik obiskujejo turisti, ima pa med domačini globoke korenine in v Cuzcu se tisti dan zbere več desettisoč domačinov. Začne se ob prvem sončnem žarku, s katerim prižgejo sveti ogenj. V starih časih inkovskega cesarstva so ta ogenj s sli raznesli po vsej deželi. Praznik se nadaljuje s sprevodi, glasbo, plesi in prerokovanjem o prihodnji letini.

Machu Picchu je blizu Cuzca cilj, ki je za vsakega obiskovalca Peruja nekakšna romarska pot. Machu Picchu je ostanek skrivnostnega mesta, ki so ga odkrili komaj leta 1911. Tedaj sta v njem živela dva starca, očitno pa je bilo, da je mesto izumrlo že stoletja prej.

V Ollantaytambu je skrivnostno stopnišče prekrivalo pobočje

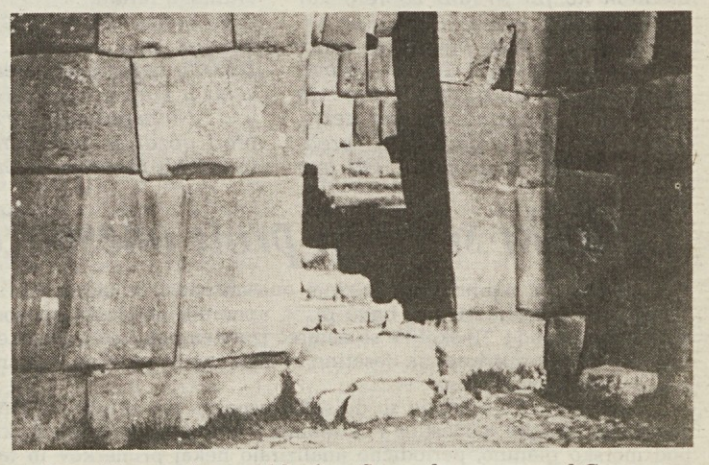

Ostanki mogočnega zidovja v Sacsayhuamanu nad Cuzcom

Naročnina: mesečna 22.000 lir - celoletna naročnina 264.000 lir; v SFRJ številka 10.00 din; mesečna naročnina 230.00 din.

Poštni tekoči račun za Italijo
Založništvo tržaškega tiska, Trst 13512348

Za SFRJ: žiro račun 50101-601-85845
ADIT 61000 Ljubljana
Vodnikova 133 - Telefon 554045-557185
Fax 061/555343

Oglasi: ob delavnikih trgovski 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 80.000 lir; finančni in legalni oglasi 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 120.000 lir. Ob praznikih povišek 20%. IVA 19%. Oglasi iz dežele Furlanije-Julijske krajine se naročajo pri oglasni agenciji PUBLIEST srl - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 7796-688, tlx 460270 EST I, iz vseh drugih dežel v Italiji pri podružnicah SPI.

Mali oglasi: 950 lir beseda; osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. IVA 19%. Naročajo se v uredništvu Primorskega dnevnika - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 7796-611.

primorski dnevnik

četrtek, 5. septembra 1991

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600 - Tlx 460894 - Fax 040/772418
GORICA - Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382 - 535723 - Fax 0481/532958
ČEDAD - Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190

Glavni urednik **Dušan Udovič**
Odgovorni urednik **Vojimir Tavčar**

Izdaja **ZTT**
Tiska EDIGRAF

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

V okviru priprav na vrnitev Hongkonga pod kitajsko suverenost leta 1997

Tridnevni obisk Johna Majorja v Pekingu obrodil vrsto gospodarskih sporazumov

PEKING — Z izletom na sloviti kitajski zid je britanski premier John Major **(na sliki telefoto AP)** včeraj dopoldne zaključil tridnevni uradni obisk na Kitajskem in odpotoval v Hongkong. Glavni predmet njegovih pekinških pogovorov je bilo namreč prav vprašanje te britanske kolonije, ki bo čez šest let ponovno prešla pod kitajsko suverenost.

Po poslovitvi od kitajskega premiera Li Penga je Major na tiskovni konferenci potrdil, da so se bilateralni odnosi med državama normalizirali in da bodo stiki med državama odslej zelo pogosti. V prihodnjih mesecih bo pripotovalo na Kitajsko več britanskih ministrov, ki bodo podpisali sporazume o kooperaciji, že čez teden pa bodo v Pekingu gostili bivšo »železno damo« Margaret Thatcher.

Majorjev obisk, ki je hkrati prvi obisk nekega premiera iz držav EGS po krvavem zatrtju manifestacij za demokracijo leta 1989, so v domovini spremljale hude kritike britanskega tiska, po katerem se ne bi smeli pogovarjati z Li Pengom, ki je pred dvema letoma poslal tanke nad študente. Po drugi strani pa je bilo tudi precej zadovoljstva, saj so bili podpisani pomembni sporazumi o tesnem sodelovanju med državama v obdobju pred vrnitvijo Hongkonga h Kitajski, med katerimi je najpomembnejša pogoba o izgradnji letališča v Hongkongu.

Major je na kritike britanskega tiska odgovoril, da kri na Trgu Nebeškega miru ne bo pozabljena, da pa je treba dialog s Kitajsko nadaljevati, da bi omogočili politično evolucijo. Britanski premier je tudi zagotovil, da je od kitajskih sogovornikov zahteval jamstva za zaprte disidente.

Kot rečeno, je Major včeraj iz Pekinga odpotoval na 24-urni obisk v Hongkong, kjer so ga že čakale nove polemike, predvsem zaradi sporazuma o gradnji letališča. Po mnenju tamkajšnjih predstavnikov oblasti se namreč Kitajska s tem dejansko že predhodno vmešava v upravljanje njihovih zadev.

Brazilski obali grozi ekološka katastrofa

RIO DE JANEIRO — Brazilski obali grozi ekološka katastrofa zaradi izlitja 150 tisoč sodov nafte z grškega tankerja Theomana Valletta pred Riom de Janeirom.

Po izjavah ravnatelja državnega sklada za varstvo okolja Paula Cesarja Magnolija je tanker prevažal 345 tisoč sodov surove nafte, v morje pa se je do sedaj razlila skoraj polovica tovora, tako da je naftni madež dolg 30 kilometrov, širok pa 6 kilometrov. Vzroki nesreče niso še znani. Na delu so reševalne ekipe, ki skušajo omejiti posledice, preprečiti brodolom tankerja z razlitjem preostale nafte, vlačilci pa skušajo tanker spraviti na varno. Naftni terminal pri Albacori so iz varnostnih razlogov zaprli.

Pomilostitev Curcia je sprožila konflikt na najvišji politični ravni

RIM — Predlog za pomilostitev zgodovinskega liderja rdečih brigad Renata Curcia se je spremenil v zagonetno ustavno-politično vprašanje. Vanj so vpleteni pravosodni minister Claudio Martelli, ki je hkrati podpredsednik vlade in sam predsednik republike Cossiga in šef vlade Andreotti. Vprašanje pristojnosti v zvezi s pomilostitvami je po dobrem mesecu dni, odkar se je začela »afera Curcio«, že tako zapletlo, da v rimskih palačah že spet govorijo o nevarnosti vladne krize. Če bi do tega prišlo, bi bile predčasne volitve neizbežne, saj so nesporazumi pravosodnega značaja močno skrhali do nedavnega trdne in skorajda nepokvarljive dobre odnose med Martellijem in Cossigo.

Martelli je svoje stališče pojasnil z intervjuji v uglednih dnevnikih in na televiziji. V bistvu gre za pristojnost, kdo naj odloča o pomilostitvi Renata Curcia. »Pomilostitev je zelo individualno dejanje in ni na noben način vezano na vzroke, zaradi katerih je kdo v zaporu. Ustava narekuje, da se nekoga lahko pomilosti zaradi humanitarnih vzrokov, primer pomilostitve Curcia pa se je spremenil v pravo politično pomilostitev, in to je grobo kršenje ustave,« razlaga Martelli. Minister za pravosodje (točnejši prevod iz italijansščine je: minister za pomilostitev in pravico) edini lahko začne in zaključi pravno proceduro pomilostitve, tako da predsedniku države predloži izdajo dekreta na podlagi prošnje za pomilostitev. Od tega trenutka dalje je dolžan slediti celotnemu postopku, poleg podpisa predsednika republike pa mora biti na uradnih papirjih tudi njegov podpis. Martelli meni, da sta Andreotti in Cossiga ta postopek enostavno spremenila in v zadevo vpletla vso vlado. S svoje strani pa vlada trdi, da ji to pristojnost daje novi zakon, ki poverja predsedniku vlade možnost, da lahko zahteva sklep kabineta vsakič, ko meni da je to nujno.

Ustavni konflikt, kakršnega v političnih analih italijanske republike še ni bilo, saj gre za nesporazum med najvišjimi državnimi institucijami, bodo sedaj reševali odvetniki. Minister Martelli je namreč v torek podpisal priziv ustavnemu sodišču, ki bo moralo ugotoviti, kdo je kršil okvir pristojnosti v zvezi s pomilostitvijo. Martellija bosta zagovarjala Paolo Barile in Giandomenico Pisapia, ki sodita med najuglednješe pravnike.

Martellijeva odločitev je takoj sprožila vrsto reakcij. Do odločitve so izredno kritične vse stranke vladne koalicije, razen seveda socialistov, ki Martellija zagovarjajo. Tudi iz opozicije se dvigajo zelo različne reakcije. Senator DSL Pecchioli mmeni, da bi moral poseči parlament in je to že uradno predlagal. Franco Russo (zeleni) je prepričan, da so Martelli, Cossiga in Andreotti naredili velikansko zmedo, ki je humanitarno dejanje, kakršno je pomilostitev, pahnila nekako v stran in se spremenila predvsem v politični, če ne že celo osebni konflikt med tremi. Andreotti zaenkrat molči, Cossiga pa je že izjavil, da se bo odslej z Martellijem pogovarjal samo v preko odvetnikov, medtem ko je za La Malfo (PRI) »groteskno, da si Martelli lasti pristojnosti, ki jih sploh nima«.

S Frankom Capro je odšel eden zadnjih filmskih mitov

NEW YORK — V svoji vili v Californiji je v 94. letu starosti umrl veliki filmski režiser sicilijanskega porekla Frank Capra. V Ameriko je kot 6-letni deček z družino emigriral v začetku stoletja, od tistega trenutka pa je prekinil vse vezi s svojo rodno vasjo Bisacquino. Capra namreč ni sodil med tiste evropske režiserje intelektualce, ki se odpravijo v Hollywood z lastno kulturno dediščino.

Režiser je svoje dolgo življenje opisal v avtobiografiji »Ime nad naslovom«, v kateri opisuje svoje življenjske etape, ki so ga pripeljale do slovesa enega največjih ameriških filmskih mojstrov. V svet filma je zašel skoraj po naključju, ko pa se mu je približal, poti iz njega ni bilo več. Prvi film je leta 1926 podpisal za takrat čisto neznano hišo Columbia, začetek zvočnega filma pa je v njem že našel zrelega in samozavestnega režiserja, ki je začel nizati uspeh za uspehom.

Občinski odbor njegovega rodnega Bisacquina je včeraj razglasil dan žalovanja in se odločil, da bo po svojem slovitem someščanu poimenoval eno od središčnih ulic naselja.

Na sliki (telefoto AP) **Frank Capra z lepakom enega izmed svojih filmov.**

Letos je bilo v Italiji manj gozdnih požarov kot lani

RIM — V prvih osmih mesecih je bilo letos v Italiji 3.160 požarov manj kot v enakem obdobju lani, tako da je ognjena stihija do konca avgusta prizanesla 100.000 hektarjev travnatih in gozdnih površin. Do 31. avgusta so na vsem državnem ozemlju zabeležili 8.500 požarov, medtem ko jih je bilo do konca lanskega avgusta kar 11.660. Bolj kot število požarov pa je zanimiv podatek, da je letos zgorelo le 18.500 hektarjev gozdih površin, medtem ko jih je lani zgorelo kar 72.000 hektarjev.

Tem pozitivnim podatkom so v prvi vrsti botrovale boljše klimatske razmere zaradi obilnih snežnih padavin in spomladanskega dežja. Vlaga je preprečila vžige, predvsem pa širjenje požarov. Ob tem pa je treba omeniti pozitivni učinek »reklamnih pobud« ministrstva za kmetijstvo in gozdove, ki ni samo povečalo osveščenost prebivalstva s tako imenovanim »zelenim telefonom«, temveč je tudi operativno poskrbelo za preprečevanje požarov. Italijansko ozemlje je sedaj dobesedno prepredeno z infrardečimi alarmnimi sistemi, ki zaznajo najmanjšo sumljivo temperaturno spremembo, v boj proti požarom uporabljajo tudi video kamere in izvidniška letala.

V Evropi je največ požarov v Španiji, kjer je letos zgorelo kar 160.000 hektarjev zelenih površin, sledi ji Portugalska (118.000 hektarjev). Najuspešnejši državi v boju proti gozdnim požarom pa sta bili tudi letos Francija in Grčija.

Biološki senzorji proti onesnaženosti

RIM — Za ugotavljanje stopnje onesnaženosti v Ligurskem morju zaradi brodoloma tankerja Heven bodo prvič uporabili »biološke senzorje«, navadne klapavice (pedoči). Te školjke so namreč izvrsten pokazatelj morskega onesnaženja, ker dnevno filtrirajo na desetine in desetine litrov vode, vse snovi pa konvcentrirajo v svojem mesu.

Take biološke senzorje so do sedaj uspešno preizkusili v ZDA in na Nizozemskem. Školjke namestijo v posebnih z mrežami zavarovanih krajih 4 metre pod morsko gladino, periodično analizirajo nekaj primerkov in tako ugotovijo spremembe v stopnji onesnaženosti.

Medtem ko srditi spopadi med črnci v Južni Afriki ne pojenjajo

De Klerk za splošno volilno pravico

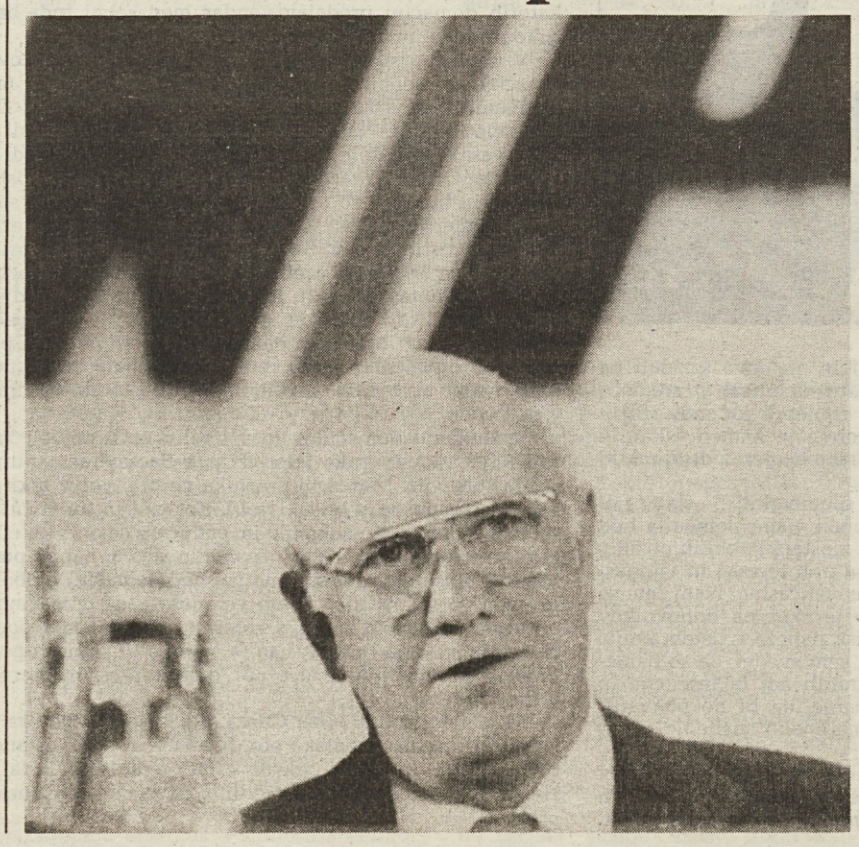

BLOEMFONTEIN — Južnoafriški predsednik de Klerk je včeraj delegate na kongresu svoje vladajoče Ljudske stranke povabil, naj prevzamejo nov model ustave, ki bo popolnoma brez rasističnih elementov in ki bo slonela na splošni in neposredni volilni pravici. Govoreč okrog 1200 delegatom na kongresu, ki poteka v Bloemfonteinu v osrednji Južni Afriki, je premier tudi opozoril, da priznanje načela »en človek, en glas« - in torej ene glavnih zahtev Mandelovega Afriškega nacionalnega kongresa - ne sme pomeniti pravice do nadvlade ali do zatiranja, ampak mora sloneti na delitvi oblasti, ki bo preprečila izkoriščanje oblasti v rokah večine in nudila učinkovito zaščito manjšinam.

V črnskih predmestjih Capetowna pa se medtem že tretji teden nadaljujejo spopadi med tekmujočimi skupinami domorodcev, ki se vse opredeljujejo kot predstavnice Mandelovega gibanja. Preteklo noč je v spopadih umrlo pet oseb, od leta 1986 pa je tovrstnih žrtev Že več kot šest tisoč.

Na sliki (telefoto AP) **de Klerk med govorom na kongresu.**